Henri Stahl

Un roman în Lună

Scan: Dl. Dan L.

OCR și corectură la v1.0 – Arbait

Cuvântul autorului

La 1645, într-o vreme când astronomii se cam ardeau pe rug, părintele Rheita, scriind o carte despre Lună, o închina lui... Isus Christos! De atunci, inteligentul şi mai ales rentabilul obicei de a-şi închina operele măririlor s-a democratizat şi astăzi un om practic îşi dedică volumul, dacă nu M. S. Regelui, unui membru al familiei regale, ori Administratorului Domeniilor Coroanei, atunci şefului partidului politic la putere, ministrului cultelor şi instrucţiunii publice, ori profesorului dinaintea căruia „autorul” mai are vreun examen de trecut.

Neavând cinstea să fiu catalogat în condica nici unui partid politic, n-aş fi putut dedica cu folos a mea lunatică operă nici măcar dlui delegat al mahalalei mele, şi atunci, ca să nu rup totuşi cu un obicei secular, să mi se îngăduie să închin cu recunoştinţă această lucrare memoriei unui nerăsplătit muncitor tenace, memoriei lui Victor Anestin, care, prin grai şi prin scris, în viaţa lui scurtă de om sărac şi trudit, a făcut pe atâţia să mai ridice puţin ochii de pe mocirla pământească spre stelele curate.

HENRIC STAHL

Ţinta mea a fost, prin această lucrare, să dau, sub forma unui roman, atrăgător de se poate, noţiuni de astronomie populară, fără socoteli, cifre, statistici, fără aberaţiile de imaginaţie în căutarea senzaţionalului de care suferă imitatorii de astăzi ai genialului Edgar Poe şi să povestesc lucruri aproape fireşti într-un cadru mai nou, într-o formă literară cât mai îngrijită, nefalsificând niciuna din datele ştiinţifice, în care totul să se înlănţuie firesc din momentul ce s-ar admite posibilitatea inventării unei substanţe refractare atracţiei Pământului.

Deşi nu e niciun caz de căsătorie, sinucidere sau divorţ în tot cuprinsul cărţii, am botezat-o „roman”... Prea s-a abuzat, cred, de tema iubirii în sutele de mii de romane în circulaţie pe care ajungi să le citeşti doar ca să afli cât mai urgent dacă domnul X a luat de nevastă pe domnişoara Y sau ba. Un roman, având ca temă dragostea, este de cele mai multe ori sau un fals, sau o lipsă de delicateţă, după cum dragostea ce o descrii este închipuită ori după cum dai în vileag o iubire adevărată. De aceea am vrut să renunţ la idila amoroasă de rigoare în orice roman care se respectă. Nu ştiu dacă am avut însă puterea de imaginaţie, umorul şi nota de înduioşare pe care am căutat să le presar în roman, spre a-l face plăcut citirii.

Apoi, spre deosebire de Jules Verne, încântătorul copilăriei mele, în „De la terre à la lune”, de marele şi

înfiorătorul Wells, în „The first men on the Moon”, pentru care globul nostru dispare într-o clipită, mi-am impus o dezlipire foarte înceată de Pământ, pentru ca fenomene constatate de aerostaţie să poată fi pomenite. Evident că mi s-a îngreuiat astfel munca prin ipoteze noi, netratate de alţi autori, la care mă silea pornirea înceată în spaţiu, până să ajung a mă rupe de înlănţuirea atracţiei Pământului - şi de aceea solicit toată bunăvoinţa specialiştilor pentru un „astronom de duminică”.

AUTORUL

PARTEA I. Pe Pământ ~ I. Spre ziuă, în Bucureşti

Duminică, ştirile sosiseră la redacţie devreme şi puţine, aşa că nici nu sunaseră orele patru dimineaţa când ziarul era gata. Ascultam vesel uruitul asurzitor al rotativelor uriaşe ce tipăreau, jucându-se parcă, în mii şi mii de foi, ziarul la care munciserăm atâţia o zi întreagă. Mă simţeam obosit şi mă gândeam cu groază la drumul lung de străbătut până să ajung acasă. Aerul rece al nopţii mă învioră.

Ninsese în ajun, iar acum era o vreme splendidă şi relativ

caldă. Zăpada moale se lipea strat cu strat de călcâie, făcându-mi-le tot mai înalte, aşa că eram silit să bat din picioare la fiece moment spre a nu umbla ca o cucoană cu pantofi Louis XV la bal. Luna, în ultimul pătrar, foarte sus pe cer, strâmbă şi mâncată, lumina straniu oraşul adormit, proiectând pe covorul alb umbre scurte, foarte netede, ca ziua în toiul verii. Cerul era negru catifelat, stelele somnoroase clipeau repede ca să nu adoarmă, Marte singur se căznea să ţină deschis un ochi mare şi roşu. Când şi când, o stea căzătoare zgâria negrul cerului de decembrie cu o dungă de foc.

Pe străzi nimeni; casele păreau nişte mari siluete negre. De pe unele, un fum alb se înălţa ca dintr-o cădelniţă spre astrul nomad. Sus, pe un acoperiş, o pisică, cu coada zbârlită, jelea ca pruncul nou-născut, De la Poşta mare, pe unde tocmai treceam, cădea pe zăpada străzii lumina albastră a unui glob electric de parcă ar fi prins cineva acolo luna, silind-o să lumineze aparatele telegrafice. Peste drum, la Carul cu Bere, scaunele puse piramide pe mese înlesneau măturatul, iar pe zăpada nou căzută urme în zigzag arătau exact drumul apucat de ultimii muşterii ai berăriei. În faţa mea, cupola Casei de Depuneri strălucea fosforescent sub lumina lunii, iar drept deasupra gingaşei clădiri, frumoasa constelaţie iernatică a Orionului şi strălucitorul Sirius pluteau în văzduhul curat. Calea Victoriei era pustie, cu becurile Auer stinse pe o parte a ei. Liniştea somnului împresura totul. Departe, înspre Bulevard, se vedea lumină la etajul unei clădiri - vreun club, iar dintr-

acolo, venind spre mine ca doi ochi de lup, înaintau mărindu-se felinarele unei trăsuri, ce fără zgomot, pe asfaltul acoperit cu zăpadă, ducea acasă vreun decavat. În faţa bisericii Zlătari un birjar moţăia pe capra unei trăsuri hodorogite, cu doi cai slabi. Picând de somn, bietele Rosinante se lăsau încetişor pe vine, tresărind apoi brusc, sculând şi pe birjar. Un rapid inventar mintal al buzunarelor mă făcu să rezist dispreţuitor la insinuanta poftire: „gata, conaş!” a birjarului şi să cobor mai repede pe Mihai Vodă, spre gârlă.

Masiva clădire pătrată a Hotelului de Franţa [1] era luminată la catul întâi, deasupra firmei „Cafe Restaurant”: vreo „academie de biliard”, ocultă iar la o fereastră, un chelner îşi numără bacşişurile. Pe stradela Ilfov, alte lumini: un „Cafeu Concert”, de unde ieşea pripită, ferindu-se de trecători, o nenorocită creatură în rochie albă, îmbrobodită într-un şal ordinar ce mântuindu-şi trista meserie, se afunda în cine ştie ce colţ de mahala.

Câţiva lăutari trecură cu viorile sub palton, căscând zgomotos sau scuipând cu convingere. Neagra figură a muscalagiului, cu un muc de ţigară în gură, se lumina de un foc satanic când trăgea în piept tutun. Imensul maidan Duca [2], ziua - loc de întâlnire gălăgioasă a slujnicelor, soldaţilor şi oltenilor, era pustiu acuma, iar bărcile, căluşeii, barăcile de pe acest bâlci permanent luau, sub lumina lunii, forme ciudate. Un stâlp de telegraf singuratic, în marea tăcere a nopţii, cânta plângător şi mintea mea obosită îl compara cu un gât imens de uriaş mustăcios ce ar cânta

rânjind din drâmbă.

Pe cheiul abia luminat de răzleţe lămpi de petrol afumate treceau scârţâind care încărcate, mergând cu greu spre hale.

Rezemat de un felinar, un vardist sorbea ceaiul fierbinte cu care-l cinstise bragagiul bulgar, amic al uniformei româneşti. Trecui repede cheiul Dâmboviţei „dulci”: apa-i aşa de neagră, curgând atât de jos, ou murmur slab, chemător, prea îmi amintea înecatul ce l-am văzut la morgă... La farmacia din colţ, ghemuită într-un şal, vreo mamă ce-şi avea pruncul bolnav aştepta să i se deschidă, neîndrăznind să sune a doua oară. Cotii înspre lunga stradă a Izvorului. În dreptul mai fiecărei curţi mă întâmpina gâlgâitul vesel şi cam batjocoritor pentru ordonanţele primăriei, al fântânilor lăsate să curgă zi şi noapte de frica îngheţului. Şi mai mergând, auzii zgomotul unui ferăstrău muşcând cadenţat lemnul tare: la un depozit de lemne, un bătrân îşi începuse munca grea şi monotonă, ajutat de baba lui ce şezând pe o buturugă, trăgea şi ea ferăstrăul lung cu o mână, suflând în cealaltă s-o încălzească.

Trecui de strada Sfinţii Apostoli, privind la vechiul palat al lui Mihai Vodă Viteazul, azi palatul Arhivelor, cum se ridica pe coasta dealului, alb ca o vedenie din trecut, deasupra preţioaselor case de cârciumari îmbogăţiţi. Un alt vardist ce moţăia pe-o bancă, sculat de scârţâitul zăpezii sub paşii mei, se scula aiurit, apoi, cu demnitate, fluieră alene şi lung de-ai fi zis că-şi dă sufletul. Într-o curte, un cocoş îşi scutură epileptic aripile, cântând răguşit. Pe dată, altul, politicos, îi

răspunse, pe diapazon mai înalt, şi apoi altul, şi iar altul, în tot mai depărtate mahalale. O gâscă, printr-un gâgâit strident, protestă că i se tulbură somnul, şi iar liniştea nopţii apăsă asupra oraşului.

Ca să mai uit de drumul lung, priveam cum umbra mea mică, trecând sub fiecare bec de gaz, creştea mereu şi iute ca un uriaş din basme, pe măsură ce lăsam în urmă felinarul, pierzându-se imensă, diluată, în lumina felinarului vecin, pentru a reîncepe neagră, mică, din nou să se lungească. Dinspre gară un fluierat de tren rupse văzduhul, şâşâitul sacadat al aburului şi tropotitul roţilor pe şine neputându-l face să tacă, iar corul câinilor, lătrând enervant prin mahalale, deveni mai puternic. Lângă Turnătorie sunetul argintiu al unui deşteptător scula o familie de lucrători.

Ocolii, umblând mai repede, grelele căruţe de fier, ce se afundau în întunericul străzii Rinocer, gândind că şi guturaiul e uneori folositor. Sirenele fabricilor din Dealul Spirii urlau după lucrători, tulburând somnul mahalalei. Venind de prin Puţul de Piatră, căruţe de franzelar treceau grăbite, împrăştiind miros de pâine caldă ce-ţi da foame turbată.

Lumină mare la bărbierul Zaharia: să aibă muşterii aşa de dimineaţă? Sau poate a adormit iar cu lampa aprinsă, fără a lăsa perdelele?... Ei, atunci e de râs! M-apropiai doritor de vreo farsă... Un fior îmi zgudui trupul: îi murise un copil... Cu lumânări mari la căpătâi, întins pe catafalcul alb, sta singur micul cadavru cu pleoapele strâns lipite în orbitele

adâncite, cu nasul subţiat, de ceară.

Fugii îngrozit, ca sub mustrarea unei crime şi mi-era frig pe fruntea-mi înăduşită. Ce rău e să străbaţi zilnic o stradă lungă şi să vezi cu ce nepăsare moartea, stăpâna tuturor, presare jalea pe placul ei! Egoist, te rogi atunci: Scuteşte, Doamne, casa mea!

Mergeam de-acum bănuitor, privind în urmă la fiece pas, şi-mi fu frică de lătratul unui biet căţeluş, frică de hârşâitul fierului curăţind şinele tramvaiului din deal la Oppler [3], frică de măturătorii primăriei, mergând în grupuri, cu mâinile băgate în mâneci ca într-un manşon, ridiculi cu pelerina lor scurtă, cu glugă, de domnişoară. Umbrele luau aspecte fantastice şi mi se părea că tot stă cineva ghemuit după fiece poartă, gata, să sară asupră-mi. Mă hotărâi să merg în mijlocul drumului, urmând dunga neagră lăsată pe zăpadă de şina curăţată, ferindu-mă de trecătorii tot mai numeroşi, anume lucrători mergând spre fabrici, distribuitori de ziare,, plecând să-şi umple geanta, soldaţi alergând pripit înspre cazărmile din deal unde gornistul suna deşteptarea.

Dureros de lugubru mi se păru urletul, la lună sau la muzică, al unui câine şi ţipătul folositoarei cucuvele,, atât de obişnuit prin mahalaua mea.

O nouă stea, a zecea poate, căzu.

Urcam acum dealul din dreptul fabricii de bere Oppler. O stea era atât de aproape de Lună, încât dispăru parcă într-însa, topindu-se în lumina ei, înghiţită de vreun crater al astrului ce rânjea mulţumit. Văzusem ocultaţia unei stele.

În sfârşit, ajunsei în strada Puişor, acasă, zdrobit.

În clipa când vrui să deschid uşa grădinii din faţa casei mele, deodată, cu un şuierat ascuţit, văzui căzând spre mine, cu iuţeala trăsnetului, un bolid, orbitor de albastru, ce lumina tot cerul. Bolidul aprins căzu la vreo zece metri în faţa mea într-un munte de zăpadă, strâns în ajun, de copii. Sfârâind prelung prin bruscă răcire, se stinse, împrăştiind cu zgomot nori de aburi albi...

II. Un bolid misterios

Mă oprii ca împietrit: puţin să fi grăbit pasul şi aş fi fost strivit de bolid! Uitând de primejdia prin care trecusem, alergai să-l văd de aproape. Se îngropase cu totul în mormanul de zăpadă şi intrase desigur destul de adânc şi în pământ. Luai repede o lopată şi începui a da în lături zăpada şi pământul răscolit. Mă aşteptam să apară un pietroi uriaş, negru şi gloduros, cum sunt aeroliţii. Spre marea mea surprindere, lumina Lunii îmi arătă un corp cilindric, neted, cu luciu argintiu, lung de vreo trei metri, lat cam de un metru şi jumătate şi subţiat spre vârf, ca o imensă căpăţână de zahăr... Aerolit să fie, ori creaţia unei fiinţe cugetătoare? Dădui cu şi mai mare grabă zăpada în

lături. Bolidul lua tot mai perfect forma unei ghiulele de tun. Să fie vreun proiectil uriaş, zvârlit asupra sărmanului Pământ de invidia locuitorilor din Marte sau Venus...? Surescitat la culme alergai în casă, aprinsei lampa cu acetilenă a bicicletei şi cercetai proiectilul de aproape.

În fundul ghiulelei-bolid era un geam pătrat, îmi păru de o neobişnuită grosime. Am încercat să privesc prin el, cam cu teamă, căci mă aşteptam să-mi apară în geam cine ştie ce figură hidoasă, rânjind diabolic la mine... Geamul însă, fie din cauza grosimii lui, fie din pricină că era mat sau pătrat, îmi reîntorcea lumina lămpii şi nu am putut zări nimic din interiorul ghiulelei uriaşe. Mi-am lipit atunci urechea la geam şi, ţinându-mi răsuflarea, am ascultat... Nici cel mai slab zgomot nu răzbi din interior.

Punând lampa jos, apucai iar lopata şi lucrai cu vigoare la dezgroparea completă a bolidului misterios. Apărură întâi două geamuri, unul pe fiecare latură, mari cât un cap de om şi între ele câte un geam mic, rotund, ca cele de pe vapor... Să fie un nou fel de aeroplan? Un aparat de zburat plecat de pe o planetă vecină? Cum să văd ce e înăuntru? Cum să deschid bolidul?

Proiectând lumina lămpii printr-unul din geamuri şi, privind prin celălalt, aparatul se lumină înăuntru. Cu aviditate ochii mei îi scrutară interiorul... Bolidul era gol!

Prin cădere, după ce străbătuse grămada de zăpadă peste care căzuse, ghiuleaua cu geamuri se înfipsese pieziş în pământ, turtindu-se la capăt. Ca să o pot culca, pe muchie, începui a da în lături toată zăpada şi pământul în

care se înfipsese. Atunci bolidul, în loc sa cadă greu ca o masă, zguduind Pământul - cum mă aşteptam judecând după grosimea pereţilor lui - căzu uşor de parcă ar fi fost de plută... Am încercat să-l ridic: nu cântărea mai mult de 60 kg. Proiectai iarăşi lumina lămpii în interior şi văzui sticle sparte, cutii de acelaşi metal argintiu - un fel de aluminiu fără îndoială - toate valvârtej, amestecate într-un praf galben. Privind prin celălalt geam, zării un fel de şa de bicicletă, legată, mobil, de perete, cum e scaunul vizitiilor de la tramvaiele bucureştene. Apoi, urcând spre vârful conic al aparatului, erau sârme, manivele, comutatoare electrice, iar sus de tot mi se păru că zăresc un electromagnet foarte mare... Nu mai putea fi îndoială; bolidul căzut din cer era un aparat de zburat, al unui marţian, probabil, căci în Marte, zic învăţaţii, că ar fi oameni.

Dar cum de nu e nimeni în el? Cum a putut veni ghiuleaua fără mecanic pe Pământ? Iar dacă a locuit fiinţă omenească în bolid - ceea ce părea neîndoios - cum a putut trăi fără aer în această cutie strâmtă? Prin ce mecanism a putut zbura aeroplanul marţian? Cum n-a îngheţat marţianul, străbătând regiunile fără atmosferă?! Sau, poate, locuitorii din Marte trăiesc fără aer, fără căldură, fără hrană, fiindu-ne totuşi atât de superiori, deşi, evident, asemănători nouă ca concepţie a creierului?!...

Poate că deschizând ghiuleaua zburătoare să aflu răspunsul acestor enigme!

Stăpânindu-mi nervozitatea, cercetai cu luare-aminte cutia metalică, ca să văd pe unde aş putea-o deschide.

Constatai că se compune din două jumătăţi, ermetic închise, dar nu văzui niciun mâner, niciun şurub, nimic care să-mi permită a o deschide; doar la mijloc era o balama groasă, de acelaşi metal alb şi dur. Alergai în casă după scule şi cercai să o pilesc. Dinţii pilei lunecară fără să poată muşca metalul. O daltă de oţel se sparse ca şi cum ar fi fost de sticlă. Atunci, de necaz în faţa neputinţei mele, izbii cu furie cu ciocanul într-un geam... O pocnitură, ca un foc de puşcă, urmată de o lungă sâsâitură, rupse tăcerea nopţii şi sticla cea groasă a geamului fu prefăcută în ţăndări, pisată! Mă cam speriai şi-mi trecu necazul. Împins iarăşi de curiozitate, mă apropiai să privesc prin geamul spart. Pricepui atunci de ce bolidul, cu toată grosimea lui, era uşor ca fulgul: pereţii erau foarte subţiri, de aluminiu, dar dubli, erau două învelişuri metalice băgate unul într-altul, fără aer între ele, care formau desigur un strat izolator. Pocnitura ce mă speriase a fost pricinuită de năvălirea cu presiune a aerului în camera izolatoare dintre pereţii concentrici.

Băgând mâna toată în bolid şi luminându-i interiorul prin geamul opus, dădui în lături cioburile, cutiile, praful galben de pe linia de împreunare a celor două emisfere ale ghiulelei, căutând cu atenţie în dreptul balamalei vreun mâner, cârlig, ceva de care trăgând sau împingând să se deschidă invenţia diabolică. După câteva dibuiri, vârând mai adânc mâna în interior, apucai un belciug, trăsei, şi ghiuleaua de aluminiu se deschise fără greutate în două emisfere.

III. Ce conţinea aeroplanul căzut din Marte

Se făcuse ziuă de-a binelea, dar tot cu felinarul bicicletei umblam, într-atât mă concentrase extraordinara întâmplare. Nu-mi dădu prin gând să sting lampa şi s-o las jos ca să-mi fie ambele mâini libere, decât după ce izbutii să deschid bolidul.

Cu multă băgare de seamă începui să scot din cele două emisfere cioburile de sticlă, cutiile de aluminiu, aparatele răsturnate valvârtej. Unele cutii aveau robinete, în altele era o substanţă gălbuie, în altele un fel de bomboane de tuse tăiate pătrat şi negre ca gudronul. Nu îndrăznii să le ating cu limba şi nu-mi putui explica utilitatea acestor substanţe ciudate. Scuturând şi suflând praful galben ce pătase totul, văzui în vârful bolidului un drug gros de fier, solid, nituit transversal în pereţii de aluminiu. Exact deasupra lui, la 2 cm, erau furcile unui electromagnet uriaş, fixat vertical cu nituri de vârful aparatului. Sub drugul de fier şi lipit de dânsul se afla o roată, tot de fier, spre care se îndreptau coarnele potcoavei unui al doilea electromagnet, aşezat însă orizontal. Un plafon, spart în mai multe bucăţi prin cădere, se întindea sub aceşti electromagneţi.

Tencuiala părea făcută dintr-un ciment cu aspect mătăsos-metalic, armat cu nenumărate sârme în spiralã. Nu mi-am putut explica atunci utilitatea acestei tencuieli ciudate, dar desigur că era capitală, judecând după mulţimea de sârme electrice care se afundau în ea.

Sus, la mijloc, legat de două sârme electrice în spiralã - astfel se explică de ce nu s-a spart - era un tub scurt, de sticlă mată. Plecând de la toate acestea, tuburi, cercuri şi electromagneţi, sârme electrice ce coborau până înspre podeaua odăii zburătoare, legându-se prealabil de comutatoare şi manivele.

Luându-mă după sârme, dădui jos de acumulatoare, sute de lamele paralele din acelaşi metal alb, foarte uşor, aşezate în nişte cutii cu pereţii de cauciuc, pardosind fundul aparatului, de jur împrejurul unui geam pătrat prevăzut cu două puternice mânere.

Priveam la toate aceste aparate cu neastâmpărata dorinţă de a le atinge, de a le afla rostul, dar eram reţinut în acelaşi timp de o copilăroasă frică de necunoscut. În sfârşit, cu sfială şi cu teama parcă de a fi trăsnit, învârtii de un întrerupător, de cel mai mic. Pe dată, tubul scurt de sticlă mată din tavan deveni fosforescent, răspândind o splendidă lumină albastră. Oprind curentul, sticla redeveni mată. Nu mă puteam reţine de a tot aprinde şi stinge minunata lumină puternică şi neobositoare pentru ochi. Evident, principiul tubului lui Geissler [4] perfecţionat.

Prinzând curaj, trăsei de un comutator: o scânteie albastră pârâi, şi atâta, dar lampa cea frumoasă nu se mai

aprinse.

Învârtii apoi de o manivelă: electromagnetul orizontal începu să se mişte de jur împrejurul peretelui, dar cu furca mereu îndreptată spre cercul de fier median.

Atunci, ca şi cum mi s-ar fi luat un văl de deasupra creierului, mi-am explicat pe deplin mecanismul, de o simplicitate copilărească, al odăii zburătoare: un curent electric, foarte puternic, transforma în magnet fierul brut în formă de potcoavă; electromagnetul atrăgea bucata de fier din dreptul lui, drugul însă fiind solid ţinut la aceeaşi constantă depărtare de magnet, nu se putea lipi de el, aşa că electromagnetul, în forţa-i enormă de atracţie, sorbea în văzduh odaia zburătoare, atrasă în vid cu o iuţeală variind după intensitatea curentului electric ce da viaţă magnetului. Al doilea electromagnet, cel orizontal, slujea desigur pentru a obţine direcţia dorită, spre stânga sau spre dreapta. Aşa îmi închipuiam cel puţin, pe baza amintirilor de fizică din liceu, că trebuia să funcţioneze aparatul, dar altul era secretul puterii de zbor a bolidului.

Mecanismul prin care putea să zboare bolidul îl pricepeam acum, înţelegeam iarăşi cum, graţie stratului fără aer ce dintr-adins fusese lăsat de jur împrejurul învelişului intern, temperatura rămânea neschimbată în odaia zburătoare şi se puteau deci străbate fără teamă regiunile gerului neînchipuit. Trebui să renunţ, însă a pricepe cum se împiedica asfixia, cum marţianul a putut lua cu sine hrană şi apă în cantitate suficientă pentru o călătorie atât de lungă. Enigma rămânea iarăşi natura

fiinţei marţiene, atât de vădit superioară nouă, enigmă erau motivele călătoriei în eterul infinit şi mai presus de toate cauza dispariţiei mecanicului.

Avui dorinţa să intru în bolid pentru ca, şezând pe scaunul mobil, să-mi dau mai bine seama de forma corpului ingeniosului locuitor al planetei vecine. Ridicai deci emisfera inferioară, fixând pe pământ fundul cu acumulatoare şi sărind în nacelă, m-aşezai pe şa. Coatele mi se rezemau în mod natural pe un fel de măsuţă circulară, lată de două palme, lipită de jur împrejurul peretelui, şi care mă înconjura ca un brâu. Marţianul trebuia deci, după toate probabilităţile, să aibă forma asemănătoare cu a omului, căci altfel ce rost ar fi avut şaua, măsuţa circulară? Mai mult: trebuia să fi avut cam înălţimea mea, 1,85 m. Nu pricepeam însă rostul... seminţelor de floarea-soarelui, presărate pretutindeni. Nu înţelegeam pentru ce se pătase geamul inferior de urme de pasăre? Aceste seminţe, pe Pământ hrana papagalilor, să fi fost merindele marţianului? Un corp de pasăre să fi avut născocitorul minunatului aparat de zburat, al lămpii, al acumulatoarelor uşoare ca pana?! Prea era neverosimil şi totuşi putea fi altfel?

IV. Ieroglifele marţianului

Ca să-mi dau seama de felul cum era fixată de perete masa circulară, m-aplecai, şi atunci văzui dedesubt, pe o poliţă, un caiet gros, cu scoarţele de muşama neagră.

Febril, îl luai, îl deschisei. Era plin de semne cabalistice, de ieroglife stranii. De altfel, privite de aproape, semnele erau foarte clare, rândurile depărtate unele de altele, iar semnele extraordinar de scurte, culcate spre dreapta, ca scrisul cucoanelor. Aceste litere bizare semănau a cifre arabe trunchiate, strâns lipite unele de altele, ca un fel de stenografie extra-simplificată. Văzusem pe la întruniri, la universitate, luându-se note în stenografie, dar stenografii aceia făceau semne atât de întortocheate, de sucite şi de încâlcite, încât ai fi zis că iese fidea cuprinsă de delirum tremens din creionul lor.

Ieroglifele atât de netede şi de concise ale marţianului variau totuşi de la pagină la pagină, scrisul fiind uneori mai apăsat, alteori mai subţirel, alte dăţi tremurat şi agitat ca scrisul unui bătrân sau unui alcoolic. Pagini întregi nu cuprindeau o singură ştersătură, urmau pasaje pline de corecturi, adăugiri şi aruncături de condei, ca iscălitura în cirilice a vreunui boier dinaintea Regulamentului Organic. Mai încolo, se rupseseră cu violenţă câteva pagini din caiet, apoi iar urma scrisul acela frumos, limpede, în relief, săpat, ai zice, în hârtie.

Învârteam încet, pagină cu pagină, doar-doar vreun semn exterior să dezlege, fie şi în parte, misterul. Nu văzui decât iarăşi coji de floarea-soarelui şi în mai multe locuri pete de pasăre. Ciudat!... Mai răsfoind câteva pagini, observai că scrisul se măreşte, devine tremurat, agitat, sacadat. Întorsei încă o pagină şi atunci, necrezând ochilor, văzui scris, în slove latine, abia descifrabile, trei cuvinte „azbestoid refractar atracţiei”, întorsei iar o pagină şi atunci, în grai limpede românesc, citii:

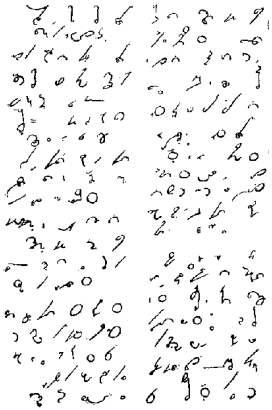

„...Fie ca în zborul tău să cazi pe pământul românesc iubit ce nu mi-e dat să-l mai sărut o dată, iar vouă, oamenilor, vă iert batjocurile, apatia voastră, vă dăruiesc din toată inima invenţiile mele, puţinul ce ştiu...”.

Şi mai jos, abia vizibil, tremurat, căzător, se citea: „Alfabetul”.

Şi se dădea, foarte deformat, alfabetul stenografic ce urmează, grupat de mine mai clar ca să se poată fi folosit de oricine.

În sfârşit, dedesubt, filiform, abia citeţ, scrisese: „Formula

pastilelor oxigenatoare: apă - peroxid de...” Formula nu putuse fi isprăvită.

Cum de a mai putut aşeza caietul pe poliţă, închide aparatul, să-i dea drumul gol în văzduh, de ce nu s-a suit în el, de unde vine, din Marte sau din Venus, din Lună? Mister!...

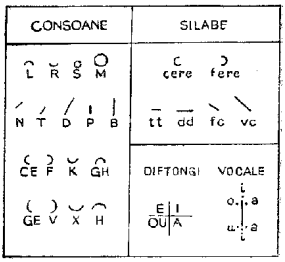

Într-o stare de surescitare extremă luai febril preţiosul caiet, acoperii bolidul cu pânze şi cu o rogojină şi mă închisei în biroul meu, să mă căznesc fără întârziere să descifrez scumpele ieroglife.

Dar vai, nu-mi închipuiam să fie cazna atât de grea! Rostul crucii în jurul căreia erau înşirate vocalele nu-l înţelegeam, consoanele, înşirate pe măsura descifrării, nu-mi dădeau nici măcar un singur cuvânt. Eram deznădăjduit. Mă încăpăţânam să dezleg misterul, dar oboseala începu să mă doboare, literele jucau dinaintea ochilor, pleoapele mi se umflau, făcându-se de plumb; şi în curând, fruntea mea, rezemată de podul palmei, lunecă pe cotul braţului şi adormii dus.

V. Visul

Visai că născocisem o substanţă ciudată, un fel de „azbestoid refractar atracţiei” Pământului, aşa cum vidul este refractar căldurii, cum sticla, oricât de subţire, anihilează cu totul curentul electric de mii de volţi. Din substanţa aceasta îmi făcusem pantofi.

Încălţat cu ei, trupu-mi nu mai avea greutate, mă simţeam uşor ca fulgul şi puternic ca un titan, căci orice lucru luam în braţe, fie el de mii de tone, pierdea pe dată greutatea lui. Şi astfel, slăbănogul de mine, opream din fugă, cu o singură mână, automobile de sute de cai-putere, le ridicam deasupra capului, râzând cu hohote de frica automobiliştilor cu blăni de urs şi ochelari de bufniţă. Mă simţeam atât de uşor, încât trebuia să fac sforţări ca, păşind, piciorul ridicat să nu rămână în aer, ci să se lase din nou la pământ.

Ridicându-mă, nu ştiu cum, puţintel în vârful picioarelor, îmi fu cu neputinţă să las iarăşi călcâiele la pământ, până ce, obosit de a tot umbla ca o baletistă, ridicai şi tălpile... Atunci, minune, rămăsei suspendat în aer, la o palmă de Pământ...

Îngrijorat, îndoii genunchii, lăsându-mă greu, să cad, să ating iarăşi Pământul. Această săltare însă făcu dimpotrivă ca brusc să mă ridic cam la un metru de sol, plutind în atmosferă ca o minge de săpun.

Întâi îmi fu teamă, dar mă obişnuii cu strania senzaţie de absolută imaterialitate ce o resimţeam şi cu nespusă plăcere înaintam, ca o stafie eterată, despicând aerul cu braţele, ca la înotat, dar fără a simţi pic de oboseală iar mişcările încete şi largi ale braţelor semănau mai degrabă unui gest de binecuvântare a solului de care mă dezlipisem.

Lumea însă începu să se strângă în jurul meu ca la urs, crucindu-se, şi aceasta mă plictisi. Necăjit, dădui cu tărie din picior, să recad pe Pământ, dar, cu un fâşâit, ca o rachetă, ţâşnii spre bolta cerească. Un nasture al hainei, agăţându-se de o sârmă de telegraf, mă opri la vreo 20 de metri de pământ. Stâlpul cu ceştile de porţelan de care era legată sârma ce mă reţinuse fu smuls din pământ cu toate sârmele lui, ca un fir de iarbă.

Pluteam acum la înălţimea etajului al doilea al caselor de pe Calea Victoriei şi nu îndrăzneam să fac vreo mişcare, de teamă să nu fiu supt de Soare sau de stele. Îmi era frică iarăşi să scot, la înălţimea la care mă aflam, pantoful blestemat.

Vâslind încet cu braţele, căutai să mă apropii de hotelul Frascatti [5], în dreptul căruia mă aflam, să intru pe o fereastră în clădire, să scap. Vuietul mulţimii aclamând jos în stradă mă enerva de-mi venea să ţip. Sus pe acoperişul clădirii un tinichigiu lipea streaşina deasupra trotuarului. Speriat de zgomot, cuprins de groază văzând un om zburând în mijlocul străzii, îşi scăpă fiarele, picioarele îi lunecară, căzu, şi peste dânsul sobiţa cu mangal. Prinsei din zbor pe nenorocit şi, ca pe o minge, îl zvârlii printr-o

fereastră deschisă în hotel. Gest fatal: precum se înalţă balonul din care ai zvârlit toţi sacii de nisip, tot astfel, scăpând pe bietul jupân, fui avântat cu iuţeala unui proiectil în infinitul albastru...

Urcam cu furie, mâinile lipite de trup şi orice mişcare iuţea mai tare căderea-mi în vidul fără fund,atras, sorbit de o putere nevăzută. Părul meu lung, zbârlit deasupra capului, creştea parcă mereu, capul mi se subţia, gâtul mi se lungea, trupul se întindea ca şi cum ar fi fost de cauciuc. Vântul îmi sufla în piept ca într-un tub de orgă, urlând ca o sirenă, mereu mai ascuţit. Ceasornicul din buzunarul vestei, briceagul, nasturii de metal, în groaznica frecare de pătura de aer, luceau, ardeau, muşcându-mi carnea şi tot mai repede cădeam în vid. Trecui de o stea, de alta şi apoi iar de alta, eram ca într-un nor de milioane de scântei; aeroliţi, bolizi şi alte căzătoare încercau zadarnic să se ia la întrecere cu mine. Soarele, mic cât o portocală şi roşu de mânie, privea chiorâş la mine.

Bietul meu trup, lungit acum la mii de metri, trecu mai iute ca lumina de Calea Lactee, unde un moş cu barbă de argint viu curăţa o nesfârşită şină de tramvai, făcând ca mii de stele să scapere nebune în frecarea fierului ceresc. Trecui şi mai departe, atras acum cu furie de o stea ce parcă mă chema, făcându-se tot mai mare, cât o chitră, cât un pepene galben, cât discul de lumină al unui cinematograf, cât cupola Ateneului într-o seară de concert, mare de n-o mai puteam cuprinde toată într-o privire.

O clipă încă şi cu dânsa mă ciocneam... Vrui să-mi fac

cruce, ducând mâna la frunte, dar mâna-mi fu smucită înainte şi îngrozit închisei ochii…

În loc de zdrobirea oribilă la care mă aşteptam, mâna mea întinsă şi capul lung ca o imensă lumânare de nuntă sau de mort avură brusc senzaţia că intră în cocă moale şi atunci, întocmai ca o minge izbită de un perete, fui zvârlit înapoi cu mii de kilometri şi iar atras cu furie de planetă şi iar respins mai încet, ca o minge în mâna unui jucător dibaci.

Precum un gumilastic, întins până la limită, revine, lăsat liber, la forma iniţială, aşa şi trupu-mi, lovind stratul elastic, reveni la forma-i pământească.

Eram înfipt în aerul planetei, atmosferă atât de compactă, densă şi elastică, încât n-o putea străbate un corp de pe Pământ. Stăteam astfel, încleiat, la zece metri numai de suprafaţa dură a planetei, cu capul în jos, cu ochii injectaţi de sânge, vinele gâtului meu umflat zvâcnind tot mai puternic.

Sub mine mişuna o lume oribilă de omizi uriaşe cu 13 picioare dinţate, aşezate neregulat în jurul unui trup gros, cleios, păros, având un singur ochi bulbucat în vârful unei protuberanţe vâscoase şi mobile, deasupra unei guri monstruoase. Deodată mă văzură scârboasele dihănii şi urlete groaznice umplură văzduhul. Dintre omizi, una mai mare, deschizând o gură largă şi mestecând de câteva ori, scuipă spre mine o salivă lungă de opt sau zece metri, cleioasă ca pânza de păianjen, dar nu mă nimeri. Urlând, infectele insecte se năpustiră la bolovanii de zgură, făcând

o piramidă pe care se suiră. Din vârf, omida mare scuipă din nou spre mine, nimerindu-mă în ochi. Un fir cleios unea acum gura cea spurcată cu ochiul meu chiorât. Oribila insectă, rupând firul din gură, urcă grăbită de-a lungul lui spre pupila mea scoasă aproape din orbită.

Urlai de groază şi durere rupând firul cu mâna şi omida căzu jos strivită. O nouă salivă se înfipse pe gâtul meu umflat, apoi alta pe mână, alta pe frunte, pe nas, pe urechi. Pe fiecare fir urcau în grabă, ou urlete, dihăniile monstruoase. Simţeam acum pe mine părosul lor trup rece şi mii de guri avide muşcând din corpul meu, picioarele lor dinţate se înfigeau în carnea mea, tăind vene şi artere. Urlam nebun de groază şi durere, căutând o armă, prins tot mai mult de firele cleioase. În deznădejde smulsei pantoful din picior să dau ca un turbat... Atunci, într-o clipită, oribila stea pieri într-un con de lumină şi, învârtindu-mă în vid ca o sfârlează, căzui zdrobit la pământ...

Mă deşteptai. Telefonul, pe biroul unde adormisem, suna cu îndârjire. Noaptea venise iarăşi. Dormisem ceasuri întregi cu capul pe braţul îndoit, cu ochiul drept lipit de butonul manşetei, cu mâna stângă atârnând în jos.

Mă sculai zdrobit, paralizat, abia putând mişca gâtul, ochiul mi-era umflat de contactul, timp de ceasuri poate, cu metalul dur, iar prin vene parcă-mi umblau furnici.

Abia putui duce receptorul la ureche. Uitasem de gazetă şi acum redacţia îngrijorată mă chema la muncă.

VI. Descifrarea manuscrisului

După multă caznă, încercând întâi, dar fără izbândă, să descifrez cuvintele la rând, punând slove latineşti în locul alfabetului ieroglific a cărui descifrare se indica la sfârşitul manuscrisului şi încercând să dau un sens grupelor consonantice obţinute, apoi făcând o culegere a semnelor de un desen mai caracteristic, mai scurt şi revenind mai des din loc în loc în paginile caietului, am ajuns să descifrez cuvinte uzuale ca: „de, pe, să, şi, mai, în, că, aerosfredel, curent electric” etc. Acestea mi-au servit de jaloane pentru ghicirea şi descifrarea altor cuvinte, şi aşa, pe încetul, după o muncă grea, am ajuns să descifrez tot caietul în afară de câteva pasaje scrise prea repede, cu prea multe ştersături şi îndreptări şi să citesc notele stenografice ale jurnalului de bord aproape cu aceeaşi uşurinţă ou care citesc slovele latine.

În capitolele care urmează nu fac altceva decât să transcriu povestirea minunatelor întâmplări ale unui român... în... Lună, după jurnalul său de bord!

Ori de câte ori s-a putut, am lăsat neschimbat stilul autorului. A trebuit însă, în câteva locuri, şi mai cu seamă pe la sfârşitul manuscrisului, acolo unde prea erau numeroase îndreptările, ori prea scurte însemnările şi fără legătură, acolo unde lipseau cele câteva pagini rupte din caiet, să coordonez feluritele fragmente, punând şi de la

mine, pentru ca diferitele capitole să aibă coeziune, citirea să fie cât mai puţin obositoare şi povestirea să apară ca un tot complet.

Doresc ca cititorii să urmărească povestirea necrezutei călătorii cu acelaşi viu interes cu care a citit-o tălmăcitorul. Poate că ei vor pricepe mai bine ca mine mecanismul „aerosfredelului” despre care inventatorul ne vorbeşte din păcate ici-colo numai, şi atunci poate cu ajutorul lor să izbutim a pune din nou aerosfredelul în stare să zboare şi să readucă din Lună pe bietul nostru frate.

PARTEA A II-a. De la Pământ la Lună. (Note de călătorie) ~ I. Bucureştii văzuţi din nori

Ce zi de emoţii sublime! Numai privind splendidul orizont imens înstelat al nopţii, negrul înfricoşător de sub picioare şi mai ales coloana de mercur coborâtă a barometrului mă pot convinge că în adevăr plutesc în norul curat, la 1000 metri înălţime.

Era ora 3, o căldură înăbuşitoare, când, după un ultim inventar amănunţit al celor ce luam cu mine în lunga mea

călătorie, mă închideam, nu fără emoţie, în aerosfredelul meu. Experienţele făcute cu modele reduse ale aparatului meu zburător reuşiseră pe deplin şi totuşi, în această clipă hotărâtoare, cu mâna pe comutator, mă codeam să dau drumul curentului electric, care trebuia să anihileze legile atracţiei, să dea viaţă învelişului de aluminiu. Inima-mi bătea tare şi fără voie îmi adusei aminte de o rugăciune ce mă învăţase mama când eram copil. Mă ruşinai de lipsa-mi de curaj şi, cu hotărâre, dădui drumul încet curentului electric, eu ochii aţintiţi pe electromagnet.

Mă aşteptam la senzaţia de oprire a respiraţiei pe care o resimţi când te visezi căzând în vid, însă nimic nu se mişcă. Mării puţin forţa curentului: aceeaşi imobilitate. Deodată însă, crăcile plopului înalt din marginea grădinii mele izbiră geamurile aerosfredelului, târşâind cu fâşâit de furtună şi astfel, mângâiat de plecare, aerosfredelul zbură liber în văzduh...

Măreţia priveliştii capitalei imense, aşternută într-o clipă toată la picioarele mele, aşa cum se împrăştie pumnul de grăunţe din mâna semănătorilor, nu cred că poate fi exact descrisă, dar nici uitată de cel ce a văzut-o.

Închizând ochii, revăd cu gândul tabloul măreţ: mii de acoperişuri multicolore la diferite planuri, apoi, apărând din mijlocul grădinilor înlănţuite la nesfârşit casele bucureştene, tot mai multe, tot mai mărunte, mai viu colorate. Ici-colo, înalte coşuri de fabrici suflând alene fum negru bucălat, iar presărate în tot oraşul nenumărate turle de biserici mititele, privind spre răsărit. Dâmboviţa, lung fir

de argint viu, ondulând cochet sub poduri, împarte în două oraşul-capitală. Pornind de lângă ţărmul apei, un labirint de străzi întortocheate se pierd şerpuind prin mozaicul de case şi grădini iar tramvaiele, trăsurile par muşte târându-se prin praf şi oamenii - urâte puncte negre pătând cel mai frumos tablou.

Sub mine, casele, din vina perspectivei, iau forme din cele mai ciudate. Palatul Poştelor îmi pare un imens cazan pătrat, Arsenalul un lung balaur solzos şi negru, suflând aburi pe nări. Foişorul de foc - o căpăţână de zahăr răsturnată iar Cişmigiul, o pereche de ochelari de aur, căzuţi într-un petic de grădină. Tot mai multe apar casele, ţâşnind ca din pământ, răzleţindu-se mai în fund, prin mahalalele pierdute în frunziş des, din care se mai înalţă doar fabrici şi spitale.

Tot mai afund se lasă oraşul, ca o prăbuşire a întregului Pământ sub mine, punct pierdut în nori. Aerosfredelul, mânat pe nesimţite de vânt, încet, spre nord, lasă în urmă străvechea capitală într-o ceaţă deasă de praf, pe care Soarele o preschimbă în aureolă. Tot mai larg mi-e orizontul. Apa Colentinei cu lungul ei şir de lacuri aurite pare o salbă de galbeni împărăteşti, atârnată de o icoană şi, mai departe, a doua salbă, mai mică, Mostiştea, se leagă de cea dintâi prin scumpa ţesătură a lanurilor de grâu. Ici-colo, ca pietre de smarald, petele pădurilor fac să pară mai strălucitoare haina scumpă a icoanei cu cingătoarea de safire a munţilor ce mărginesc privirea.

Ce mândră eşti, ţara mea iubită, cu lanurile tale bogate

ce par ale tuturor! Ce fericită mi te arăţi, fără partide, situaţii moştenite, unită fără graniţe, cum te cuprinde cu dor vederea mea...

Soarele, imens şi roşu, ca fierul ce începe a se răci, coborând pe nesimţite, atras de orizont, părea că se turteşte, izbind uşor Pământul avid a-l înghiţi. Lungi mănunchi de raze, făcându-şi loc prin aureola divină de nori roşii de vânt, se împrăştiau în lume ca o ultimă sfidare biruitoarei nopţi. Dinspre răsărit, ca vrând să învăluie Soarele, negrul covor al nopţii, târât de mâini ascunse, se-ntinde tot mai larg înspre apus. În curând, jos totul fu negru, chiar creasta aurită a munţilor din zare îşi pierduse dantela de foc şi în lume singur eu mai puteam privi la Soare, primind ultimele-i raze. Când dispăru cu totul, mării forţa curentului şi urcând 500 metri, din nou răsări Soarele şi apuse numai pentru mine. Cu o egoistă mândrie socoteam splendoarea acestei privelişti ca o răsplată a multor nopţi de muncă, a batjocurii ce-ndurase nebunul ce-şi propusese a merge-n zbor la Lună.

Deodată însă mă cutremurai de un fior şi simţii o durere acută la tâmple şi urechi; respiraţia mi-era tare grea. Întorsei un buton şi închisoarea mea cerească se lumină de splendida albastră fluorescenţă a tubului lui Geissler, străbătut de undele electrice. Privind barometrul, văzui că eram la 3200 metri, iar termometrul scăzuse la 5 grade.

O clipă stătui nedumerit ce trebuia să fac: să mă închid ermetic şi dând maximum de forţă curentului electric să zbor în infinit, ori să mai plutesc câteva ceasuri în aerul ţării

natale, pe care poate pe veci n-oi mai vedea-o. Timp să ajung în Lună aveam destul, acumulatoarele mele de oţel de aluminiu, atât de uşoare şi atât de puternice, îmi asigurau o forţă de ascensiune iniţială de 200 km pe oră timp de patru luni de zile. Noaptea, pe de altă parte, venise prea repede, iar priveliştea ce mi se înfăţişa era atât de nouă şi de o atât de ideală frumuseţe, încât mă hotărâi să nu-mi iau zborul astăzi, să cobor puţin mai jos, pentru ca mâine, în revărsatul zorilor, plutind poate deasupra Carpaţilor, deasupra vârfului falnic al Omului, de acolo, privind încă o dată întreg pământul românesc, să-mi iau zborul în eternul infinit.

Oprii deci din forţa curentului electric şi puterea de atracţie a electromagnetului scăzând, începui să cobor.

Negru, ca fundul iadului, Pământul urca spre mine cu furie, ca o gură imensă ce ar fi vrut să înghită pe îndrăzneţul care îl dispreţuia, căutând lumi mai curate.

Cădeam prea tare, aşa că mării din nou curentul. Voiam să petrec noaptea cam la 500 metri, fără a urca, nici coborî. Când coloana barometrică, urcând pe măsură ce mă apropiam de Pământ, îmi indică această înălţime, mării şi micşorai pe rând forţa curentului electric până ce izbutii, nu fără muncă, să fac să rămână staţionară coloana de mercur.

Această căutare de echilibru mă făcu să râd. Îmi adusei aminte cum, copil fiind, procedam cam în acelaşi mod cu balonul cumpărat de mama la Moşi, la bâlci, şi pe care mă căzneam să-l fac să rămână nemişcat în mijlocul odăii. În loc de lestul de nisip al aeronauţilor, legam de sfoara

balonului o bucată de turtă dulce, din care tot muşcam câte puţintel, până ce izbuteam să rămână balonul la înălţimea dorită de mine, lucru greu, căci era chinuitoare tentaţia de a muşca din turta dulce neutralizatoare a forţei de ascensiune a balonului.

Cu stabilitatea asigurată, stinsei lampa, pentru a nu cheltui zadarnic din energia electrică a acumulatoarelor. În această clipă, un fluierat prelung sfâşia tăcerea adâncă a nopţii, urcând până la mine, şi imediat apoi auzii, slab, dar foarte distinct, sâsâitul sacadat al aburului unei locomotive şi zgomotul de toacă al roţilor unui tren sărind cu ropot din şină în şină. Scoţând capul pe geam şi privind în jos spre prăpastia neagră, fără fund, văzui un mic nor de milioane de scântei scăpărând grăbite. Înainta săltăreţ spre o pată mare de lumină formată din mii de stele mărunte, fixe, unele albastre, mari, altele roşii, cele mai multe galbene. Ai fi crezut că sunt un sfat de licurici, dar după un nou fluierat de tren, auzii desluşit câinii lătrând în cor. Eram deasupra Ploieştiului. Deodată mi se făcu foame, îmi adusei aminte de Gherea, de bufetul gării, de pateuri excelente, şi, deşi astăzi vegetarian convins, parcă în clipa aceea aş fi mâncat chiar şi un biftec în sânge, „felie de cadavru de vacă asasinată”, cum i-aş fi zis cu alt prilej. Aprinsei lampa. Tovarăşul meu de drum, Coco, papagalul, sculat din somn, îşi scutură penele, spunându-mi grav: „Bonjur, mă!” râzând apoi eu hohote şi dându-se peste cap în jurul agăţătoarei lui, fluierând. Împărţirăm prânzul nostru: mere, nuci, stafide şi pâine de Graham. Mâncai o excelentă salată de marule

cu zeamă de lămâie, mai glumii cu prietenul meu Coco, singurul care îmi va reaminti de oameni în călătoria mea, stinsei cu părere de rău albastra lumină a tubului electric, atât de frumos reflectată de pereţii concavi cu luciu argintiu ai învelişului de aluminiu şi mă mulţumii cu lumina stelelor sclipitoare, ciuruind cerul minunatei nopţi de vară. Dar, tot privind la stele cum dau cu toate roată în jurul neînsemnatei Stele Polare, ploconindu-i-se, şi trăgând cu nesaţ în piept aerul curat şi îmbălsămat, adormii ascultând ţârâitul unui greier-tenor, acompaniat de corul broaştelor din luncă.

II. Furtuna

Fui deşteptat brusc de o ciocănitură scurtă în pereţii aerosfredelului meu. Deschizând ochii, buimăcit, auzii un foc de puşcă, urlete de câini, vociferări şi iarăşi un foc de puşcă.

Prima mea grijă fu să privesc barometrul, să ştiu de n-am căzut. Razele Lunii cădeau drept asupra lui: eram la 300 metri înălţime. Într-o clipă îmi dădui seama de cele ce au trebuit să se întâmple: aerosfredelul meu de aluminiu, luminat de razele Lunii, cu geamurile lui ca nişte ochi de

monstru, trebuie să fi părut celor de jos vreo pasăre măiastră din poveşti sau însuşi necuratul... căzut din cer! Câinii, desigur, începuseră să urle, sculând satul, iar un jandarm rural, ori un locuitor mai inimos, îşi descărcase puşca asupra dihaniei.

Scosei capul pe geam şi văzui, ca printr-un văl albastru, la vreo sută de metri sub mine, tot satul în picioare. Iar se trase foc de puşcă asupra mea. Temându-mă să nu mi se găurească aeroplanul şi să pătrundă aer în stratul izolator dintre pereţii lui dubli şi să deger apoi, ajungând în regiunile fără atmosferă, strigai furios, ducând mâna pâlnie la gură: „Nu trageţi, măgarilor!...” Apoi, mărind forţa electromagnetului, mă înălţai ca o cometă albastră cu câteva sute de metri.

Jos, de groaza stelei cu coadă ce înjura româneşte, piticii umani o rupeau la fugă, iar casele albe, risipite pe dealuri, păreau, sub efectul bruştei depărtări, că se strâng toate laolaltă de frică. În aceeaşi clipă, un nor ascunse Luna şi pata albă a satului pieri. Oprii din forţa curentului electric, coborând încet cam la 200 metri de Pământ.

Cerul, atât de senin acum câteva ore, era pătat de largi nori negri mânaţi cu grabă de vânt. Umbra lor deasă, plutind în marea albastră de (lumină, se proiecta pe Pământ sub cele mai curioase forme, ca petele şi nervurile capricioase ale unei imense plăci de marmură. Sub umbra neagră, călătoare, a norilor dispăreau înghiţite satele albe, şoselele trase parcă cu creta, apele argintate de razele Lunii, reapărând apoi pe încetul din penumbră când norul

trecea, ca o vedenie din ce în ce mai luminoasă, pentru a pieri din nou peste câteva clipe. Fugeau sub mine sate, şosele şi râuri, fugeau petele închise ale pădurilor, petele de aur mat ale holdelor, căci vântul sufla a furtună. Auzeam desluşit freamătul rugător al miriadelor de frunze tremurând de frică şi parcă vedeam crăcile copacilor, întinse ca braţe ce se roagă, implorând mila ca să nu fie lăsate sub urgia furtunii năprasnice. Pe cer norii alergau cu mânie după stelele tremurânde, pălindu-le, stingându-le. Luna zvăpăiată fugea nebună, zbătându-se să scape de îmbrăţişarea norilor cu forme de balauri; abia scăpa o clipă, plutind din nou curată, şi un alt nor negru o împresura, târând-o ou sila în mijlocul sabatului furtunii.

Lupta în contra luminii devenea tot mai dârză. În depărtare tunetul mârâia ca o fiară necăjită şi spasme zguduiau norii deveniţi fosforescenţi. Stelele pieriseră toate, un nor imens, mai negru ca toţi ceilalţi, răpuse şi Luna. Atunci norii înfricoşători, cu forme de balauri, se prinseră, unindu-şi ameninţător puterile. întunericul deveni groaznic; îl simţeai că te înăbuşe, împresurându-te din ce în ce. Un fulger orbitor spintecă cu furie toţi norii şi fu o clipă de lumină feerică, urmată iar de întunericul cumplit. Lumea se cutremură de bubuitul maiestuos al tunetului.

În lumina intensă a celor câteva secunde, recunoscui jos, sub mine, oraşul Câmpina cu imensele sale cisterne de petrol şi sondele urcând din Prahova până în vârf de munte, sugând de la sute de metri păcură neagră ca iadul, scuipând-o la străini. Din nou fu sfâşiat cerul, şi un trăsnet îl

uni, printr-o lance de foc, cu Pământul. O flacără uriaşă ţâşni din adâncul solului, ameninţătoare, spre cer: o sondă se aprinsese arzând ca o facla la căpătâiul unui mort. În aceeaşi clipă o ploaie cu grindină se porni cu furie, ciocănind fără milă casa mea zburătoare.

Mă simţeam atât de mic în faţa urgiei cereşti, încât nu puteam lua o hotărâre: îmi era frică să nu fiu trăsnit, atingând comutatorul fie pentru a urca, fie pentru a coborî. Dar ropotul grindinei se înteţea, furtuna se dezlănţuia în toată oroarea ei măreaţă. Trebuia să iau o hotărâre. Împinsei cu teamă comutatorul, să zbor dincolo de furtună.

Ca un vârtej urcai spre fulgerele imense, orbitoare, ce rupeau cerul în fâşii tot mai largi de foc. Dusei crispat mâinile peste ochii strâns închişi şi cu degetele mari îmi astupai urechile. Zburai astfel câteva clipe ce-mi părură veacuri. Zgomotul se tot apropia asurzitor, simţii scântei ieşind pârâind din tot corpul meu şi apoi brusc fu linişte.

III. Deasupra norilor

Deschisei ochii. Luna, curată, neînchipuit de frumoasă, lumina un cer înstelat de o feerică splendoare. Sub mine, nori albi ca vata se rostogoleau alene, bucălaţi, se afundau

cu grabă, străbătuţi de şerpi de foc din ce în ce mai subţiri şi mai mici. Începui să plâng ca un copil fără să mă pot stăpâni. Un fior mă cutremură, dinţii îmi clănţăneau de frig.

Revenindu-mi, privii barometrul: coloana de mercur cobora văzând cu ochii, indicând aproape fără tranziţie 3.500, 4.500 metri înălţime. Oprii din forţa curentului şi din nou începură norii să urce spre mine. Atunci, ca o sfidare, trufaş şi dispreţuitor, oprii aerosfredelul la câteva zeci de metri numai deasupra norilor de care avusei atâta groază cu câteva clipe înainte şi îi privii cu laşă batjocură de copil obraznic. Fugeau sub mine blânzi, luminoşi, încolăcindu-se din ce în ce mai albi, mai lânoşi, mai primitori. Departe de tot, când şi când, o limbă de foc îi mai sfredelea. Masa lor albă şi deasă te fascina, un dor mă cuprinse de a mă tolăni pe dânşii, ca, întinzându-mă alene, să dorm pe puful lor alb. Să fi fost în nacela unui balon, cred că nu m-aş fi putut împotrivi ispitei de a mă afunda în ei şi trebui să fac o sforţare ca să mă retrag de la geam.

Văzând cum fug sub mine norii, cu mult mai sus ca mine, alţi nori albi, ca un păr frumos de preot bătrân, pluteau într-altă direcţie, supunându-se unor legi necunoscute încă, mi se impuse întrebarea: dacă vântul suflă, de ce nu-l simt, de ce nu-mi zguduie nacela? Adineauri când furtuna, la câţiva paşi sub mine, dezrădăcina copacii, de ce nu resimţeam nici cea mai slabă adiere? Cu un sentiment de mândrie pentru invenţia mea, îmi explicai fenomenul: trenul ce aleargă pe şinele înnodate la nesfârşit pe faţa Pământului aspru, te zguduie fără odihnă şi ameţeşti, privind din cutiuţa pătrată,

îmbâcsită de fum şi lipsită de aer, cum se învârte mereu, încet, orizontul în jurul tău. Pe vapor te clatină valurile la cea mai slabă adiere şi ţi-e primejduită viaţa de ar sufla mai tare vântul, în aeroplanul cu aripi atât de fragile te asurzesc exploziile motorului, iar stratul de aer, pe care elicea îl sfredeleşte necontenit cu violenţă ca să te poţi înălţa, îţi suflă cu furie în faţă, orbindu-te, mânjindu-te cu ulei, răpindu-ţi plăcerea planării. Balonul singur, dezlipindu-se de pământul brutal, se urcă lin în aerul impalpabil, identificându-se cu el şi nu simţi că urci, nu simţi că înaintezi, şi chiar de ar sufla vântul a furtună, nu-l simţi, căci alergi cu iuţeala lui, chiar în stratul de aer ce te înconjoară şi care se mişcă o dată cu tine. Mai minunat însă decât balonul e aerosfredelul meu de metal ce-şi râde de frig, de lipsa de aer! Cu balonul, cum treci de câteva mii de metri, călătoria devine o primejdie căci rarifiându-se aerul, gazul balonului se dilată din ce în ce şi, ca să nu plesnească învelişul subţire de mătase, trebuie să lepezi hidrogenul preţios care te-a putut sui în regiunile eterice, dar cu atât e mai în pericol viaţa aeronauţilor care îndrăznesc să urce mai sus ca norii. Apoi, chiar de ar putea să ia în mica lor nacelă deschisă oxigen oricât de mult şi blănuri oricât de groase, ca să urce mai sus de Himalaia, mai sus de 10.000 metri, cea mai mare înălţime pe care un Tissandier [6], cu preţul morţii a doi tovarăşi, a putut-o ajunge, tot n-ar putea atinge nici măcar limita stratului subţire de atmosferă a infimului nostru glob pământesc, căci ar cădea ca o masă inertă balonul lipsit de stratul de aer fără de care nu poate

pluti. Şi chiar aviatorii, admiţând că s-ar putea descoperi motorul extra-puternic şi uşor ca pana, hrănit cu dinamită în loc de benzina cea grea, şi ar putea astfel să urce mai sus ca balonul, ar cădea în ţăndări pe pământul părăsit o clipă, atunci când elicea n-ar mai putea trimite sub aripile întinse stratul de aer pe care pânza subţire să se poată rezema.

IV. Popas deasupra Carpaţilor

În timp ce făceam aceste reflecţii, Luna se lăsase tot mai jos, pălind din ce în ce şi acum se afunda la orizont într-un ocean de nori. Stelele pierduseră pe nesimţite din strălucire, dispărând timide, pe rând, desperechind constelaţiile şi doar luceafărul de dimineaţă, ca ochiul lui Ciclop, se uita ţintă la mine.

Deodată, sus, deasupra mea, la zenit aproape, un nor se lumină brusc, devenind roşu-fosforescent, apoi alt nor ceva mai jos se lumină la rândul lui şi după câteva clipe altul şi mai jos. Până să-mi pot lămuri fenomenul, Soarele ce răsărea la mii de kilometri sub orizont îmi trimise şi mie un mănunchi din primele lui raze.

Sub mine, norii, argintaţi de lumina Lunii, se împrăştiară

în parte, lăsând să se vadă Pământul de un negru înfricoşător. Privind iarăşi la norii formaţi deasupra mea, văzui pe dânşii o pată neagră, ciudată, având exact forma unei ghiulele de tun uriaşă cu puncte luminoase în centru. Era umbra aerosfredelului meu, proiectată pe nori de Soarele răsărind. Pe încetul umbra se tot coborî, lunecând pe nori, până ce brusc dispăru.

Privii atunci din nou spre Pământ; discul orizontal de întuneric cumplit de adineauri devenise mai cenuşiu. Deodată, din întunericul Pământului, ţâşni, ca o stea, un punct de foc. Alături, brusc, altă flacără apăru şi apoi altele, tot mai multe, din loc în loc, una câte una, împrumutându-şi focul. Pe o întindere infinită punctele de jeratic se aprindeau, se împreunau, într-o lungă dantelă de foc ce creştea lăţindu-se, coborând triumfătoare din vârfurile pietroase ale masivului muntos, deasupra căruia mă aflam, spre vale, gonind din scorburi noaptea, făcând să sclipească orbitor, cu nuanţe roze, zăpada veşnică, odihnind în fundul prăpăstiilor. Apoi, Soarele incendie râurile, făcându-le să clocotească, ridicând din toată valea nenumăraţi aburi diafani, ce se încolăciră, unindu-se peste prăpăstii, peste râuri, printre munţi, până ce Pământul dispăru din nou, acoperit de un ocean de nori necăjiţi, străpuns ici-colo doar, ca insule stâncoase, de vârfurile mai înalte ale masivului muntos. De n-ar fi fost tăcerea desăvârşită, ce nu o poate concepe omul pe Pământ, iluzia mării nemărginite, bătând zgomotos cu valuri spumoase stâncile coastei, ar fi fost desăvârşită.

Dintr-o dată un curcubeu, de o neînchipuită lărgime şi splendoare, îşi întinse puntea feerică peste toată nemărginirea oceanului de nori, pe care plutea singură umbra titanică a globului meu zburător.

Apoi, iarăşi, ca prin farmec, ceaţa se risipi, curcubeul splendid pieri, şi-mi apăru, scăldată în albastru, miniatura masivului Carpaţilor, întinzându-se la infinit, străbătut de miriade, de subţirile panglici de foc şerpuitoare, unindu-se capricios şi dispărând în depărtări.

În râuleţul mai mărişor ce-l vedeam dând un lung ocol masivului pătat de zăpadă, spre care mă împingea vântul pe nesimţite, mi se păru că recunosc Oltul, ce sfâşie mândru graniţele, despărţind acelaşi pământ românesc.

V. O vizită în nori

Cu mult mai sus ca mine, un vultur plana, făcând largi ocoluri deasupra mea. Micşorându-şi cercurile şi apoi strângându-şi brusc aripile, pasărea de pradă se lăsă glonţ peste aerosfredelul ce fu zguduit puternic. Vulturul cu ghearele însângerate, lunecând pe pereţii duri şi lucii ai aerosfredelului, se rostogoli în adâncime. Îşi reluă însă echilibrul şi, zburând cu furie spre mine, cu ghearele

încleştate, gâtul întins, ciocul ameninţător, se aruncă din nou la atac, prinzându-se cu ghearele de deschizătura ferestrei prin care priveam, ca şi cum ar fi priceput că pe aici e partea vulnerabilă a duşmanului cuirasat. Menţinându-se cu violente lovituri de aripi ce ne zguduiau puternic, făcându-mă să-mi pierd echilibrul, încerca, cu gheara piciorului vârât prin deschizătura geamului, să apuce, să sfâşie ceva, şi ca de cutremur se mişca biata mea locuinţă în care mă credeam atât de sigur!

Trebuia să ucid fioroasa urâtă dihanie! Dădui drumul unui curent electric prin peretele exterior al aerosfredelului, scăpărară scântei şi vulturul, lovit de trăsnet, căzu învârtindu-se în abis.

Abia scăpat de acest oaspete neplăcut, primii în aerosfredelul meu, la peste 2.000 metri înălţime, o nouă vizită, duioasă de astă dată. Era un biet fluturaş, ajuns cine ştie cum în aceste regiuni înalte, furat de pe o floare de cine ştie ce vânt năprasnic şi dus la această neaşteptată înălţime.

Cu greoaie lovituri grăbite de aripi, plutea şi el, micuţul, în regiunea vulturilor şi luând aerosfredelul, în mintea lui de insectă, drept cine ştie ce floare plutitoare, zbura în jurul ei. Scosei mâna pe geam spre dânsul. Sărmanul fluture, rupt de oboseală, se lăsă pe mâna mea şi, retrăgându-mi-o încetişor, avui, pe lângă Coco, papagalul, şi un fluture ca tovarăş de drum.

În vremea aceasta însă, aerosfredelul meu, împins de vânt, se tot apropiase de masivul muntos ce nu putea fi

decât Negoiul, judecând după înălţimea lui, peste 2500 metri. Auzeam tot mai tare mugetul apelor spumoase strigând de durere, rupându-se de stânci, împinse brutal să muncească la fabrici. Planam acum deasupra unui întreg masiv de munţi pleşuviţi de pădurile lor milenare de brazi. Pe unele coaste mai zăceau, căzuţi sub secure, uriaşii brazi, păstrători în vremi vitregi ai limbii şi datinii româneşti. Ceva mai jos, pe o poiană, o mişuneală de puncte mici, albe, ca o invazie de omizi, părea că roade pădurea străbună, suind muntele. Sunetele de clopot ce urcau limpede spre mine mă făcură să pricep că ceea ce luasem drept omizi distrugătoare era o biată turmă de albi mieluşei. Totuşi, doina ce o cânta din caval ciobănaşul turmei mi se păru însăşi tânguirea pădurii străbune şi o nespusă tristeţe îmi cuprinse sufletul.

Negoiul venea însă cu iuţeală spre mine, umflându-se văzând cu ochii, stâncile lui se măreau, luând forme ameninţătoare şi m-aş fi zdrobit de ele peste câteva clipe de n-aş fi sporit forţa curentului electric ca să mă ridic mai sus ca dânsul. Atunci muntele, care venise sfidător spre mine, ca întru pedepsirea mea, după o clipă de oprire în loc, începu să se dezumfle ca o jucărie de copil şi să cadă prăbuşindu-se, rotunjindu-şi coamele pietroase, strângând în grabă copacii milenari ai pădurilor sale în mici pete de un verde bătând tot mai mult în albastru.

Pe măsură ce se cobora masivul cu nenumăratele lui ramificări întortocheate, se umilea şi trufia Carpaţilor, topindu-se înălţimile şi, peste puţin, abia de mai puteai

deosebi munţii de şesul câmpiei.

VI. Mai sus ca Himalaia

Urcam încet, cu iuţeală de 5 metri pe secundă numai, ca să mă pot bucura până-n ultima clipă de toată vraja minunatei privelişti. Pluteam acum la o mie de metri deasupra celui mai falnic vârf al Carpaţilor şi ochii mei vrăjiţi priveau de aici harta în relief, de un extraordinar colorit, a României, cu miriadele sale de râuri vii, şerpuind ca fire de argint tremurânde, din verdele munţilor spre şesurile galbene, presărate ici-colo de petale mititele, albe, ale oraşelor şi pierzându-se într-un văl albastru spre Tisa, Dunăre şi Mare.

La 3500 metri înălţime, Pământul, a cărui sfericitate trebuia să mi se arate tot mai aparentă cu cât urcam, începu să ia tocmai, dimpotrivă, spre uimirea mea, o formă concavă, scobindu-se ca o căldare, marginile orizontului urcând, împreună cu mine, tot mai sus, ca să ajungă parcă înălţimea la care mă aflam eu.

Apoi, pe lângă acest curios fenomen de perspectivă al ochiului, ce tinde să aducă mereu orizontul la înălţimea lui, scobitura emisferică de sub mine începu să se umple cu un

gaz albastru tot mai intens, îndărătul căruia dispăreau estompându-se râuri, oraşe, tot ce e pământesc. Având astfel deasupra-mi bolta azurie a cerului şi sub mine bolta tot atât de albastră a Pământului, pluteam în mijlocul unei mingi imense, albastre.

Fenomenul mi-l explicai uşor prin faptul că străbătusem o treime din stratul de aer ce învăluie Pământul şi aerul, incolor, în cantitate mică, capătă frumoasa culoare ce o numim cer, văzut în straturi groase, devenind mai albastru când umezeala creşte, părând galben sau roşu când în aer plutesc fire de praf mai numeroase.

Cu cât creştea intensitatea culorii albastre sub mine, cu atât bolta cerească lua o culoare mai plumburie, ca şi când un zăbranic negru s-ar fi întins pe ea. Cerul era aproape negru la zenit, dar se lumina pe măsură ce privirea-mi cobora spre orizontul pământesc, într-o nuanţare de culori de o nespusă fineţe, trecând de la negru la cenuşiu, la albastru, azuriu, la alb şi la galben. Soarele îşi pierduse strălucirea şi lumina rece, fără să împrăştie raze, ca un disc de metal în fuziune, aşa cum îl vedem uneori iarna, printre neguri, la amiază. Apoi, alături de astrul zilei, stelele apărură, cele mari întâi şi pe încetul constelaţiile toate, ca în toiul nopţii, aşa cum se văd stelele ziua când e eclipsă totală de soare, ori când, din fundul unei mine sau unui puţ adânc privim o părticică de cer.

În loc însă ca această privelişte atât de măreaţă şi de nouă să-mi fi aţâţat spiritul de observaţie, o toropeală. neînţeleasă mă cuprinse tot mai tare, întunecându-mi

mintea, îngreuindu-mi membrele, paralizându-mi cu totul voinţa. Un frig intens, intern, straniu, mă pătrunse până la oase. Cu căutătura fixă priveam ca hipnotizat barometrul, urmărind scoborârea foarte înceată, dar continuă a coloanei de mercur, până ce pleoapele, ca de plumb, se închiseră şi pierdui noţiunea firii...

Ca dintr-un vis fui deşteptat brusc de un corp cald şi moale ce îmi căzu greoi peste faţă, rostogolindu-se de aici pe mâini, pe genunchi, jos! Coco, papagalul meu sărman, picase, ca un pachet inert, de pe agăţătoarea sa, peste mine, trezindu-mă din toropeala de moarte ce mă cuprinsese. Mă zguduii, dându-mi seama în acea clipă de pericolul mare în care mă aflam, prin faptul rarificării aerului, al scăderii presiunii atmosferice; şi, printr-o încordare supremă a voinţei, m-am ridicat, clătinându-mă. Apoi, adunându-mi din nou puterile, izbutii, printr-o supraomenească sforţare, să închid cu nespusă greutate obloanele duble, de sticlă, ale casei mele. Deschisei larg robinetul aparatului meu producător de oxigen şi atunci apa, picurând repede peste pastilele oxigenatoare, degajă în abundenţă gazul dătător de viaţă.

Voii atunci să mă aplec, să ridic de jos pe cel ce socoteam să-mi fie tovarăş de drum, pe bietul meu papagal, ce-mi scăpase viaţa pierind, dar simţii ameţeala răscolindu-mi creierii şi o durere acută în urechi mă făcu să ţip. Trebui să stau iarăşi jos strângându-mi cu mâinile fruntea îndurerată.

Doamne! Cum de am putut fi atât de răpit de priveliştea

nouă a ascensiunii ca să uit să dau drumul la timp oxigenului, să închid cât mai era vreme obloanele! Sărmane Coco, pieirea ta să fi fost salvarea mea?

Respirai din nou adânc oxigenul şi simţii că renasc. Gâtlejul îmi era uscat, în gură aveam însă un gust acru de sânge. Ştergându-mă pe buze cu dosul palmei, mâna mi se înroşi de sânge şi, la vederea lui, din nou simţii că-mi vine ameţeală. Mă stăpânii însă, dându-mi seama de cele ce au trebuit să se întâmple: sângele, din pricina înălţimii la care mă aflasem, nemaifiind reţinut în ţesuturi de presiunea enormă a atmosferei la suprafaţa Pământului, îşi croise drum printre pori în mii de picături mărunte, pe buze, ochi, nas şi urechi, unde ţesuturile sunt mai delicate. Tamponai sângele cu batista, băui niţică apă şi, după ce mai respirai adânc de câteva ori, putui să mă aplec să ridic de jos pe sărmanul Coco.

Şi din nările lui negre picase sânge, închegat acuma, peste frumoasele lui pene verzi. Se mânjiseră de sânge şi penele albastre de deasupra ciocului, penele mici, galbene ce-i înconjoară ca sprâncene ochii lui rotunzi, lăsându-se ca nişte favoriţi aurii sub ciocul său arcuit iar cele patru degete ale picioarelor lui aspre stăteau zgârcite dureros, ca ale unui pui decapitat.

Aş fi dat o avere să-mi pot scăpa tovarăşul vesel, să pot scăpa biata pasăre, adusă din pădurile ecuatoriale ca să piară de frig pe aici.

Spălai de sânge ciocul lui puternic şi turnai câteva picături de apă pe limba lui neagră şi rotundă ca un bob de

cafea. Îi suflai aer cald printre pene, îl apăsai ritmic pe piept, ca artificial să respire oxigen, îi ridicai pleoapele albe, cu gene ca ale omului, dar ochiul galben rămânea fără viaţă şi faţă de neputinţa mea de a-mi readuce la viaţă tovarăşul, simţii că mă îneacă lacrimile.

VII. Beţia oxigenului

Singur eram acuma şi grozav mă durea pieirea ta, sărmană pasăre! În moartea ta vedeam şi un fel de pedeapsă a urii mele de oameni, căci te luasem cu mine, Coco, poate nu atâta pentru că mama mi te cumpărase când eram copil, cât din dispreţ pentru unii oameni, căci îmi aduceai aminte de ei prin graiul tău sentenţios şi comic, prin râsul tău ce izbucnea prosteşte sau pe nedrept batjocoritor la fiece prilej. Îmi plăceai când, umflându-ţi guşa şi sunând puternic pe R, ciocul tău coroiat rostea solemn aceeaşi frază banală iar când râdeai cu hohote, atunci când alţii abia surâdeau, tu, pasăre ştirbă, îmi aduceai aminte de dinţii cucoanelor frumoase.

Era restrâns vocabularul tău, 8 fraze cel mult îmi pare: „Bonjur, mă! Bonjur, Coco! Ce mai faci? Mariţo! Mariţo! Toanto! Vă rog, domnilor, tăcere!... Mă! Să fie al dracului!

Huideo!... Trăiască veneratul şef! Ura! Mai las-o, Popescule!” şi vreo două alte expresii energice învăţate de la slugi, dar intonaţiile ce puneai în repetarea lor, felul cum te umflai în pene şi cum clipeai şiret, jucându-ţi pupila ochiului, făcea ca faima ta să se fi lăţit peste şapte mahalale şi credeau de-a binelea cei mulţi şi proşti că tu, papagal vulgar, vorbeşti cu adevărat! Sărmane Coco!...

Oftând, înecat de lacrimi, voii să împing pasărea departe de mine. Coco avea însă ochii mari deschişi şi mă privea gâfâind...

— Coco! Trăieşti? Dragă Coco!

— Mă, să fie al dracului!... răsună din nou vocea lui dragă de gramofon şi Coco, scuturându-şi aripile şi sărindu-mi greoi pe deget, începu să râdă, să râdă cu hohote şi râdeam şi eu cu dânsul şi plângeam de bucurie şi-l pupam. „Trăiască veneratul şef! Ura! Vă rog, domnilor, tăcerrre!...”

Tot repertoriul şi-l spunea sunând pe R din ce în ce mai tare şi eu cu el ţipam şi râdeam, repetând după dânsul frazele lui fără şir, scornind altele într-o surescitare mereu crescândă, nenaturală, de care nu-mi dam seama, ca sub influenţa alcoolului:

— În Lună zburăm, Coco!...

— Trăiască veneratul şef! Ura!...

— Ura, Coco! Tu eşti regele papagalilor! Tu eşti moş Adam al papagalilor seleniţi!

— Mai las-o, Popescule!...

— Al nostru e văzduhul infinit! Învinsă e distanţa! Străpuns e spaţiul interplanetar!

— Trăiască veneratul şef! Ura!!!

— Dispară Pământul!... Piară departe de noi mârşăvia egoismului omenesc! Piară batjocora otrăvitoare de aspiraţii şi ideal...

— Mă, să fie al dracului!

— Sunt sătul de arivişti gălăgioşi cu sufletele blazate. Jos sinecurile! Jos nepotismul! În lături trântorii cu protecţie de la fuste!

— Vă rog, domnilor, tăcere!

— Loc meritului! Dreptăţii! Iubirii aproapelui! E utopie egalitatea! Libertatea!... Jos gogoriţa cuvintelor goale cu care un pumn de oameni duce o lume de nas, cumpărând conştiinţa celor mulţi! Nu sunt pe lume două frunze la fel; diferă şi se schimbă cu încetul până şi liniile misterioase săpate în mâna fiecăruia! E aberaţie egalitatea trântorului cu omul muncitor! Dreptatea să o voim cu sete! Sfânta dreptate!

Fu o clipă de nebunie curată. Ca sub stăpânirea beţiei alcoolului, vociferam cu aprindere tot mai tare, spunând cuvinte fără înţeles, gesticulând ca un dement. întrerupeam apoi tiradele de nebun pentru a sări în picioare pe masă, urlând „Deşteaptă-te, române”, apoi mă agăţăm cu mâinile de bara electromagnetului şi, acolo sus, dându-mă peste cap, făceam „broasca” vociferând, în vreme ce Coco mă imita, dându-se peste cap în jurul agăţătoarei sale, debitându-şi strident repertoriul, ţinându-mi gălăgios isonul, cu hohote continue de râs, fluierând, zburând în cele din urmă cu ţipete asurzitoare, lovindu-se de toţi pereţii

locuinţei noastre strâmte, până ce, ca şi mine, căzu jos, zdrobit, gâfâind. Apoi, subit calmaţi, adormirăm tun...

Această surescitare nebunească ne-o provocase oxigenul care se degajase în prea mare cantitate şi e ştiut că, aspirat în abundenţă, oxigenul accelerează circulaţia sângelui într-atât, încât provoacă o beţie mai puternică chiar decât beţia şampaniei.

VIII. După beţie, asfixie

Nu-mi pot da seama cât o fi ţinut beţia oxigenului, ştiu doar că m-am trezit cu o groaznică durere de cap, însoţită de greaţă şi ameţeală. De izbuteam să deschid ochii, cu greu puteam să rezist somnolenţei doborâtoare, încercând, în acele clipe, să-mi dau seama cine-mi tot picură apă pe frunte la intervale regulate?

Sub persistenţa duşului, mintea mi se limpezi parcă niţel şi putui ţine ochii deschişi. Îl zării atunci pe Coco sus, pe agăţătoarea sa. Bombănea cu un aer mahmur: „Bonjur, mă! Mai las-o, Popescule!” dar parcă şi lui îi era limba grozav de împleticită.

Picăturile de apă cădeau stăruitoare, ciocănind pe ţeasta mea craniană ca un om politicos şi sfios la o uşă străină.

Fără a-mi da însă seama unde sunt, făceam reflexia că e ciudat ca agăţătoarea papagalului să nu fie lângă mine, ci atât de sus deasupra capului meu... Apoi observai, mirat, că stăteam cu picioarele în sus, rezemate de perete şi vag mi se lămuri în minte că poate de-aia mă doare capul atât de straşnic. Greoi, luai o poziţie mai decentă, dând jos picioarele, apoi, proptindu-mă în mâini, îmi rezemai spatele de peretele strâmtei noastre colivii.

Picăturile de apă cădeau acum între guler şi ceafă, picând cam din secundă în secundă. Coco, de acolo de sus, moşmonea a lene şi tot mai în surdină: „Bonjur, mă! ’njurr, mă! ’jurr, mă! ’rr! ’rr!” şi începu să moţăie.

„Asfixia!”... zbierai cu voce sugrumată şi, cu toată energia, opintindu-mă de pereţi, mă sculai în picioare, precipitându-mă la aparatul de oxigen!... Pastila oxigeniferă se topise toată şi apa începuse să pice jos din recipient.

În grabă introdusei o nouă pastilă sub picurătorul de apă şi aspirai adânc oxigenul. Pe încetul mintea mi se limpezi şi-mi dădui pe deplin seama de marele pericol în care mă aflasem, de norocul ce-l avurăm ca în beţie să cad adormit chiar sub oxigenator şi să mă trezească astfel, la timp încă, surplusul de apă picurând din recipient.

Toate simptomele asfixiei le aveam: somnolenţă, dureri grozave de cap, greaţă, ameţeală. Dat fiind greutatea mai mare a gazului carbonic, urma fatal ca, pe mine, cel culcat la fund, să mă fi alintat întâi extractul de otravă al plămânilor noştri şi apoi să-i fi venit rândul şi bietului Coco. Frumosul meu aerosfredel s-ar fi transformat atunci în

coşciug zburător de aluminiu, ducând spre Lună specimenele în putrefacţie a două cadavre pământeşti...

Greutatea era acum să echilibrez proporţia de oxigen faţă de puţinul azot ce mai rămăsese în aerosfredel, închis din imprudenţă prea târziu iar pe de altă parte să anihilez otrava acidului carbonic fabricat continuu de plămânii noştri. Scosei întâi vasele, pregătite din vreme, cu potasă caustică, acest avid absorbant al acidului carbonic şi le agitai energic ca să grăbesc distrugerea gazului otrăvitor. După câteva minute, ca să-mi dau seama de cantitatea de gaz mefitic rămasă, aprinsei un chibrit şi-l coborâi încet spre podea. Flacăra începu să pălească şi se stinse la nivelul pulpelor... Mării atunci debitul picurătorului de apă şi mestecai mai energic potasa caustică. După vreo zece minute reînnoii experienţa. De astă dată însă, chibritul, dând brusc o lumină mare, se prefăcu în cenuşă într-o clipită, frigându-mi degetele de trăsei un ţipăt. Coco râdea cu hohote umane, imbecilul!

Aveam deci supraproducţie de oxigen. Închisei aproape complet robinetul picurătorului.

Sugându-mi degetele fripte, cugetai că sunt sortit să o duc sau în continuă surescitare de chefliu şampanizat, de client al doctorului Şuţu şi confraţii [7], arzându-mi plămânii şi ţesuturile în câteva luni, sau în abrutizarea şi greaţa precedând asfixia... Ce n-aş fi dat pentru un litru-doi de azot, folositorul gaz calmant, care, ca şi apa pentru vinul prea tare, să fi potolit energia oxigenului!

Nu mai îndrăzneam să încerc usturătoarea experienţă cu

chibritul, de adineauri, şi a trebuit, drept barometru, să mă iau, pentru supraproducţie de oxigen, după cheful de vorbă al prietenului Coco, iar pentru a dovedi supraabundenţa de acid carbonic, după idiotizarea mea crescândă!

Dar tot potrivind deschizătura robinetului de apă pentru ca degajarea oxigenului să fie cât mai normală, ajunsei, cu multă caznă, să stabilesc exacta deschizătură a picurătorului şi să obţin o atmosferă aerosfredeliană nu numai perfect respirabilă, dar chiar aducând, de departe, cu aerul de la Sinaia, evident nu cel din pădure sau de la mânăstire, ci cam cel de pe la Cazino, după teatru, la supeul cu şampanie.

IX. Ce este cu Pământul?

Dar cu Pământul ce-o fi, ceasul cât o fi?

Iată întrebările ce mi se impuseră de îndată ce respiraţia deveni mai normală şi creierul mai limpede.

Cu toată dorinţa de a şti, parcă nu-mi venea să privesc pe geam. Aveam aceeaşi senzaţie, nu tocmai de teamă, dar de teama nervoasă de necunoscut, pe care, fiind copil, o resimţeam la panoramă, la Moşi, când mă aflam în faţa ochilor mari de sticlă măritoare, prin care trebuia să privesc

ca să-mi apară, pe pânza mărită şi puternic luminată, peisaje ori scene de război.

Aceeaşi primă senzaţie o avui când mă hotărâi să privesc Pământul.

Mi se înfăţişă ca o imensă pânză galbenă, întinzându-se la infinit, cu marginile suind spre orizont, puternic luminată de Soarele straniu, fără aureolă de raze, lucind înconjurat de stele într-un cer de catifea de doliu.

Nu mai puteam şti la ce înălţime sunt, căci barometrul indica doar presiunea strâmtei noastre căsuţe - 760 mm, vreme frumoasă! Mă miră însă faptul că, după atâtea ore de zbor, Pământul nu-mi apărea încă sferic, ci tot găunos, cu orizontul foarte estompat, urcând parcă la înălţimea mea. Privind nedumerit la comutator, văzui că abia era împins spre urcare. Deodată îmi amintii cum, intenţionat hotărâsem să urc doar cu iuţeala de cinci metri pe secundă, ca să pot mai bine să-mi infiltrez în suflet imaginea scumpă a ţării mele de care mă despărţeam poate pentru totdeauna.

Dar atunci, dacă n-am urcat decât aşa de puţin, poate că de aş coborî prin geamul inferior un barometru, aş afla altitudinea mea... Operaţia era însă delicată, pentru că trebuia să o fac repede ca să evit să pierd din aerul atât de scump.

Luai un barometru cilindric şi-l legai de o sfoară. Deschisei întâi geamul superior, formând podeaua, şi coborâi barometrul până să atingă geamul inferior. Închisei geamul de sus şi, trăgând puternic de mânerul ce

funcţiona, ca o pârghie, geamul inferior, barometrul pluti în vid. Numărai 5 secunde şi închisei la loc geamul exterior, apoi adusei barometrul în aerosfredel...

Mercurul îngheţase, tubul de sticlă se spărsese trecând brusc de la frig la cald şi nu putui culege altă indicaţie decât doar aceea că frigul era atât de mare în jurul nostru încât trecea de -40 grade, temperatură la care îngheaţă argintul viu...

Şi totuşi aş fi vrut să ştiu la ce înălţime pluteam. Ceasornicul meu, cu acele fosforescente, se oprise la 8,23, căci uitasem să-l întorc. De aş fi ştiut ora exactă, prin calcul aş fi putut hotărî cu aproximaţie altitudinea noastră. Soarele era între răsărit şi zenit, pe Pământ ar fi urmat deci să fie cam între 10 şi 11 dimineaţa, dar, de la înălţimea mea, vedeam Soarele răsărind mult mai devreme, aşa că se putea să nu fie nici 10. Îmi potrivii în tot cazul ceasul la 10 şi jumătate.

Atunci, cât a ţinut beţia noastră? Numai 3-4 ore, o zi şi o noapte, sau poate chiar două zile în şir? Înlăturai ultima ipoteză, căci, de aş fi dormit atât, mai dormeam şi acum şi în vecii-vecilor prin grija acidului carbonic, căci pastilele de oxigen ţinând doar şase ceasuri, gazul degajat ar fi fost în întregime de mult respirat. Nici prima ipoteză nu era plauzibilă, căci doar lupta mea contra asfixiei trebuie să fi durat 3-4 ceasuri până să ajung să fabric o atmosferă respirabilă, aşa că beţia oxigenului şi urmările ei au durat o zi şi o noapte. Să facem dar niţică socoteală: acum 24 ore aproximativ, era să mă ciocnesc cu Negoiul, mă aflam deci

cam la 2300 metri înălţime. De atunci am urcat continuu câte 5 metri, într-un minut o să fac...

Coco însă ţipa strident, încurcându-mă în socoteală. Pe de altă parte mă simţeam tare slăbit, cifrele îmi jucau înaintea ochilor şi nu izbuteam să fac o simplă înmulţire.

Reculegându-mă, începui din nou să socotesc cu glas tare de astă dată: „5 metri pe secundă, fac pe minut de 5 ori 60, adică 300...”

Coco însă, crezând că-i vorbesc, începu şi el: „Bonjur, mă! Ce mai faci, Coco?” şi iar se puse pe ţipăt în chip atât de nesuferit, încât îmi veni să-l lovesc. Îl ameninţai cu bătaia şi reluai socoteala, dar iar amorţii în mijlocul înmulţirii începute.

Un ghiorăit nepoetic, dar semnificativ inter abdominal mă făcu să scuz pe dată pe bietul Coco şi să-mi dau seama că şi el, şi eu eram lihniţi de foame.

X. La masă

Lăsând deocamdată calculele, dădui prietenului Coco seminţe de floarea-soarelui pe care începu să le golească grăbit, aruncând cojile cu îndemânarea unui lipovean din Dobrogea. Eu luai pesmeţi şi ceva pemmican, neputându-

mă hotărî, înfometat cum eram, să stau să-mi fierb din legumele uscate. Instinctul canibalic atavic făcu ca, de foame, să uit de vegetarism şi să muşc direct din pastrama de vacă asasinată, sărată, uscată şi comprimată la maximum cu presa hidraulică.

De unde, cu o clipă înainte, aş fi lovit pe bietul papagal flămând pentru că, mai cuminte ca mine, mă rechemase la realitate prin ţipetele lui, acum, pe măsură ce săvârşeam nobila şi inteligenta operaţiune a masticării alimentelor în gură şi umezirii lor cu salivă pentru a le trimite, în rate, în labirintul de intestine cu care ne-a dăruit firea, mă simţeam plin de porniri altruiste: îl îngrijeam pe Coco, îi dădui un sâmbure de caisă uscată, îl scărpinam pe cap, vorbeam cu el, spre marea-i mulţumire:

„Măi Coco, urât e omul când mănâncă şi greu o să fie să se lase de obiceiul acesta secular când se va realiza profeţia lui Berthelot şi se va generaliza nutrirea ca hapuri mititele, conţinând în extract carbonul şi azotul necesar organismului. Ştii tu, mă Coco, cum o să fie omul, peste câteva sute de ani, când i se vor fi atrofiat organele devenite inutile ale aparatului digestiv? Coniţele vor avea o guriţă ca o cireaşă mititică şi nişte dinţi albi de păpuşică, apoi o talie subţirică să o treci prin inel. Nu vor mai fi boli, microbii vor fi dispărut iar de mizerie se va aminti doar ca de un vis urât, căci iubirea va fi coborât pe Pământ paradisul legendei. Dar până atunci, mănâncă, Coco dragă, na! Mai ţine pişcotul ăsta, îndoapă-te, îmi iau şi eu o nouă felie de pemmican. Mulţi ani va mai ţine încă obiceiul

banchetelor, al poftirii reciproce a unor oameni, în aparenţă inteligenţi, ca împreună, în jurul unei mese, să-şi umfle fălcile grotesc, deformându-şi gurile, îndopându-se cu hecatombe de biete victime asasinate canibalic: viţei orfani, vaci văduve, pui îngrăşaţi cu solicitudine de căpcăuni, raci puşi de vii în apă fiartă şi mai ştiu şi eu ce. Şi când te gândeşti că aceiaşi oameni, asasini ai semenilor lor fără grai, au neobrăzarea să se scuture de groază la povestirea unei scene de canibalism! Măi Coco, oribil animal egoist şi îngâmfat e omul!”

Dar bietul fluture? Ce s-o fi făcut? Lui nu i-o fi foame?

Îmi uitasem cu totul de cestălalt tovarăş al meu în vârtejul ultimelor peripeţii. Simpatie pentru fluturi n-am prea avut niciodată, i-am socotit pururi ca vulgari fabricanţi de omizi, ca emblema parvenitului. Oricum, era oaspetele meu, şi trebuia să-i duc grija.

Îl căutai pretutindeni fără să-i dau de urmă... Să-l fi mâncat Coco?... Nu, căci se speriase de el când a intrat la noi pe geam. Să mai vedem. Cu luare-aminte căutai pe jos, mă privii pe tălpi cu scârbă să văd de nu l-am strivit din greşeală, cătai pe măsuţa circulară, sub carnetul meu de note, peste cutiile cu pastile şi peste capacele rezervorului circular de apă ce căptuşeşte pereţii aerosfredelului. Nimic! Sus însă, pe una din sârmele electrice, fluturele depusese un inel de mititele ouă de omizi, regulat aliniate pe patru şiruri strânse, cum ar fi făcut pe o crenguţă de pom...

Deci nu pierise fabrica de omizi. Mai căutând pe sus, văzui în sfârşit fluturele, abia bătând din aripi, deasupra

electromagnetului, sub geam, încălzindu-se la soare.

Sărman fluture, i-o fi şi lui foame de polen şi sete de rouă dar n-a fost nimeni să-mi fi dat o floare măcar de plecare...

Ca să iau fluturele fără să se ia pe degetele mele brutale poleiala dumnezeiască a aripilor lui delicate, trecui binişor o hârtie sub trupşorul său de vierme înaripat şi, ridicându-l astfel, îl depusei încetişor pe mescioară. În loc de polenul impalpabil, fecundator de floare, care-i hrana lui, frecai una de alta două bucăţele de zahăr în faţa gâzei, cu un ac îi destinsei trompa înspre praful dulce, picând şi o lacrimă de apă alături. Fu o deosebită mulţumire pentru mine să văd insecta luând din zahărul meu şi muind delicat vârful trompei în stropul de apă. Apoi, ca spre mulţumită, fluturele se înălţă în zbor înveselindu-mi locuinţa şi parcă mirosea a flori de câmp în mizerabila noastră colivie cerească. Zbură fluturele, scăldat în lumina Soarelui câteva clipe, dar când, ahtiat de spaţiu şi lumină, ajunse lângă geamul de sus şi putu privi Soarele, căzu jos, mort de bătrâneţe.

Mă duru această moarte şi râsetele lui Coco îmi părură monstruoase, căci pierise o fiinţă, un tovarăş de drum. Moartea nevăzută, stăpână pe Pământ ca şi în mica noastră casă zburătoare, îşi arătase şi aici puterea-i neiertătoare.

Ca şi cum fluturele n-ar fi fost o insectă efemeră, mă munci gândul ce să fac cu bietul stârv aurit. La ideea, poate normală pe Pământ, să-l strivesc pur şi simplu sub călcâi, cum facem de obicei noi, oamenii, cu insectele, mă cutremurai de groază. Mă gândii apoi să-l las să cadă din aerosfredel uşor iar pe Pământ. Cine ştie însă dacă, după

zile de cădere şi înceată plutire, nu l-ar fi răpit vreo rândunică pentru puii ei. Mă gândii atunci ori să-l distrug cu o scânteie electrică, ori să-l păstrez. Gândul acesta din urmă birui. Fiindu-mi milă să-i străpung trupşorul cu un ac, luai o aţă, o desfăcui în două ca să fie mai subţirică, şi legând fluturele delicat de mijloc, îl atârnai, în lumina astrelor, de electromagnet, ca să rămână măcar iluzia vieţii.

Omidă înaripată, cântată de poeţi, ei te-ar strivi cu scârbă de n-ai fi îmbrăcată în haine aurite şi acum... te preaslăvesc!

Asemenea ţie, parvenitul, vicios şi târâtor, de toţi e curtat când aurul ce are sclipeşte îndeajuns ca scârba să dispară.

Ori, vierme infim de mic, să-ţi fi schimbat tu firea, simţindu-te cu aripi? Să nu mai fii omidă când poţi să zbori spre floarea pe care altă dată cu bale te-ai târât?

XI. Când ajung la lună?

Dar la dracu’ sentimentalismul amărâtor de trai! Să-mi văd mai bine de socoteala întreruptă înainte de masă.

Ciudat. De unde, flămând, nu puteam face o socoteală atât de uşoară, chiar şi pentru un recalcitrant corigent la matematică cum fusesem în şcoală, acum, sătul fiind, făcui

înmulţirile mai sigur ca un dascăl de aritmetică, ca acel veşnic repetent, până la pensie, ce e un profesor!

Rezultatul problemei fu că, dat fiind urcarea mea continuă, timp de 27 de ore, cu iuţeala de 5 metri pe secundă, sau 18 km pe ceas, mă aflam la 468000 metri deasupra scoarţei sferoidului terestru.

Era timpul să o pornesc ceva mai repejor decât un simplu biciclist, de nu voiam să ajung în Lună doar peste trei ani şi jumătate, cu iuţeala aceasta antediluviană şi ridicolă de 300 km pe zi.

După socoteala mea - exactă, pentru că prea o făcusem de multe ori - distanţa celor 30 de diametre pământeşti ce desparte globul natal de viitoarea mea patrie adoptivă, trebuia să o străbat în 80 de zile maximum, contând doar pe iuţeala iniţială de 200 km pe oră ce mi-o asigura energia electrică a acumulatoarelor. Evident însă, că, pe măsură ce mă depărtam de Pământ, sporind atracţia Lunii şi micşorându-se cea a Pământului, viteza aceasta era să crească continuu. Deci, chiar îngăduindu-mi câteva mici popasuri, tot trebuia să ajung în satelitul nostru în mai puţin de trei luni, adică pe la mijlocul lui septembrie.

E curioasă groaza omului de necunoscut, de tot ce iese din strâmtul lui cerc de idei comune! În afară de bietul meu prieten Sucevan - mort în puterea muncii, nebun, ducând în groapă atâtea secrete - cu care am pus la cale această călătorie, n-a fost unul din „prietenii” mei care să nu creadă serios că sunt... „bolnav” când, dintr-o nevoie umană de confidenţe, le spuneam de planurile noastre.

Iluzia distanţei nemărginite dintre Pământ şi Lună e datorită cred mai ales faptului că vedem ţinta călătoriei şi că Luna, pe care din cărţi o ştim cu o suprafaţă de 38.000.000 km^2 ne pare abia cât o farfurie, uităm însă cât de mic se arată omul, văzut fie chiar şi din vârful unei clopotniţe de 20 metri şi cât de lung ne pare un drum foarte drept în capătul căruia vedem constant ţinta la care vrem să ajungem. De fapt voi fi străbătut în mai puţin de 80 de zile cei 384.000 km dintre Pământ şi Lună. Nu e mecanic al căilor noastre ferate ori al serviciului maritim, nu e sportmen automobilist care să nu fi făcut distanţe cu mult mai mari în viaţa lui! Dar câţi poştaşi rurali n-au făcut pe jos echivalentul drumului la Lună, în viaţa lor trudită, ba chiar Moritz, chelnerul de la „Kubler” [8], sunt sigur că şi el a străbătut deja un drum tot atât de mare, de când, în frac şi cu şervetul sub braţ, a început să exercite nobila meserie de inspirator, cu ţapi, şvarţuri şi pahare cu apă, al muzelor multor scriitori români. Optzeci de zile de drum e în tot cazul o călătorie nu mai lungă decât ocolul Pământului, şi oricum e mai originală, mai puţin obositoare, mai puţin periculoasă, fără a vorbi de folosul ce-l poţi aduce ştiinţei. Şi dacă azi faci drumul în optzeci de zile, nu va trece mult şi alţii îl vor putea parcurge în mult mai puţin timp, perfecţionându-ne aparatul. 200 km pe oră cât fac eu astăzi, fac de mult automobilele de curse, aeroplanele au întrecut de mult această iuţeală şi omenirea n-a ajuns încă să întrebuinţeze explozibilele pentru acţionarea motoarelor, cum fatal va face. Singura greutate deci era născocirea

aparatului de zburat, inventarea azbestoidului refractar atracţiei, încolo totul se reduce la ceva încredere în sine şi voinţă. Voinţă şi un pic de idealism, ce minuni n-ar face omenirea cu aceste mari şi hotărâtoare calităţi!

XII. La maximum de viteză

Prin geamurile laterale, discul Pământului imens, galben, cu linia orizontului adusă în sus, se vedea estompat, fără nici un detaliu. Privind însă prin geamul din fundul aerosfredelului, adică direct sub mine, acolo îmi apăru, în toată frumuseţea neînchipuit de nouă, priveliştea Pământului văzută dincolo de perdeaua subţire, albastră a stratului atmosferic.

Dispăruseră munţi, văi, râuri, oraşe, graniţele oamenilor şi ţările se înfrăţiseră având de limită marea. Aveam sub mine o imensă hartă topografică în două culori: galben-verzui pentru uscat (culoarea verzuie datorându-se albastrului atmosferei combinat cu galbenul luminii solare reflectată de uscat) şi un verde-albăstrui pentru mări.

Căutând detalii, îmi fu uşor să recunosc, în limba de pământ întretăiată de ape, înconjurată de insule ce vedeam direct sub mine, Danemarca cu insulele şi strâmtorile ei

caracteristice, prinse în bifurcaţia sudică a Peninsulei Scandinavice. Spre apus, Anglia îşi desena foarte clar coasta de răsărit, dar coasta de apus n-o recunoşteam. Irlanda părea unită cu Marea Britanie, despărţită de dânsa doar printr-un râuleţ de foc. La spate, întinzându-se ca o dungă nesfârşită de la nord la sud, Oceanul Atlantic îmi mărginea orizontul. Tot astfel se estompa, pierzându-şi forma clasică, Franţa împreunată parcă cu Anglia, la Pasul de Calais iar Marea Mediterană apărea ca o dungă foarte subţire, lucind ca argintul.

Cât mi-ar fi fost de drag să pot recunoaşte conturul scump al ţării mele. Se topiseră însă de mult Carpaţii falnici, dispăruse Dunărea bătrână şi Marea Neagră, ce de la noi se întinde până în Caucaz.

Prea multă zăbavă! Hotărât să zbor spre Lună, parcă nu-mi venea să rup mrejele care, fără voia mea, mă legau de Pământul tot mai drag. Destulă copilărie şi imprudenţă chiar, căci se consuma fără folos energia acumulatoarelor!

Decis acuma, dădui curentului electric maximum de putere, să fie anihilată atracţia Pământului, să zbor fără oprire spre Lună...

Deşi de la 18 km pe oră trecusem la 200 km pe oră, mi-era absolut cu neputinţă să simt vreo deosebire, atât de lin se despica eterul impalpabil, atât de mare era tăcerea. N-aveam niciun punct de reper pe care, lăsându-l în urmă, să-mi fi putut da seama că într-adevăr zbor spre zenit mai iute ca un automobil de curse. Dacă priveam Pământul, lărgirea orizontului se făcea atât de încet, încât doar de stăteam

câteva clipe privind aiurea, îmi puteam da seama că totuşi ea are loc. Apoi aceeaşi concavitate a Pământului stăruia enervant. Îmi veni, zău, să cred că se înşeală savanţii când ne învaţă că Pământul e o sferă, că nu e astfel cum îl constată ochii mei: o imensă turtă rotundă, cu coaja lăsată în jos la mijloc.

Mă plictisii de la o vreme - cine ar crede - să tot privesc acelaşi tablou şi îmi văzui puţin de gospodăria mea dar ca un magnet mă atrăgea luminozitatea geamului, silindu-mă să privesc iarăşi Pământul. Deodată, convexitatea lui apăru clară ochilor mei vrăjiţi. Era ca şi cum o mână uriaşă invizibilă ar fi întors brusc imensul disc scobit, tavă de aur a unor titani monstruos de mari. Discul, astfel întors, semăna acum a pavăză de aur incrustată cu safire a aceloraşi titani, apărându-se sub dânsa de stele şi de Soare, proiectilele imobilizate o clipă pe un cer nesfârşit de larg, cutremurător de negru.

Danemarca rămăsese puţin spre sud-est şi mă aflam acum deasupra coastei necăjite a Norvegiei, scrijelită de fiorduri, ca o dantelă foarte veche. Puteam cuprinde cu ochii întreaga Peninsulă Scandinavă - Danemarca cu insulele ei nenumărate.

Spre apus vedeam o largă parte a Oceanului Atlantic, dincolo de Islanda. Prin culoarea şi forma dungii de apă, subţiată la capete prin efectul perspectivei, oceanul făcea impresia unei felii de pepene verde de proporţii uriaşe. Islanda cea clocotind de gheizere şi vulcani, în mijlocul gheţurilor ei, părea un crab, un hidos păduche de mare iar

spre miazănoapte începea să se vadă, orbitor de albă, linia arcuită a gheţurilor polare. Mărginind întregul tablou, cerul, absolut negru, ciuruit de stele fără licărire, fixe ca ochi de fiară îngrozită, se lăsa până aproape de Pământ şi aici, ca şi cum n-ar fi voit să sperie oamenii, acei răsfăţaţi microcosmi ai universului, lua pe nesimţite, spre a le-o arăta, frumoasa culoare albastră slăvită de poeţi.

Soarele se cobora văzând cu ochii de linia orizontului, gătindu-se întâi de scaldă şi apoi de culcare în apele Oceanului Atlantic. Cu cât se apropia şi pentru bietul astru ceasul odihnei, după greaua zi de muncă, atât de lungă pe aici, apropierea polului de gheaţă, cu atât părea că se umflă bietul Soare, suflând de oboseală, deformat, zdrobit, apoplectic.

Pământul se învăluise pe încetul, dinspre sud-est către nord, în neagra mantie a nopţii şi, în curând, deşi Soarele rămânea încă deplin vizibil pentru mine, splendoarea de culori a globului terestru pieri. Doar înspre pol, ca o candelă arzând la o icoană, rămase slaba lumină albă a regiunilor de gheaţă ce nu văd apunând Soarele o vară întreagă.

Aprinsei lampa în casa noastră şi îngrijii de ale mesei, mâncare vegetariană de astă dată, o minunată fiertură de legume uscate, gătite cu unt de nucă de cocotier iar ca dulce, spre marea bucurie a tovarăşului Coco, un măr din mica rezervă ce o luasem cu mine.

XIII. Noapte bună

Mi se făcuse tare somn, căscam atât de formidabil, încât ar fi rămas indignat de concurenţă chiar şi un vardist de noapte bucureştean. Coco, după ce-şi scutură penele de câteva ori, îşi afundă capul între aripi şi adormi, pacheţel de puf verde, pe agăţătoarea lui. Fericit biped! Să doarmă de-a-n-picioarele, odihnindu-se deplin, învelit pe gratis în puf moale dăruit de creator! Pe când omul, ca brută civilizată ce e, se vede silit să se trântească pe jos, oriunde, în noroi, la nevoie, ca să poată dormi!

Să dormi... ce degradare pentru un om. El, în creierul căruia poate fi atâta ştiinţă, inteligenţă, talent ori genialitate, să nu se poată sustrage ruşinii de a sta ore întregi inert, inconştient, batjocura oricui, horcăind hidos cu gura întredeschisă, obiect de teamă alteori când nu ştii dacă cel ce doarme e în viaţă ori e mort... Şi când te gândeşti că sunt bimani care dorm câte 9 ore pe zi şi mai mult chiar, care se culcă, stupizii, şi după masă câteva ceasuri, ghiftuiţi de mâncare, îmbibaţi de alcool, ca şi cum nu le-ar ajunge somnul de veci al morţii fatale astăzi, pe care cine ştie dacă ştiinţa o va putea înlătura vreodată!

Mă scuturai de revoltă şi hotărâi să gonesc somnul, să aştept să iasă Luna, să privesc ţinta călătoriei mele.

Apariţia astrului nomad întârzia însă, Luna fiind în ultimul pătrar. În liniştea neînchipuit de mare din jurul meu, somnul

punea tot mai mult stăpânire pe mine. Clipeam tot mai rar, pleoapele umflate îmi păreau de plumb şi mi se lăsau fără voie peste ochii uscaţi şi roşii şi începui să moţăi. Atunci, cu toată revolta mea contra somnului degradator, trebui să mă supun legilor atavice şi să-mi pregătesc patul, sau mai bine zis hamacul, căci nici măcar un pat de campanie n-aş fi putut întinde în strâmta mea locuinţă aeriană. Sub măsuţa circulară era, ziua, locul hamacului; o bucată solidă de pânză înfăşurată în jurul sulului unui stor american. Destinzând-o, o legai cu cârligul ad-hoc de peretele opus, apoi umflai cu aer o pernuţă de cauciuc şi patul fu gata. Verificai buna funcţionare a oxigenatorului, de teama asfixiei pusei deşteptătorul să mă scoale peste cinci ore, apoi, dezbrăcându-mă, mă ghemuii în hamac, neputând, din păcate, întinde picioarele trupului meu prea lung. Drept plapumă mă învelii cu pardesiul meu de loden căptuşit cu ziare vechi, stinsei lampa şi adormii buştean.

XIV. Sărmanul André

Nici când mă punea la cură forţată de lapte doică-mea nu cred să fi dormit mai bine ca în hamacul meu şi-mi fu ciudă că mă scoală deşteptătorul. Coco îşi scutură aripile

salutându-mă grav cu un „Bonjur, mă!” Se făcuse ziuă, căci odaia noastră era inundată de lumină.

Sărind jos din hamac, pusei o nouă pastilă în oxigenator, apoi, strângându-mi patul, făcui, ca să-mi piară somnul, obişnuitele mele exerciţii gimnastice. În loc însă de duşul final înviorător, trebui să mă spăl... pisiceşte, adică să moi colţul unui şervet în puţintică apă şi să trec cârpa udă pe ochi şi obraz, cum făceau unii pe vremuri. (La Versailles lichidul H_2O se întrebuinţa doar pentru jocurile de apă.)

Lumina, curios, nu venea de sus, ci... prin geamul de jos! Privind cam intrigat, zării sub mine totul alb la infinit. Uitându-mă nedumerit prin unul din geamurile laterale, văzui, lângă linia depărtată a orizontului, Soarele mic, roşu, înfundat în golul cerului negru, şi, la vreo treizeci grade numai înaintea lui, Luna, în ultimele zile ale revoluţiunii sale. Era ca şi cum s-ar fi brodat în aur, pe negrul catifelat al cerului, un mare C, de formă clasică... iniţiala numelui meu. Parcă ar fi ştiut Luna că o să o ia în stăpânire şi-mi iscălea de bunăvoie numele... Şi restul discului lunar se putea zări, ca un mare O - a doua literă a numelui meu... şi al lui Coco! - dar cu totul estompat, ca o străveche broderie în fir de argint: era „lumina cenuşie”, un dar al Pământului scăldat de Soare, retrimiţând ca o oglindă spre Lună razele astrului rege.

Atât de nou era spectacolul, atâta lumină radia din imensitatea covorului alb de sub mine, încât îmi fu foarte greu să ajung a-mi da seama că aerosfredelul, continuându-şi direcţia constantă iniţială spre nord-vest, se afla acum în

regiunea gheţurilor veşnice, între Spitzberg şi Groenlanda, foarte aproape de pol. Ochii mei vedeau, dincolo de acel punct teoretic pentru a cărui cucerire atâtea energii au fost zdrobite fără folos şi atâtea vieţi s-au jertfit, vedeau, dincolo de pol, coastele pustii ale Asiei şi Americii, pierdute în gheţurile nemărginite, cimentând pe veci uscat şi ape, şi, atât din faptul luminii orbitoare, cât mai ales din faptul că în şcoală nu privisem niciodată o hartă a regiunilor circumpolare, îmi fu cu totul greu să recunosc configuraţia nordică, deformată şi din cauza perspectivei, a continentelor, atât de familiare tuturor în partea lor sudică şi centrală.

Soarele, precedat de Lună şi inundându-i marginea stângă cu lumina razelor sale, înainta încet din Asia spre America, făcând ocolul polului. Astrul rămăsese constant pe linia orizontului fără aur ca pe cer, fără deci ca noaptea să mai poată alterna cu ziua, în lungile luni de continuă zi polară.

Dar atunci, dacă Soarele nu se mai ridica pe cer, ci da ocol polului, eram drept în capătul axei Pământului, eram la Polul Nord... Mă urcai pe măsuţă să privesc cerul prin geamul din vârful aerosfredelului: Steaua Polară a Carului Mic, lucea exact deasupra capului meu... Fără îndoială eram deasupra Polului Nord!

Atunci, nu ştiu de ce, gândindu-mă cât de uşor şi de repede am putut face călătoria grea şi lungă a atâtor exploratori, îmi veni pe buze numele Nansen, cu pilda neînfrântei sale energii şi mai ales numele cinstit al lui

André, curajosul aeronaut care, în primitivul balon sferic, a vrut, erou modern, să fure, cu jertfa vieţii lui, o taină a lumii pentru ştiinţă.

O clipă mă frământă gândul să opresc curentul electric, să cobor la pol, pentru ca un român să fie acela care să înalţe aici un steag întru cinstirea neamului său, o cruce întru amintirea lui André. Dar alta şi mai măreaţă era ţinta călătoriei mele şi nu puteam şi nu trebuia să o uit. Pentru ca tricolorul românesc să fâlfâie totuşi deasupra redutei necucerite încă, luai unul din cele două steaguri aduse cu mine, şi, pe galbenul pânzei, desenai cu cerneală o cruce mare şi scrisei, cât putui mai frumos:

„România, eroului André!”

Apoi, deschizând dubla fereastră a pardoselii, lăsai să cadă peste imaculatele câmpii de gheaţă veşnică simbolul patriei mele.

XV. Satelitul meu

Mă aplecai pe geam ca mai bine să privesc tricolorul, picând spre pol, ca o stea căzătoare. Spre marea mea uimire steagul nu cădea... Se oprise la câţiva metri sub aerosfredel şi stătea acolo fix, întins, fără o cută, ca şi cum

ar fi fost de metal, lipit strâns de aerosfredel, făcând una cu dânsul.

Mă frecai pe ochi, neputând pricepe! Cum? Nu urc? Cum? Ne-am imobilizat dintr-o dată într-un punct al eterului? De ce? Explicaţia?!...

Mă pufni râsul... Steagul nu putea să cadă, steagul era, până voi ajunge la Lună, satelitul meu reţinut în raza de atracţie a casei noastre, aşa precum Luna e reţinută în sfera de atracţie a Pământului, cum planeta natală se leagă de Soare şi aşa la infinit, în incomensurabila mărime a universului înfiorător prin nemărginirea lui. Şi totuşi, eu, microb de microb al lumii, în care, ca o cometă minusculă cu frumoasa coadă, abia mă târam faţă de iuţelile îngrozitoare ale cometelor surori, începeam să fiu o lume aparte.

Dovada o aveam în faptul că aerosfredelul rămânea tot mai spre vest cu cât urcam, că tot mai mult mă dezlipeam deci de sfera de atracţie a Pământului.

Atunci o dorinţă ciudată, copilărească, de stranie libertate, mă cuprinse: doream să încetez mai degrabă a fi locuitor aerian al Pământului, legat prin firul misterios al atracţiei, doream să nu mai depind de el, să nu mai am noaptea lui şi ziua lui, să nu mai fiu silit a mă da o dată cu el peste cap în 24 de ore, ci Eu, muritor de rând, devenit, prin graţia şi voinţa Mea, împărat autocrat, scutit până şi de plictiseala unui parlament înregistrator, Eu atotputernic peste tine, Coco, al Maiestăţii Mele prea supus şi prea devotat serv, sclavul Meu, să privesc cu dispreţ Pământul

gigant învârtindu-se umil la picioarele Mele, arătându-mi pe rând, ca la poruncă, continentele şi oceanele sale, fazele sale!

La 42.300 km după calculele inimosului iniţiator al frumuseţilor cereşti, Flammarion, urma ca să cuceresc libertatea după care râvneam. Nu trebuia să fiu departe de acel punct şi mă mira chiar că direcţia mea spre apus nu e mai accelerată, dată fiind viteza rotaţiei pământeşti.

Sclavul meu Coco - probabil afectat de manifestările mele de autocratism - se arăta nervos de la o vreme, îşi tot scutura penele, scârţâia din cioc şi ţipa aşa cum obişnuieşte când îi e poftă de bătaie. Dar parcă nici mie nu-mi pria noua situaţie de „Kronprinz" ori „Delfin" al unei noi planete. Nu ştiu cum îmi simţeam nervii, dar parcă mi s-ar fi strecurat furnici sub piele şi mi i-ar fi aţâţat. Trecând mâna pe frunte şi pe plete, părul meu, îmbibat de electricitate, pârâi ca o vulgară blană de pisică. Neliniştit, ca sub presimţirea unui pericol, căutai să mă liniştesc, bătându-mi joc de nervozitatea mea demnă de un simplu terrian modern, iar nu de înalta persoană a M. S. Împăratului Aerosfredelian. Buclucaşul de oxigenator să fie poate iarăşi de vină? Verific: funcţiona minunat.

Hotărât să mă stăpânesc, încercai să-l fac pe Coco să tacă, îl aţâţai la vorbă, îl scărpinai pe cap, ba îl ameninţai chiar cu bătaie, degeaba: ţipa lighioana mai rău ca o primadonă pensionară la gramofon!

Ceea ce mă neliniştea era că şi mie îmi venea gust de ţipat, gust de a-mi potoli nervii pe spinarea unuia mai slab,

ca să deviez ciudata stare de nelinişte nervoasă dar tot mai mult mă stăpânea o teamă nelămurită a unui pericol ascuns. Fără voie, deşi cu convingerea că sunt ridicol la culme, căutai sub masă, privii pe geam, scrutând neagra imensitate cu ochii unui zgârcit când trage zăvorul iatacului.

La marginea orizontului imensului sferoid pământesc, răsărise o stea mare, nouă, stranie... Ca o cometă fără coadă urca pe cer, încet, lăsând în urmă constelaţiile. Iuţeala ei se accelera mereu şi în aceeaşi proporţie îi creştea volumul. La început steaua apăru ca un arc luminos, ca o seceră foarte subţire, aşa cum este Luna nouă, dar măruntă, cum se vede planeta Venus în prima ei fază prin lunetă. Pe măsură ce steaua urca, se umfla arcul de lumină, lărgindu-se. În curând, fu cât Luna în primul pătrar, apoi deveni un glob de foc şi tot mai mult se umfla clocotind, ajungând de zece ori cât Soarele. În această îngrozitoare creştere, bolidul venea spre mine... Iuţeala i se sporise într-atât încât ochiul avea impresia unei brazde luminoase, era ca şi cum o mână monstruoasă, greblând stelele, ar fi zgâriat puternic cerul, l-ar fi mânjit cu o dungă enormă de foc.

Hipnotizat de groază, îmi aşteptam neputincios zdrobirea. O clipă de conştiinţă îmi dădu puterea să opresc curentul ca să cad, să scap de ciocnirea altfel fatală. Atunci, ca un curcubeu de flăcări, bolidul străluci pe cer deasupra-mi şi se întinse. în locul bolţii de foc, rămase în faţa mea, imobil în spaţiu, un bloc de zgură, mare cât o casă. Aerosfredelul se

zgudui puternic şi apoi se plecă, se culcă pe muchie şi căzui cu faţa pe oxigenator.

XVI. Călătorie silită în zeppelin

Pe încetul îmi recăpătai sângele rece, şi, fără a îndrăzni să fac vreo mişcare, culcat pe burtă, în lungul aerosfredelului răsturnat, încercai să analizez cele întâmplate.

Prin geamul din vârful aparatului, prin care puteam privi ridicând doar puţin capul, vedeam bolidul, cu luciri de păcură, nemişcat la vreo 20 de metri în faţa mea. Zgârcindu-mi puţin trupul, putui privi şi vertical, prin geamul de lângă oxigenator şi văzui Pământul, rostogolindu-se greoi, aşa cum ţi se pare în tren că se învârte orizontul în jurul tău... Imobilitatea bolidului şi a mea era deci aparentă, satelit al unui satelit, îl urmam în goana-i nebună în jurul Pământului... Oprisem prea târziu curentul electric aşa că, în loc să fi căzut, absorbit iarăşi de Pământ, bolidul mă supsese în raza lui de atracţie, şi eram jucăria lui...

Cum să scap? Să dau din nou drumul curentului electric? Ar însemna să mă apropii şi mai tare de bolid, să mă

ciocnesc poate de el... Atunci?... Să aştept ca bolidul, în drumul său spiralic în jurul Pământului să se apropie de stratul atmosferic, să se aprindă prin groaznică frecare şi să explodeze în mii de bucăţi, într-o ploaie de stele căzătoare şi atunci de-abia să scap? Dar ani de zile, sute de ani putea să se învârtă meteoritul în jurul Pământului tocindu-se pe încetul?

Pe lângă chinuitoarea groază morală se mai adăuga şi durerea fizică pricinuită din cauza poziţiei mele pe brânci şi a unei răni la frunte ce mi-o făcusem căzând. Cu multă grijă, ca să nu stric recipientele cu apă - din fericire ermetic închise, aşa că nu se deşertaseră - mă ridicai întâi binişor în genunchi şi apoi şezui turceşte cât putui mai în fund în tubul orizontal, ca un Zeppelin miniatură, cum era acum aerosfredelul meu. Prin geamul, care până atunci formase pardoseala casei noastre şi care acum forma un perete vertical, zării tricolorul, urmându-mă credincios, satelit al satelitului unui satelit. Şi el, ca şi bolidul, parcă imobilizat în spaţiu, la egală depărtare de mine, escortându-mă. Escortă regală sau santinelă la celula unui condamnat? Îmi veni să râd şi să plâng în acelaşi timp de halul „Maiestăţii Mele Aerosfredeliene”, de umilirea prea haină a îngâmfării mele. Stăteam în colţul meu, turceşte, neîndrăznind să fac o mişcare, să întind măcar picioarele, de teamă să nu stric pereţii aerosfredelului, şi-mi munceam mintea zadarnic, deznădăjduind să aflu un mijloc de scăpare.

Adevăratul stăpân al Zeppelinului-miniatură era Coco, ex-sclavul meu! De unde, atunci când zburăm vertical, în sus,

era silit să stea pe agăţătoarea lui îngustă şi în jurul ei, într-un spaţiu de doi decimetri, să-şi facă mendrele, acum, de când se răsturnase aerosfredelul şi zburam orizontal, Coco avea la dispoziţie doi metri şi jumătate de bulevard şi se plimba, ticălosul, ca un proprietar proaspăt, umflându-se în pene, jucându-şi pupila ochiului, fluierând ori înjurând, încântat de schimbare. Iar când pe la mijlocul drumului, sărea, ca să vie spre mine, pe muchia brâului metalic ce-mi servise până atunci de masă, râdea cu hohote trântind un energic: „Mă, să fie al dracului!”

Şi zău că tot Coco era mai deştept. Adică, faţă de faptul brutal, iremediabil, îmi folosea la ceva deznădejdea ori furia mea? Puteam schimba ceva chinuindu-mi sufletul? Ori, dimpotrivă, îmi pierdeam limpezimea minţii, mai trebuitoare acum decât oricând? De fapt niciun pericol nu mă ameninţa pentru moment, ba făceam economie de curent electric şi mă plimbam pe gratis în jurul Pământului, cu tren special, ca o Excelenţă... Întârziam sosirea în Lună şi atât.

Drept aprobare a filosofiei mele, Soarele, în aceeaşi clipă, îmi trimise un larg mănunchi de raze prin geamul pătrat din dreptul tricolorului, iar steagul patriei mele, detaşându-se, splendid luminat şi singur colorat pe cerul absolut negru, mi se păru că radiază, prinde viaţă şi-mi grăieşte: „Nu eşti singur. Nu te teme!”

Se urcase deci Soarele pe cer, părăsisem ţinuturile polare, mă apropiasem de regiunile de viaţă ce văd Soarele planând în zare în loc de a-l vedea târându-se cu frică, lipit

de Pământ, de jur împrejurul orizontului ceţos.

De unde, când zburam liber, aerosfredelul se îndreptase constant spre apus, acuma, bolidul mă târa cu dânsul tocmai dimpotrivă şi iuţeala lui de învârtire în jurul Pământului-magnet trebuie să fi fost enormă, de vreme ce puteam urmări cu ochii Soarele, Luna şi astrele ridicându-se tot mai sus pe cer, apropiindu-se de meridian pentru a coborî din nou. Iar jos, Pământul, rostogolindu-şi cu egală greoaie iuţeală imensitatea gloduroasă, deformându-şi continentele la orizont prin perspectivă, cu leneşe mişcări de reptilă digerând obositǎ. Treceam acum exact deasupra Mediteranei, aveam sub mine cele trei peninsule caracteristice ale Europei sudice, ca tentacule doritoare să apuce Marocul şi Algeria, Tripolitania şi Egiptul. Când, foarte încet, Europa, ridicol de mică faţă de masa pământului african, de masa şi mai uriaşă a continentului asiatic de care se lipea, începu să dispară, zgribulindu-se, apărură pe rând celelalte trei caracteristice peninsule asiatice, coborând tot mai jos, mai ascuţit spre brâul gros de nori cu ploi zilnice diluviene, ce înconjoară Pământul la ecuator.

Fascinat de priveliştea de o supraomenească frumuseţe, uitasem de primejdie, de timp, de orice, şi priveam cu nesaţ, pierdut într-o lume de visuri, perindarea cinematografică a feeriei continue, până ce Soarele, coborând din ce în ce, apuse după abia câteva ore de la răsărirea lui, timp în care ocolisem aproape jumătate din globul pământesc.

Nu trecu niciun sfert de ceas şi din nou se lumină

răsăritul şi astrul zilei se arătă iarăşi, întovărăşit de aproape de larga pată cenuşie a Lunii, abia luminată pe marginea dinspre Soare ca o pojghiţă subţire de nichel gata să cadă şi aceasta.

Pierdusem orice noţiune a timpului pământean şi parcă tot trupul mi se atrofiase în folosul ochilor, ca ei să poată sorbi mai tare minunea divină a Cosmosului.

XVII. Consecinţele unui strănut

De ce în clipa supremei încordări a sufletului către frumos a trebuit să strănut?! Şi nu o dată, ci de trei ori în şir să repet grotesca contractare stupidă a feţei şi umerilor, de care chiar animalele sunt scutite, şi de ce maşinal, îmi veni pe buze fraza idioată: „Să-mi fie de bine”?! Şi strănutai a patra oară, cu lacrimi, atât de puternic încât întreaga noastră colivie basculă... Atunci, şi în vreme ce scoteam din nară un fulg de al lui Coco, din faptul că oscilase aerosfredelul când am strănutat, întrevăzui deodată putinţa de libertate din încheierea bolidului, şi inima începu să-mi zvâcnească puternic.

Impunându-mi să fiu calm, hotărâi următorul plan de scăpare; întâi, să redau aerosfredelului poziţia lui verticală

cu ajutorul electromagnetului de direcţie şi apoi punând în acţiune şi electromagnetul principal, să zbor iarăşi spre zenit.

Cu ajutorul manivelei speciale, adusei electromagnetul circular - de care nu mă slujisem până atunci - în direcţie opusă forţei de atracţie a bolidului şi dădui drumul curentului. Aerosfredelul îşi ridică fruntea fără însă a-şi relua complet poziţia verticală. Totuşi, prin geamul de sus, vedeam iarăşi cerul înstelat în locul masei gloduroase a bolidului. Planul meu izbutise deci în prima lui parte. În clipa însă când trimisei un curent electric şi în electromagnetul de antiatracţie, ca să zbor spre zenit, aerosfredelul se răsturnă iarăşi, trântindu-mă cu faţa în jos.

Deznădăjduit la culme, mă ridicai cu silă, reluându-mi descurajat poziţia, turceşte, în fundul Zeppelinului blestemat! În faţa mea însă vedeam cerul înstelat, iar cerul liber mi se arăta şi în dreptul geamului din fund... Bolidul dispăruse, dispăruse şi tricolorul!

Târându-mă pe genunchi, privii pe geamul de lângă oxigenator şi văzui bolidul sub mine. Ca două trenuri luptând într-o cursă de viteză, urmam acelaşi drum paralel. Pe încetul însă, bolidul se afunda, lăsându-mă tot mai în urmă. Aerosfredelul reluă pe nesimţite poziţia verticală, până ce brusc, bolidul, dungând în negru cerul o clipă, ca un semn uriaş de exclamare, pieri. Zburam din nou liber, din nou în picioare, ca un om...

Coco dragă, şi de astă dată ne-ai scăpat viaţa căci strănutul pricinuit de fulgul tău m-a făcut să întrevăd planul

de scăpare. Coco dragă, vin’ să te sărut.

XVIII. Hoţie la drumul mare

Tricolorul pierise... mi-l furase bolidul! Mă simţeam umilit, ca şi cum m-aş fi făcut vinovat de o faptă nedemnă. Simţeam ruşinea soldatului ce a lăsat să i se smulgă drapelul de către duşman! Bucuria salvării mele nu putea risipi necazul şi umilirea mea. După câteva clipe însă, gândul că cele trei culori ale ţării mele colindă Pământul, cuprinzându-l ca un brâu, mă făcu să privesc în partea pe unde dispăruse drapelul cu un sentiment de mândrie înduioşată.

De unde, atunci când în goană nebună dam roată Pământului, peisajul se desfăşura cu grabă şi Spania, Italia, Grecia, apoi Arabia, India şi Indochina se zoreau să defileze pe rând sub mine, în vreme ce Soarele, Luna şi stelele urcau văzând cu ochii de la orizont spre zenit, coborând repede la culcare, ca din nou să răsară şi cu grabă să facă acelaşi drum uriaş, acum, de când mă dezlipisem de bolidul năprasnic, astrele parcă s-ar fi oprit brusc, ţintuite locului, împreună cu mine, în negrul prăpăstios al cerului şi doar Pământul, alene, se reîntorcea pe drumul parcurs atât de

repede odinioară, târându-se obosit, ca soldaţii după parada finală a manevrelor, şi revăzui defilând, obositor de încet, Indochina, India, Arabia şi bătrâna, zbârcita Europă.

Visul meu de libertate, dorinţa de a fi o planetă aparte în Cosmosul nemărginit, se înfăptuise, Pământul se învârtea la picioarele mele aşa cum dorisem, dar nu mai resimţeam nici o mulţumire. Prea fusese mare primejdia prin care trecusem, prea fusese obositoare încordarea nervilor mei şi prea se schimbase tot felul meu de trai! Apoi era o deziluzie pentru mine să văd că Pământul se învârteşte atât de încet atunci când ştiam din cărţi că această iuţeală e de peste 300 de metri pe secundă pentru latitudinea Bucureştilor, şi deziluzia nu putea dispare cu toate că-mi dam perfect seama că încetineala aparentă cu care Pământul se învârteşte în jurul axei sale se explică faţă de imensitatea masei în mişcare şi mai ales din pricina distanţei de la care priveam.

Sleit de puteri, stăteam jos, privind vag Pământul luminos. De la o vreme, mingea aceasta gloduroasă, în continuă înceată umflare, mâncată, deformată de nori, care de atâtea zile îşi tot lărgea orizontul fără să ajung să-i văd odată marginea, începu să exercite asupra nervilor mei zdruncinaţi o senzaţie ciudată de ameţeală, asemenea celei pe care o resimţi privind învârtirea căluşeilor la bâlci, dar în acelaşi timp lumina strălucitoare a globului rotund mă atrăgea hipnotic, aşa cum fără să vrei priveşti lumina Lunii pline.

Mă sculai, rupându-mă parcă de jos şi, ca să nu mai fiu

atras ca o insectă de lumina Pământului, zvârlii brusc mantaua mea peste geamul din fund şi Pământul pieri. Fu atunci întâi o senzaţie de linişte adâncă apoi aerosfredelul mi se păru mic, mititel, strângându-mă parcă de toate părţile, ca un coşciug, şi în fine nevoia de odihnă prin somn mult şi adânc mi se impuse despotic. Cu o nespusă greutate întinsei hamacul, întorsei deşteptătorul şi culcându-mă, adormii dus.

Când sună deşteptătorul, mă trezii pe jumătate, mă sculai ca un automat, pusei moţăind o pastilă în oxigenator şi mă culcai iarăşi. Tot astfel făcui a doua oară şi peste alte cinci ceasuri, culcându-mă de fiecare dată cu voinţa să mai dorm, să dorm mult, să fugă timpul.

Mă săturai în cele din urmă de somn şi sculându-mă, mă simţii parcă alt om. Glumii cu Coco, făcui obişnuitele mele exerciţii de gimnastică, foarte conştiincios, ca să nu-mi scadă forţa muşchilor - de care mărturisesc că sunt mândru - şi ca să pot reprezenta cu demnitate speţa umană pe Lună, apoi începui să cânt ca în codru. Coco fluiera.

Zărind mantaua mea zvârlită peste geamul de jos ca să ascundă lumina proiectată de Pământ, îmi fu ruşine şi faţă de Coco de nervii mei de cuconiţă şi ridicai mantaua. Haina îmi mulţumi parcă, fâşâindu-şi hârtiile ce le băgasem în căptuşeală ca mai bine să mă păzească de frig. Îmi adusei atunci deodată aminte de un vechi pardesiu albastru de pe vremea când, biet student sărac, trăiam din meditaţii şi stenografieri de cursuri!

De stofă de Azuga, te-am purtat cu fală o primăvară şi o

toamnă, iar când să mă despart de tine, scoţându-te la pensie, veni o scarlatină, dorită de copii. Se închiseră şcolile, meditaţiile pieriră şi m-am apropiat din nou de tine, sărman pardesiu. Te botezai „palton” şi te păstrai şi iarna, când vântul ştie ca undreaua să treacă prin stofă până la oase. Zadarnic te strângeai de trupul meu slăbit, zadarnic încercai, cutremurându-te puternic, să scuturi frigul de pe noi, căci tot mai tare se aciua prin tine nemilosul, adânc sub pielea mea şi trebuia s-alerg, cu gerul în spinare, prefăcându-mă, de ochii lumii, că fug după vreun tramvai, până să înceapă să fiarbă tinereţea din mine şi primăvara din sufletul meu să gonească departe crivăţul hain.

Arzând la ziare vechi în soba fără lemne a odăiţei mele şi lăsând din când în când ca flacăra hârtiei să-mi frigă puţin degetele, să simt că arde şi la mine focul scump al celor cu avere, îmi trecu prin minte gândul să căptuşesc ou ziare sărmanul pardesiu. „Lupta”, „Românul”, „Drapelul”, „Adevărul”, faţă în faţă, piept la piept, împreunându-şi proza incendiară, făcură o cuirasă caldă pardesiului-palton şi înfruntai mai bine gerul.

Te iubeam, o, pardesiu albastru, dar mă temeam de tine, căci nu voiam ca fâşâitul tău suspect să zgândărească râsul studentelor la Maiorescu şi de aceea veşnic aveam prin buzunare un teanc de ziare vechi şi le scoteam cu zgomot, intrând în sala IV, citindu-le în clasă. Şi până la licenţă mi-ai fost tovarăş scump, biet pardesiu-palton!...

XIX. Vârcolacii

Dar vorba-i, e zi ori e noapte? Odaia noastră era inundată de lumină: de sus lumina Soarelui, de jos lumina Pământului plin. După viteza vijelioasă a succedării zilei şi a nopţii din ultimul timp, se făcuse un haos în capul meu cu privire la calendarul pământesc. Soarele se imobilizase parcă la zenit şi nu mai vrea să apună. Pământul nu se mai învelea în umbra nopţii şi de ieri radia în spaţiu aceeaşi splendidă lumină galbenă-verzuie, ca o lună plină de proporţii uriaşe. O fi zi ori noapte? Să cuget: mă dezlipisem de sfera de atracţie a Pământului, şi liber să mă plimb unde vroiam în spaţiul interplanetar, zburam deocamdată spre Soare, de vreme ce el sta de atâta timp deasupra capului meu. Urma deci, ca, pentru mine, să nu mai fie noapte pe veci, să lumineze de-a pururi un soare de amiezi, şi veşnic Pământul să radieze înspre noi lumina reflectată a Soarelui-părinte.

Bun, dar nu la Soare vreau eu să zbor, ci la Lună... Schimbăcioasa fecioară nomadă unde o fi ascunsă? Căutând-o prin puzderia de scântei pironite a stelelor, îi zării cu greu faţa complet întunecată. Era chiar lângă Soare, discul ei negru-cenuşiu părând pe cer o groapă rotundă, fosforescentă, la marginea căreia stelele s-ar fi oprit îngrozite. Soarele şi Luna stau gata de îmbrăţişare în vederea Cosmosului înmărmurit!... Luna, cea mai frumoasă

dintre fecioare, sora geamănă a Soarelui, fugind de mii şi mii de ani de dragostea lui vinovată, cum spun legendele stelelor noastre, venise acum pentru întâia dată, mânată de dor, la mirele frate! Venise însă cu faţa ascunsă toată, în negru zăbranic.

Când fu să-şi scoată vălul fecioara şi când m-aşteptam ca brusc să apară Luna splendidă, radiind de lumină, vârcolacii văzduhului, oprind făptuirea păcatului, începură să muşte din Soare însângerându-l şi asistai la splendoarea unei eclipse de Soare.

Muşcătură cu muşcătură, vârcolacii rupeau din trupul de foc al Soarelui, în lacome îmbucături din ce în ce mai mari, şi Soarele mut păli de durere. Şi iar muşcară, cu o gură tot mai neagră, dihăniile; le vedeai dinţii de lup înfipţi cu furie în carnea lui sângerândă şi flăcări mari ţâşniră din trupul lui mutilat, flăcări lungi, cu braţe rugătoare, implorând mila stelelor, ajutorul planetelor, copiilor lui, ce priveau cu ochi mari de spaimă. Muşcară iarăşi vârcolacii, încet, cu nesaţ, până ce din Soare rămase o parte abia cât o seceră de tot subţire, apoi fu înghiţită şi dânsa şi în locul astrului părinte rămase un negru cumplit, iar în jurul golului negru plutea o aureolă, ca sufletul Soarelui mort!

Legenda cu vârcolacii fu aceea ce mi se impuse fără voie ca lămurire firească a fenomenului atât de simplu al eclipsei şi cu inima strânsă urmăream stingerea treptată a luminii dătătorului de viaţă. O clipă aş fi fost gata să strig, să chiot, sa ţip, ca să sperii vârcolacii, să scape Soarele frumos, întocmai cum, zice-se, ar fi făcând şi la noi ţăranii. Mă

reculesei însă şi-mi dădui seama că două-trei minute numai avea să dureze faza eclipsei totale, şi că aveam datoria să culeg însemnări cât mai multe.

Zorind de la un geam la celălalt, nu ştiam ce să privesc mai degrabă; splendida cromosferă, ca o dantelă roşie în jurul fotosferei Soarelui eclipsat de discul Lunii, ori lungile protuberanţe ale coroanei solare, de 6 ori cât diametrul astrului, întinzându-se înspre Venus şi Mercur, ori conul de umbră atârnând ca o lungă trenă de doliu din Lună până la Pământ.

Atât de îngust e capătul conului de umbră când atinge Pământul - 22-30 km maximum - încât, de la înălţimea la care mă aflam, nici n-aş fi putut vedea pata de umbră ce aleargă cu iuţeală de 600 de metri pe secundă în medie la suprafaţa Pământului, dungând pentru câteva clipe fiece punct al globului, pe strâmta linie a eclipsei; dar eram sub Lună, în chiar centrul conului de umbră, care, ca o pâlnie uriaşă, se lăsa sub noi spre Pământ, de aceea, pentru mine singur în tot universul, eclipsa era dublă: eclipsă totală de Soare sus, eclipsă inelară de Pământ jos!

Într-adevăr din pricina cercului de umbră foarte negru la centru, tot mai estompat spre margini, în care mă aflam, Pământul îmi apărea ca un gigantic inel larg de lumină, înconjurând un cerc de umbră din ce în ce mai negru.

Minutele însă treceau şi eclipsa, spre marea mea nedumerire, nu se mai mântuia... Trecuse cu mult maximum duratei unei eclipse totale, discul de umbră se înşurubase parcă de Soare, interceptându-i cu totul lumina.

Se lăsase un frig mare în colivia noastră, cuprinsă de întuneric şi, fără voie, începeam să fiu îngrijorat, să mă tem de un cataclism. Mi se impuse întrebarea: dar dacă Soarele nu s-ar mai lumina? Dacă s-ar fi stins pe veci? Dacă razele lui sfinte, ce aduc până şi în cea mai umilă colibă de pe Pământ căldură şi înviorare, n-ar mai putea străbate eterul îngheţat ca să mângâie şi să rodească planetele?

Frigul creştea; pusesem paltonul pe mine, dar tot clănţăneam din dinţi puternic şi carnea îmi dârdâia pe oase. Coco, sărmanul, strănuta repetat şi protesta în surdină, spunând din guşă: „Mă, să fie-al dracului!”

Sărmane Coco, tu o să mori la sigur de frig!... zisei, şi-l luai pe bietul meu tovarăş, şi-l pusei în sân, astfel ca numai ciocul lui să iasă din blana hainei, ca la o fereastră, între doi nasturi şi aşa, strângându-l la piept, aşteptam îngrijorat să văd: nu se termină eclipsa?

Aceeaşi tragică frumuseţe a unui Soare negru, imens, cu aureolă de sânge şi protuberanţe uriaşe!

Un gând făcu să mi se usuce gâtlejul de groază: apa rezervorului... apa... n-o fi îngheţat?

Aprinsei lampa. Un ţurţur de gheaţă atârna de sub robinet până deasupra pastilei de oxilit... Suflai din piept, cu grabă, să topesc apa împietrită, dar aburii ce ieşeau din gura mea se depuneau cristale de gheaţă...

Să mor de frig şi asfixiat acum?! Nu vreau! Nu trebuie! Rupsei stalactita de gheaţă şi o frecai puternic între palme suflând din fundul gurii cu grabă. Topii astfel bucăţica de gheaţă şi se degajă puţin oxigen. Ca să-mi descleştez

degetele ţepene, îmi frecai mâinile de stofa buzunarelor şi din nou topii puţină gheaţă deasupra oxilitului şi rugător privii spre Soarele cernit, implorând o rază de căldură.

Să se fi oprit Luna din mers? Să fie cu putinţă ca într-adevăr să se fi stins pe veci lumina Soarelui? Să mor atât de departe de ţara mea, în noaptea aceasta veşnică, în haosul acesta negru, în care stelele stau parcă gata să cadă într-o prăpastie fără fund? Nebun am fost să te părăsesc, Pământ iubit, cer albastru, cu aer mult, îmbălsămat de flori, îmbălsămat de lumina divină a atmosferei calde, creatoare de viaţă, născocitoare de culori...

Mă plecai să încerc să-l mai văd o dată aşa, gloduros, negru, cum o fi!

Pământul mi se înfăţişa sub forma aceluiaşi inel de largă lumină, împrejmuind pata gradată de întuneric.

Soarele deci nu se stinsese,şi eclipsa dura doar pentru mine şi pentru locul de sub Lună, căci dincolo de cercul acesta strimt ploaia de raze calde şi luminoase revărsa cu aceeaşi dărnicie viaţa. Durata eclipsei totale pentru mine trebuia fatal să ţină nu două-trei minute, ci ceasuri întregi, de vreme ce eram sub atracţia Lunii, iar nu pe un punct al Pământului peste care umbra ei trece atât de grăbită: trebuia fatal să aştept până ce Luna, în mişcarea ei de ocolire în jurul Pământului, să se fi depărtat suficient de Soare ca să-l lase să reverse liber în jos razele sale aducătoare de viaţă.

Cum să scap? Cum să ies mai repede din umbra Lunii? Uitasem de magnetul longitudinal... Repede îl pusei în

acţiune ca să mă târască spre marginea umbrei, să ies cât mai repede de sub ea. Apoi luai două sârme de la acumulatoare, introdusei capetele celor doi poli prin robinet în rezervor, gheaţa începu să se topească, iar apa să picure iarăşi peste oxilit, salvându-ne de asfixie. Teama pierise cu totul; eram din nou deplin stăpân pe cugetarea mea. Frigul însă era groaznic, ultra-siberian. Ridicasem gulerul blănii până peste nas, dar degeaba. Atunci mă gândii să trimit un curent electric în peretele exterior al aerosfredelului, cum făcusem ca să omor vulturul ce ne atacase cu câteva zile înainte, şi să se încălzească astfel stratul de vid dintre pereţii dubli. Era evident o întreită cheltuială de energie electrică, dar nu mai puteam răbda de frig. Aşteptai atunci cu mai multă linişte sfârşitul eclipsei. Discul de umbra de sub mine păli parcă pe margini, depărtându-se spre dreapta mea, şi apoi brusc, de sus, ca un fulger, căzu o rază de soare! De bucurie urlai: Ura! Trăiască! şi începui să aplaud frenetic, apoi... huiduii Luna şi iar aclamai Soarele... Mai rău ca un vulgar agent electoral la o întrunire publică! Atâta doar că n-am strigat: „La Palat!” [9]

Pe încetul, punctul de aur eliberat de întuneric al Soarelui crescu, luă forma de seceră din ce în ce mai largă şi mai lungă, apoi iar se văzu clar silueta neagră a munţilor Lunii detaşându-se ca dinţi de lup pe Soare. Protuberanţele luminoase ale coroanei solare păliră, rămânând totuşi de acum vizibile chiar şi după ce Soarele putu să reverse liber toate razele sale în mica parte din nemărginitul univers (în care e rege.

XX. O familie de pupăcioşi

Soarele deci ne dăruia din nou lumina, ca un snop de raze. Pământul, la rândul lui, radia spre noi, prin geamul de jos, lumina sa frumoasă, aşa că la mijloc flacăra albastră a tubului Geissler rămânea ruşinată şi o stinsei. Oprii şi curentul electromagnetului orizontal ce ne scosese din umbra Lunii, dar mai lăsai să circule curentul ce încălzea casa noastră. În curând se făcu cald ca într-o seră.

Coco cel dintâi protestă în contra temperaturii! De unde, cât timp fu întuneric şi frig, rămăsese zgribulit, nemişcat, înfipt în blana paltonului, strâns la corpul meu, acum scotea tot mai afară ciocul din haină şi, sucindu-şi capul spre a mă putea privi cu ochiul său rotund-drăcos, începu să fluiere. În glumă strânsei haina la piept mai tare. Atunci papagalul, zbătându-se, scăpă şi zburând pe agăţătoarea lui începu să râdă cu hohote, drăcuind şi vorbind fără astâmpăr. Scosei paltonul, oprii curentul caloric, şi călătoria urmă în condiţiuni normale spre Lună.

Umbra satelitului, proiectată acum pe negrul cerului, nu se mai vedea. Nostim ar fi de s-ar putea solidifica subit această umbră! Am avea atunci un pod care să lege

Pământul cu satelitul lui... Atunci să vezi excursii în Lună! High-liful nostru ar scorni un nou sport care să facă marţ Watershut-ul şi Bobsleigh-ul! Când ar fi Luna jos, hârşşş pe roate, s-ar coborî acolo. La întors, ar aştepta să fie sus satelitul nostru şi iar hârşşş la vale s-ar înapoia acasă tocmai la timp ca să încaseze arenda moşiilor ipotecate. Dacă Luna, de 49 ori mai mică în volum ca Pământul şi tot lasă o dâră de umbră lungă de ajunge să-şi sărute mama, cât de departe trebuie să se întindă vârful conului de umbră lăsat de Pământ în spaţiu! Îmi veni să râd atunci închipuindu-mi pe Mercur şi pe Venus, trimiţând în spaţiu umbre, cu buze subţiate pentru sărutat, spre Marte, sanguinul cu cei doi sateliţi ai săi, spre Jupiter uriaşul cu 8 sucursale, spre Saturn, cel inelat, cu 10 luni în jurul lui, spre Uranus, prâslea, cu 4 copii şi spre Neptun, cel din capătul lumii solare, cu 1 satelit şi apoi sumedenia de mititele planete anonime ale sistemului solar, dând roată cu toţii în jurul Soarelui-guvernantă şi calorifer central, fiecare cu conul lui de umbră, uriaş de mare sau mititel, trimiţând toţi, planete şi sateliţi, la bezele de umbră în spaţiu... Ce familie de pupăcioşi!

Avui atunci dorinţa, pe care nu o resimţisem încă de la plecare, să privesc cu luare-aminte cerul acesta veşnic negru şi înstelat, neînvăluit în pânza luminoasă a atmosferei pământeşti, ce fură razele stelelor şi le strâmbă. Avui dorinţa să cunosc mai bine stelele sfioase, candelele tremurătoare ce s-aprind pe cer când oamenii adorm şi care atât de uşor se ascund cu săptămânile în dosul norilor ce

izolează globul nostru de restul universului.

Impresia de fotă neagră cusută cu fluturi, de covor catifelat, prins cu ţinte de aur şi nestemate sclipitoare pe bolta unui cer prea mic, grăbit a se atinge cu Pământul, nu o mai aveam. Incomensurabil de mare apărea noaptea, iar stelele, care jos răsar pe încetul, de-a rândul, ocolind greoi, în 24 ore, firmamentul, se aflau toate, cele de iarnă ca şi cele de vară, imobile la locurile lor, afundându-se fără licărire într-un negru prăpăstios, la depărtări îngrozitoare. Stele de la a 6-a şi până la a 7-a mărime, pe care ochiul, din pricina atmosferei nu le poate zări de pe Pământ fără instrumente, luceau şi ele, umplând golul între stelele cele mari grupate în constelaţii amintitoare de legende străvechi.

Podoaba cerului era Venus, Luceafărul. Alături, mai aproape de Soare, Mercur, cal rareori vizibil de pe Pământ, strălucea ca una dintre cele mai frumoase stele; iar mai departe, pe o linie absolut dreaptă cu precedentele planete, Marte, Jupiter şi Saturn jalonau pe cer drumul pe care Soarele, urmat de asteroizi şi planete, pare că-l face în timp de un an în jurul Pământului.

Tăind cercul acesta zodiacal, Calea Robilor, bulevard mozaicat cu stele, înconjura cu un brâu creator de lumi atomul nostru pământesc iar de-a lungul şi în jurul brâului fosforescent, se grupau constelaţiile, aceleaşi de mii şi mii de ani, cu aproape neschimbate legende, transmise din generaţie în generaţie şi din neam în neam, de oamenii pieritori ai Pământului, grupări de astre pe care îşi fiinţele

altor lumi le-or fi privind cu aceiaşi ochi întrebători şi le-or fi populând cu alte legende pe care nimeni pe veci nu ni le va putea povesti.

Niciodată nu văzusem noaptea atât de frumoasă şi de curată. De altfel, orăşenii sunt tot mai în neputinţă să privească spre cer. Într-adevăr, casele se fac pe zi ce trece mai înalte şi tot mai mult se apropie cot la cot, ca soldaţii la front, strivind grădinile, mâncând cerul, aşa că din ce în ce te vezi silit să suceşti mai tare gâtul ca să afli de pildă de e soare sau nori. Va veni cu siguranţă o vreme, dacă ne-om tot civiliza aşa, când iubitorii cerului vor fi siliţi să umble în echilibru pe mâini ca să poată zări, foarte sus, o panglică îngustă de cer înstelat.

Când noaptea se lasă, e şi mai rău: se aprind în tot oraşul dintr-o dată lungi şiraguri de globuri electrice şi apoi, una câte una, nenumărate mici lămpi albastre, concurând stelele, conturând străzile. Reclame luminoase se caţără pe fiecare casă tot mai orbitoare, vitrinele magazinelor, căptuşite cu oglinzi şi reflectoare, îţi iau ochii, aşa că, faţă de atâta neobrăzată risipă de foc bengal, stelele modeste, deşi fiecare e un Soare cel puţin cât al nostru, se ascund de ruşine!

Dacă în ultimă resursă te hotărăşti să tulburi idila pisicilor sentimentale şi, ca un vulgar somnambul, să te urci sus pe casă, constaţi disperat că praful, ridicat zi după zi de trăsuri, căruţe şi alte vehicule măcinând caldarâmul, praful, frecat cu grăbire de milioanele de picioare duble şi cuadruple ale oamenilor şi vitelor împreună cu fumul acru şi

persistent al benzinei scumpelor automobile puturoase, fumul negru şi îmbâcsit al fabricilor, fumul anemic al coşurilor caselor de oameni săraci, îmbinându-se, încleindu-se, formează o pâclă în stare să estompeze până şi stelele de a treia mărime!

Aşa că într-un viitor foarte apropiat, astronomii orăşeni vor trebui ori să se facă oameni de treabă, să se culce cu găinile în loc să stea toată noaptea afară, zgâind ochii la stele în ocara mahalalei, ori să se mulţumească a face astronomie de cameră în odaia lor de lucru, consultând vechi manuale ilustrate din vremea când stelele nu se mutaseră încă la ţară.

Astăzi, doar acolo, sus, deasupra satelor uitate de oamenii puterii, îndrăznesc briliantele cerului să-şi clatine cochet faţetele divine. La ţară doar vezi cerul ciuruindu-se cu atât de multe înţepături aurite, încât îţi vine uneori să crezi că o să se rupă cortina cea veche şi neagră dintre rai şi pământ şi că lumina orbitoare a paradisului o să se arate toată oamenilor, ea care acum se întrezăreşte doar prin găurile vechii cortine: stelele. Astronomia, deci, pe care au început-o umilii păstori trăind sub cerul liber, departe de colivia de nuiele sau piatră a caselor fără aer şi ţăranii pornind cu noaptea la munca câmpului, având stelele drept calendar şi ceasornic, astronomia, acaparată de oraşe, populată cu legendă, mister şi ştiinţă, se întoarce astăzi iarăşi la ţară şi tot mai greu îi va fi orăşeanului, anemiat prin lipsa de aer şi palid de invidie, să ridice fruntea spre cer, târât cum este a se zbate în mocirla luptelor meschine

ariviste.

XXI. Minciuni greceşti şi româneşti

Geniali mincinoşi mai erau şi grecii cei vechi, pentru ca în punctele de foc presărând în neregulă cerul să vadă atâtea minunăţii, atâţia zei şi zeiţe, eroi, regi şi uriaşi, atâtea fantastice fiare, să transpună în stelele curate toată povestea scandaloasă a zeilor lor, mai ticăloşi ca oamenii, de care a trebuit să se îngrozească creştinismul monoteist şi ascet. Aşa se face că, deşi s-au păstrat până astăzi aproape neschimbate grupările de stele, legenda veche păgână, complicată şi amorală, s-a primenit simplificându-se, şi astăzi, ţăranul român, vede pe cer Racul, care a furat unul din piroanele pe care chinuitorii lui Crist voiau să-l înfigă în trupul Răstignitului Mântuitor. Drept răsplată, racul a fost pus pe cer şi... îl pot mânca creştinii tot anul, chiar şi în zi de post! Sărman rac şi feroce recunoştinţă! Ţăranul nostru mai vede: Cei trei crai de la Răsărit, aducând daruri copilului divin, vede Toaca de lângă Mânăstire şi Scaunul Domnului. În al doilea rând, ţăranul român, vede în stelele cerului: Calea lui Traian şi cele două Care cu robi daci pornind pe acel drum spre Roma: Carul Mare cu robii de

rând, Carul Mic cu căpeteniile dacilor; lângă proţapul Carului Mare vede chiar şi căţeluşa lui Traian, Paloşchiţa; în Gemenii zodiacului vede pe Romulus şi Remus. În sfârşit, ţăranul nostru, muncitor al pământului, vede în grupările de stele uneltele lui de muncă divinizată: vede Coasa, Secera, Rariţa, Grapa, Cloşca cu Pui, Păstorul cu Oile, vede hora lui din sat cu Fata Mare şi cu Lăutarii.

Sus, de la înălţimea atât de mare de unde priveam acuma cerul, tot Sirius (Zorilă, Ochiul Dulăului) era cea mai frumoasă stea. Pe dreptate îi zic ţăranii „Luceafărul din zori" căci nu e, după Venus, altă stea mai albastră şi mai frumoasă ca Sirius. „Zorilă" acesta, făcând slujbă de ceasornic, îndeamnă ţăranii, când răsare în august, să pornească la munca grea a câmpului. Mai sus de Zorilă, ca un chivot uriaş cu briliante la capete şi pe mijloc, strălucea, minune a cerului, Orion, uriaşul legendei greceşti, în luptă cu taurul de pe linia zodiilor. În locul voinicului cu cingătoare de aur, ţăranii noştri, descompunând imensul dreptunghi de stele, văd o Rariţă, apoi în cele trei stele în linie dreaptă de la mijloc, văd Cei 3 crai de la Răsărit, sau Tresfetitele: adică sfinţii Vasile, Grigore şi Ioan, iar în cele 7 mici stele arcuite dintre Tresfetitele şi frumoasa stea Rigel a constelaţiei străvechi văd Secera. Grupând Tresfetitele cu Betelgeuse, steaua opusă lui Rigel, ţăranul formează o nouă constelaţie, Sfredelul Mare, sau Spiţelnicul, cu vârful (Betelgeuse) atingând Calea Lactee şi îndreptându-se spre Comoara (constelaţia zodiacală a Gemenilor din chiar Calea Laptelui cu frumoasele stele Castor şi Polux - „Fraţii

Romulus şi Remus”). Povestesc ţăranii noştri, întrecând în fantezie până şi pe grecii cei vechi, că Sfredelul acesta, când se va apropia sfârşitul Pământului, va găuri Comoara şi aurul ceresc se va revărsa tot pe Pământ. Lacomi, oamenii se vor grămădi să adune cu patimă bani cât mai mulţi, însă pe locul atins de aurul comorii, apa va seca şi arghirofilii vor suferi groaznic de sete şi de foame. „Antihârţ” atuncea le va ieşi înainte făgăduind un butoi de apă şi un car cu pâine celui ce i s-ar închina şi mulţi îşi vor vinde sufletul Satanei, dar, bând apa lui Anticrist şi mâncând pâinea lui, vor îndura şi mai groaznic chinul setei şi al foamei. Celor credincioşi, care se vor fi arătat gata mai degrabă să moară de sete decât să se închine Necuratului, li se va arăta Cristos şi le va da un colţ de prescură şi un păhărel de vin cu care îşi vor astâmpăra şi foamea şi setea.

Plecând mai departe în recunoaştere pe câmpul stelar urmărind Calea Lactee cea concentratoare de stele frumoase, recunoscui, mai sus de Orion, triunghiul de stele formând Taurul cu frumoasa stea roşie cu denumirea arabă Aldebaran, „Luceafărul Porcesc” cum îi zic ţăranii, căci râmătorii se deşteaptă şi încep să grohăie când răsare şi tot atunci cocoşii, auzind toaca îngerilor din cer, îşi scuturǎ aripile începând să cânte de ziuă, iar strigoii siniştri reintră tăcuţi în gropile lor umede.

Mai sus de Taurul străluceau drăguţele stele mici, ştiute şi iubite de toată lumea, ale Pleiadelor (Cloşca cu Pui), ceasornicul de noapte al ţăranilor în lungile nopţi de iarnă, căci după înălţimea la care se află grupuleţul de stele pe

cer ştiu cât mai este până la ziuă.

Apoi, în chiar mijlocul furnicarului de stele al Căii Lactee, recunoscui: Casiopeea (Scaunul lui Dumnezeu), Cefeu (Coasa), Lebăda (Crucea), Vulturul cu frumoasa stea Altair („Fata de împărat cu cobiliţa” ducând apă cu doniţele sufletelor din iad) iar pe partea cealaltă a brâului fosforescent, înspre pol, Lira cu steaua Vega (Ciobanul cu Oile), Coroana Boreală cu Perla (Hora din sat cu Fata Mare), Balaurul încolăcindu-se între Ursa Mare cu mititica stea Alcor, cu care arabii încercau dacă vederea nu le slăbeşte (Carul Mare cu Paloşchiţa, căci urs cu coadă cine dracu’ a mai văzut!) şi Ursa Mică cu Steaua Polară (Carul Mic cu stâlpul Cerului).

Privind astfel la stelele pe care atâţia ochi, stinşi acuma, le-au aţintit în decursul veacurilor, şi cugetând la legendele ce fiecare stea o evocă, nu ştiu cum gândul mă coborî pe Pământ şi, întinerindu-mă cu două decenii, mă revăzui copil de 15 ani, făcând prima mea excursie mai mare, în care pentru întâia dată mi-am dat seama de comorile cerului, de poezia legendelor ţăranilor noştri, de imensitatea Cosmosului.

Plecasem pe jos din Braşov spre Bucegi, ca a doua zi să urcăm Omul. Plecasem seara, căci doream să merg noaptea pe câmp şi să dorm sub cerul liber pe fân. Tovarăşul meu mai mare de drum se învoi dorinţei mele şi pornirăm, pe o noapte fără lună, de o bogăţie de stele cum nu mai văzusem, cum nu mi-aş fi putut închipui. Calea Laptelui o vedeam acum, întâia oară arcuindu-se, neîmbucăţită de

acoperişuri de case, ca un pod de stele de la un capăt la altul al orizontului. Din când în când o stea căzătoare, ca o lacrimă de foc, se rupea de pe cer şi pica întristând sufletul. Mergeam pe larga, mănoasa câmpie a Bârsei, de la poalele Carpaţilor, urmam vechiul drum do negoţ ce din cetatea Braşovului, trecând sub ocrotirea cetăţilor teutone din Râşnov şi Bran, taie, prin fund de prăpastie, Carpaţii şi o ia pe Dâmboviţa în jos la Dunăre. Umblam tăcuţi, pătrunşi de taina nopţii, îndemnaţi la drum de muzica greierilor şi de murmurul apelor. Mii de licurici luceau în iarbă pe marginea şoselei. Culegând din stelele acestea vii, îmi înfloream pălăria şi pieptul cu ele.

Era aproape de miezul nopţii, când ajunserăm în Râşnovul adormit sub paza negrei cetăţi medievale din deal, unde bătea dintr-o tobă, din ceas în ceas, ca semn că veghează paznicul sas.

Trecurăm prin faţa bisericii săseşti şi luând-o prin lungul cartier românesc, ajunserăm la cârciuma din capătul satului unde ne aştepta călăuza tocmită de parohul Râşnovului, prieten cu tovarăşul meu de excursie. Călăuza, un vesel moşneag, ştia de dorinţa noastră de a dormi afară pe fân şi ne pregătise loc de odihnă ceva mai departe, în preajma Râşnovului, dincolo de apa rece a Ghimbăşelului. Ne întinsese fân din belşug şi poftindu-ne la somn, îmi zise:

— Să vă culcaţi, domnişorule, căci a trecut de miezul nopţii. Uite, Găinuşa ce sus e pe cer şi acu’ o să răsară şi Rariţele...

Ca electrizat de cuvintele bătrânului, prietenul meu,

mare iubitor al cerului, intră în vorbă cu moşneagul întrebându-l de stele şi începu, între ţăranul simplu, sfios întâi şi bănuitor şi apoi tot mai guraliv, şi între ştiutorul de carte, povestiri fără număr despre fiecare stea. Şi parcă o nouă lume s-ar fi ivit atunci pentru mine; punctele sclipitoare ale cerului, pe care până atunci mai că nu le băgasem în seamă, străluceau parcă şi mai tare în faţa mea ca să nu le mai uit, şi aceste puncte de foc se grupau, îmi vorbeau, ca şi cum mintea mea, încătuşată până atunci, ar fi rupt deodată zăbrelele închisorii sufletului meu. Cu nesaţ ascultam înşirarea legendelor complicate şi savante ale mitologiei vechi, povestite glumeţ, cu ton de uşoară batjocură, de prietenul meu şi apoi legenda românească, spusă serios, cu convingere, ca un fapt cert, de ţăranul bătrân. Parcă aud şi acum glasul moşului şi răspunsurile prietenului meu:

"...Unde zici dumneata, moşule, că e Scaunul lui Dumnezeu, Coasa, Barda sau Căpăţâna şi Toaca sau Puţul cu Jgheab, iată ce vedeau cei vechi: în Coasă, vedeau pe regele Cefeu al Etiopiei, ţara Harapilor. Alături de dânsul pe Scaun sta nevasta sa, regina Casiopeea. Deşi neagră la faţă, ca o arăpoaică ce era, Casiopeea avu neobrăzarea să spună că-i mult mai frumoasă ca albele zâne ale apelor, Nereidele. Acestea, înfuriate, au cerut răzbunare regelui lor celui mare, Neptun. Ascultându-le ruga, Neptun, ori Poseidon cum i se mai zice, trimise un balaur de mare, Baleba, să prade coasta ţării. Piereau din vina dihaniei tineri şi fete şi toate turmele ce se apropiau de coastă.

Un vraci vestit, oracolul Amon, proroci că numai jertfind balaurului pe fiica reginei, pe frumoasa Andromeda, o să scape ţara. Atunci o legară pe biata domniţă de o stâncă lângă ţărm. Un făt-frumos, Perseu, o văzu, se îndrăgosti de dânsa şi, ca să o scape, încalecă pe un cal năzdrăvan, Pegas, şi luând în mână capul Meduzei - un cap de fecioară cu şerpi în loc de păr, la vederea căruia împietrea pe loc duşmanul - omorî balaurul şi luă pe Andromeda de nevastă"...

Şi apoi povesti şi moşul:

„...Când a făcut Dumnezeu Pământul, cerul era foarte aproape şi putea omul oricând cere sfat lui Dumnezeu. Dar, cum e omul de se învaţă uşor cu binele, ajunse de nici nu-i mai păsa de cer; ba într-o zi, o femeie, aruncă într-acolo cu o cârpă murdărită a unui copil! Atunci, se supără foc Dumnezeu, şi înălţă cerul atât de sus, încât zicem până astăzi: ”Departe cât cerul de Pământ".

De-atunci i-a mers omului tot mai rău până ce, într-o zi, se hotărî să se ducă la Dumnezeu să-i ceară iertare că doar s-o îndura să coboare iarăşi cerul.

Ştiind că o să fie drumul lung şi zăbava mare până s-o întoarce iar acasă, şi-a luat omul toate cele trebuincioase la drum atât de greu: a luat carul mare cu patru boi, carul mic, candela din părete, crucea de pe biserică, fântâna din răscruci, barda, sfredelul, spiţelnicul, secera, coasa, plugul şi rariţa, dulăul de la târlă, căţelul din curte, cloşca cu puii, scroafa cu purceii, ciobanul de la oi, văcarul de la vaci, vizitiul de la cai, porcarul de la porci şi hora din sat ca să se

arate înaintea lui Dumnezeu ca bun creştin şi ca să nu fie singur la drum. Socotind că poate i s-o isprăvi merindele, luă şi grâu şi porumb să semene pe câmpiile cele întinse ale cerului şi să poată apoi să-şi urmeze drumul.

A tot mers aşa până ce într-o zi i-a ieşit înainte Ucigă-l Crucea şi i-a căutat pricină. Ca să sperie pe om, Satana a scos din traista lui: balaurul şi şarpele năprasnic, ursul, scorpia blestemată, calul furios, căpăţâna de om, şi le împrăştie în jurul lui. Omul însă nu se sperie şi, îngroşându-se cearta, se luă la trântă cu Satana şi luptară şi se tăvăliră de se făcu vijelie mare sub cer şi până astăzi ţine vijelia şi suflă „Vântul Turbat” şi orice vieţuitoare se urcă până acolo, turbează şi cade jos moartă.

În toiul luptei, căţelul se repezi la cal, acesta, încolţit şi de dulăul de la târlă ce vine în urma căţelului, o croi la fugă. Ciobanul de la oi, zdrobi capul balaurului cu cobiliţa, văcarul puse pe goană şarpele cu ajutorul horei, iar vizitiul îi zdrobi căpăţâna cu barda. Scorpiei, care îşi întinsese ghearele spre om, vrând să vie în ajutorul racului, văzând înfrângerea Satanei, de furie îi ţâşni sânge din ochi şi, de blestemată şi rea ce e, înţepeni cu ghearele întinse plesnind fierea în ea de atâta necaz.

Numai boii de la carul mare nu s-au purtat bine, căci s-au speriat de urs şi au cârmit proţapul, boul de la hăis, cârmind spre cea. Dar şi ursul îngheţă de frică când îl văzu pe om cum stâlcise pe dracul şi doar dracul era lângă urs!

Drumul pe care a mers omul se vede până astăzi pe cer şi i se zice Calea Laptelui, pentru că a fost albit cu laptele

vărsat de găleţile ciobanului, când a scos cu grabă cobiliţa să dea în balaur".

Şi când tăcu bătrânul, cum stăteam culcat pe finul mirositor, cu mintea clocotind de legende, privind cu ochii mari cerul, oboseala pe încetul mă cuprinse şi, închizând pleoapele, intră atunci în sufletul meu, cu această ultimă clipire, întreaga nemărginire.

XXII. De ce latră câinii la lună

Luna, care e veşnic luminată de Soare pe o jumătate doar din suprafaţa ei totală, depărtându-se, după eclipsă, din dreptul lui, începuse să-şi lumineze din nou unica faţă de o arată ea Pământului, căci razele piezişe ale Soarelui putură din nou să-i aurească, pe margine, faţa inferioară şi fu Lună nouă, o Lună cu adevărat nouă pentru mine, de zece ori mai mare decât subţirica secere de aur ce o văd pământenii puţin după apusul Soarelui. Ca un copil mă bucurai revăzând-o şi-mi veni pe buze refrenul naiv: „Lună, lună nouă, taie pâinea în două, şi ne dă şi nouă...", pe care-l cântă în cor copiii. Aşteptasem ivirea frumoasei sprâncene aurite a cerului cu nerăbdarea unui hoge, pândind, din vârful unui minaret, Luna nouă spre a vesti musulmanilor

sfârşitul marelui post al Ramazanului. De nu s-ar fi văzut atât de clar, între coarnele Lunii, lumina cenuşie, pudrând restul discului ei, ca şi când Luna veche ar fi fost luată în braţe de cea nouă, cum zic englezii, ai fi zis că s-a ivit pe cer o imensă seceră de aur ţinută de o mână nevăzută şi împinsă încet să culeagă stelele cerului. Era însă mai puţin luminoasă Luna, aşa mărită, decât cum o văd pământenii.

În ultima săptămână de drum senzaţia de zbor, de apropiere de Lună, dispăruse cu totul căci de eşti prea departe de o ţintă, abia ţi se pare că creşte prin apropiere; acum însă, de când reapăruse Luna, şi mai ales din cauza faptului că creştea tot mai tare regiunea luminată a discului ei, umflându-se se lumina, îmi dădeam pe deplin seama cât de mult se mărea. Evident că şi iuţeala aerosfredelului trebuie să fi crescut, dat fiind că puterea de atracţie a Pământului, ce mă sorbea încă, scădea secundă cu secundă.

Mai frumoasă mi s-a părut Luna în a treia zi după conjuncţie: arcul ei subţire părea o cadră veche, spartă, rotundă, de un aur mat, şi mâncată adânc de cariile iubitoare ale trecutului.

A cincea zi, petele Lunii începuseră să se vadă lămurit. Contrastul între părţile luminate puternic ale munţilor Lunii, între petele foarte negre, circulare sau ovale, ale craterelor lunare, şi mai ales petele largi, cu forme capricioase, cu stranie coloraţie albăstruie, a bărăganelor lunare - greşit numite „mări”, căci n-au apă, îmi făcură impresia, prea puţin poetică, a unei frânturi de brânză de Roquefort,

expusă în plină lumină.

Pe încetul, petele se precizară, iar când Luna trecu de întâiul pătrar şi fu în a 8-a zi, totalitatea petelor de pe acest semidisc reprezenta la perfecţie silueta unui câine lânos - Pudel, cu urechi mari căzătoare, cu bot lunguieţ, şezând cuminte pe partea din urmă a trupului anume hotărâtă pentru această funcţiune, şi gata de a face sluj.

Mai curios e faptul că, întâmplător, chiar numirile date de astronomi acestor pete se potrivesc de minune cu anatomia şi sentimentalitatea unui câine, sau mai exact a unei căţeluşe, de pildă coada, acest barometru al durerilor şi bucuriilor câinelui, o formează Marea Crizelor; căpşorul drăguţului nostru tovarăş e Marea Seninătăţii mărginită sus de Munţii Caucaz. E naturală numirea, căci trebuie să aibă conştiinţa absolut senină singurul prieten al omului, în sufletul căruia e doar credinţă şi iertare a brutalităţilor inerente firii umane. Botul cu vârful nasului ridicat ştrengăreşte îl formează Marea Vaporilor, de sub Munţii Apenini, desemnând linia nasului. Dacă într-adevăr o fi atât de frig pe Lună, cum se spune, evident că şi această denumire e la locul ei, şi ca dintr-o fabrică o să iasă aburii din botişorul căţeluşei.

Pieptul şi burta se formează de Marea Liniştii. Acest nume mă cam surprinde, căci, pe harta selenografică a abatelui Moreux, constat că în stomacul căţeluşei odihnesc în pace laolaltă: Vitruviu, Pliniu, Jansenus, Sosigene, Arago, Toricelli şi atâtea alte nume ilustre şi, drept să spun, nu pot pricepe cum îţi mai poate fi conştiinţa senină când ai la stomac

atâţia oameni iluştri! Că picioarele din urmă şi partea pe care stă căţeluşa o formează Marea Fecundităţii se poate înţelege, dar, ceea ce nu pot pricepe, e faptul că Marea Nectarului se află, în ipoteza noastră, tocmai la picioarele dinainte ale căţelului!...

Chiar denumirile mărilor care înconjoară silueta capului căţeluşei pare că ar avea legături cu simpaticul animal. De pildă deasupra capului e Lacul Visurilor şi, că visează câinii de ambele sexe, nu ne îndoim, doar nu degeaba surprindem la un câine ce doarme un lătrat înăbuşit, un „ham" urmat de un brusc clănţănit de dinţi, dovedind că visează jigodia la vreo bătaie pentru un os, la vreo goană împotriva unui câine venit dintr-altă mahala, ori, vis macabru, la Iancu Hingheru' sau Babeş-Pasteur... Deasupra nasului, harta ne arată că e Mocirla Putrefacţiei. Că rabdă căţeluşa mirosul nu ne miră, cunoscând predilecţiile olfactive ale rasei canine în genere. Ceea ce ne îngrijorează însă e că tocmai în dreptul nasului e Golful Torid. Nasul cald la câini e semn de boală... Să fie bolnavă sărmana căţeluşă?

În sfârşit, pentru a caracteriza mai bine psihologia căţeluşei din Lună, trebuie să adaug că o dungă, săpată desigur de lacrimi, se lasă pieziş din ochiul ei. Astronomii au botezat din întâmplare această linie Munţii Balcani. Poate căţeluşa plânge fiindcă e singurică pe Lună... Aşa trebuie să fie şi astfel se explică cum pe Pământ, la pol ca şi la tropice, la noi ca şi la antipozi, vezi noaptea, privind prelung la Lună, dulăi cu voce groasă, jăvruţe împanglicate ce latră

enervant, câini spâni şi comestibili din ţara chinezească, câini înhămaţi la sănii, din ţările de gheaţă, baseţi, buldogi, terieri, ogari şi mii de corcituri bizare, urlând la Lună căci văd sus acolo o tristă căţeluşă şi-i urlă, de dor şi jale, cu botul în vânt, o serenadă.

XXIII. Dispariţia Pământului

Cu ochii doar pentru Lună, au trecut zile fără să-mi vină în minte să mă aplec spre fundul aerosfredelului şi să mai privesc, prin geamul de jos, Pământul. Când mă hotărâi, cam cu remuşcare, să văd ce mai face bătrânul, mirarea mea fu fără margini constatând că din Pământ rămăsese doar o jumătate, ca şi cum s-ar fi tăiat în două, drept la mijloc, cu satârul, globul nostru şi ar fi picat cealaltă jumătate în abisul fără margini...

De fapt, era un fenomen cu totul simplu de umbră şi lumină: după cum cei de pe Pământ văd Luna, mofturoasa şi cocheta, gătindu-se în fiecare seara cu o nouă haină de lumină, ruptă din soare, şi hoinărind tot mai târziu noaptea, printre stele, pe bulevardul ceresc al Zodiacului, tot astfel cei din Lună, dacă o fi oameni pe acolo, şi în tot cazul eu, intrat în slujba ei ca sub-satelit şi dând cu dânsa ocol

Pământului, trebuia să văd pe bătrâna Terra gătindu-se veşnic cu câte o nouă rochie de lumină, plimbându-se pe acelaşi bulevard al Zodiacului, având faze la fel ca ale Lunii, dar mai mari şi în sens invers, Pământul fiind plin când Luna e nouă şi Pământul fiind nou când e Luna plină. Aşa că, din faptul că Luna se învârteşte în jurul Pământului, pe rând, întâi Luna se interpune între Soare şi Pământ până ce e silită să se coboare în dosul planetei de care depinde, apoi Pământul rămâne sus, în locul întâi, fiind el între Soare şi Lună. Ai zice că cele două globuri surori, ocolindu-se spiralic ca să se încălzească pe rând şi mai bine la Soare, se joaca de-a v-aţi ascunselea sub mustrarea dulce a razelor lui de aur.

De toată nostimada era, privind Pământul, să vezi cum continentele lui ieşeau pe rând trunchiate, din umbră, treceau în penumbră, apoi în plină luminii, reluându-şi cu greu silueta cunoscută din hărţile oamenilor. Haz aveau şi pachetele de nori, ca fâşii de vată, nu tocmai curată, oblojind Pământul ca pe un reumatic. Probabil că de prea multă igrasie - uscatul fiind înconjurat cu apă de trei ori mai multă - să fi căpătat reumatisme bietul Pământ! Pe linia ecuatorului barem, pe unde plouă zilnic potop, era un întreg bandaj circular de vată de aceasta răsucită în jurul şalelor Pământului, ca de mâna expertă a unui subchirurg de mahala cerească!

Dispariţia în umbră a unei jumătăţi întregi din Pământul ce, jos, îmi părea singur o lume şi care acum nu numai că se tot ghemuia, dar se tot mânca în umbră. Pe de altă parte

umflarea discului Lunii, ce de jos abia ne pare cât o farfurie, într-un glob tot mai mare, pe care vedeai acum munţi, cratere, funduri de mări în miniatură, pe care ghiceai că o să se mărească tot mai mult, ca să poţi să umbli pe el, că o să crească până va deveni un Pământ aproape tot atât de mare ca şi celălalt. Toate acestea mă făcură să-mi dau seama, în chip concret, de nemărginirea îngrozitoare a Cosmosului. Mi se învederă întâi că Pământul nostru cel apoteozat la oameni e un fleac de minge gloduroasă.

Îmi dădui seama de volumul uriaş al unui Jupiter, de mărimea enormă a Soarelui faţă de planetele sale, stropi infimi, împroşcaţi într-un colţişor al lumii, din masa lui incandescentă, cam în felul cum o roată de trăsură împroaşcă noroiul în lături. Pricepui în chip concret că steaua aceea albă, sclipitoare ca un diamant ceresc, este nu un punct luminos ce s-ar aprinde noaptea pentru noi, microbi pământeşti, ci un Soare, mai măreţ şi mai incandescent decât Soarele nostru îmbătrânit, că din acel focar ultra-incandescent scapără planete de foc, explodând la miriade de kilometri creând sateliţii. Înţelesei clar că fiecare din stelele galbene ale cerului este câte un Soare care, ca şi al nostru, şi-a pierdut din căldura primitivă şi că în jurul fiecăruia gravitează acum planete ce pot fi locuite ca şi Pământul nostru, sau ca Marte sau Venus, vecinele lui. Am priceput concret că Aldebaran cel roşu e un Soare pe jumătate stins şi că planetele desprinse din trupul lui acum câteva milioane de secole au pierit de frig cum o să piară fatal şi Pământul nostru, căci totul se naşte, trăieşte şi

moare în Univers.

Precum ne pare de efemeră viaţa unui fluture, precum ne pare de scurtă viaţa unui cal sau unui om, tot atât de efemeră e viaţa stelelor faţă de nemărginirea timpului şi precum se nasc şi mor pe fiece secundă fiinţe pe Pământ, tot astfel se creează şi se distrug planete şi stele în nemărginirea Cosmosului. Veşnic e doar Universul în totalitatea lui. Din el fac parte nebuloase - zeci de mii; stele: milioane; planete: triliarde şi tot aşa într-o progresie ultra-geometrică înspăimântătoare până la ultimele subdiviziuni ale vieţii şi materiei: infuzoriul şi atomul, tot atât de perfecte până în cel din urmă microscopic aspect.

Iar dacă, urcând din nou cu mintea de la parazitul microbului, înapoi, pe toată scara cu trepte din ce în ce mai mici, până la astre, cugeţi că ochiul omenesc, această minune a naturii, ochiul, care dintr-un punct al atomului nostru pământesc poate trimite o rază de gândire până la steaua ce abia sclipeşte la marginea orizontului nostru stelar, când cugeţi că ochiul, chiar înarmat cu telescopul, zăreşte doar o infimă parte din nemărginirea creaţiei, şi că de s-ar putea muta pe acea linie a orizontului său stelar, o nouă imensitate ar apărea minţii lui vrăjite, o nouă porţiune din lume cu alte stele, alte planete, alte fiinţe, Dumnezeu ştie cum făcute, creând şi ele ştiinţa şi murind, te simţi atât de mic, atât de umilit, ţi se pare atât de ridicolă până şi chiar lupta pentru a cuceri prin artă, prin cugetare, prin ştiinţă o fărâmă de nemurire, vai, atât de trecătoare, încât te simţi mai bun, mai modest, şi ai vrea să poţi rupe din

inima ta dreptatea şi iubirea ce clocoteşte atunci puternic în sufletul tău, să o zvârli cu pasiune, ca o sămânţă de fericire divină, în sufletul neamului tău, în sufletul omenirii întregi, pentru ca clipele puţine ce-ţi sunt date să trăieşti pe Pământul pieritor ca şi tine, să fie clipe de ideală fericire care să transforme în paradis scurta viaţă pământească.

XXIV. Cucoana din Lună

...Şi au mai trecut câteva zile, vreme în care Pământul şi-a tot pierdut treptat din lumină, dăruind-o parcă Lunii, ca ea, trup din trupul lui, să fie tot mai frumoasă, până ce din imensul disc luminos al Pământului a rămas doar un lung arc subţire de lumină, ca o punte uriaşă plutind uşoară peste un haos sferic de întuneric fără stele, lăcaşul invidiei, Pământul.

Cei mai mulţi iubitori ai cerului văd, în Lună, când a trecut de primul pătrar, un cap de femeie în profil: umbra mărilor formând părul, ochiul şi gura cucoanei, pe când partea luminoasă a continentelor satelitului, schiţează nasul, bărbia, gâtul şi faţa.

În ipoteza aceasta însă, căţeluşa noastră lunară cu părul lânos e utilizată toată ca material capilar pentru o coafură

la modă. O fi cam bizar obiceiul din Lună să umbli cu un câine Pudel în cap drept coafură, dar dacă ţi s-a întâmplat să răsfoieşti un catalog al vreunui mare coafor bucureştean şi să vezi ce sunt în stare pământencele veacului al XX-lea, chiar şi cele ce nu sunt păpuşi de lux, să vâre sub părul lor natural, pentru ca să ne dea iluzia unui păr abundent fără a mai vorbi de horticultura şi avicultura pălăriilor, cât roata de automobil, încoronând edificiul capilar, atunci zău te întrebi de nu sunt pământencele mai lunatice şi nu-ţi mai vine să râzi de cucoana din Lună, ba ai indulgenţă până şi pentru brăţara pe care o poartă atâţia „bărbaţi”, cocote masculine, din high-liful nostru franţuzit, ori pentru inelul de alamă cu care îşi găuresc nasul sălbaticii buzaţi.

În cartea lui Flammarion „Astronomie des Dames” cucoana din Lună e reprezentată ca o femeie de tot frumoasă. Mărturisesc însă că oricâtă bunăvoinţă aş avea faţă de sexul frumos, trebuie să declar că cucoana din Lună e o slută şi jumătate, o cochetă bătrână, zbârcită, cănită, spoită cu pudră, ciupită rău de tot de vărsat, ştirbă, cu bărbia ameninţând nasul şi pe deasupra decoltată de e mai mare ruşinea! Dar să-i facem cunoştinţa în detaliu.

Am spus că peruca madamei o formează căţeluşa noastră lunară, Marea Seninătăţii fiind buclele de pe fruntea babei, iar Marea Liniştii, a Fecundităţii, Nectarului formând restul coafurii. În vârful capului, baba şi-a pus un coc monumental, Marea Crizelor. Din loc în loc a înfipt în păr ace mari secession cu pietre prea lucitoare ca să nu fie false. Sunt vulcanii [10] din aceste regiuni: Pliniu, Vitruviu,

Jansen, Guttemberg, Langrenus, Petavius, Teofil etc, foarte luminoşi acum, când razele solare perpendiculare le luminează până în adâncime craterele.

Nasul cucoanei, trebuie să fim drepţi, a rezistat vitregiei anilor, e un nas grec admirabil, prelungind în linie dreaptă fruntea. Munţii Apenini au cinstea să deseneze acest nas clasic. Golful Torid formează nările, foarte largi şi negre. Te pomeneşti că o fi trăgând tabac pe nas baba! Ochiul, umbrit de sprâncene dese (Munţii Balcani) şi adâncit în orbite plumburii, îl desemnează Marea Vaporilor în mijlocul căreia vulcanul Manitius, prin pata lui albă, dă multă răutate căutăturii. Golful Central formează gura babei, o gură ştirbă, cu buzele subţiri şi rele. Bărbia foarte proeminentă, gâtul guşat se siluetează de Marea Norilor. Dar cine o fi pus pe babă să se şi decolteze, când tocmai de la gât în jos e mai adânc ciupită de vărsat!

Ca fond al tabloului, mările din această regiune a Lunii, întocmai ca în picturile cu alegorii ale Renaşterii, înconjură capul madamei noastre şi fac să pară mai alb profilul ei pudrat. Ele poartă următoarele nume alegorice, aluzie la caracterul nevricos al cucoanelor: Marea Toanelor spre sud-vest, apoi pe linia ecuatorului, imensul Ocean al Furtunilor (casnice), mai dincolo de Munţii Carpaţi, tocmai lângă ochiul Giocondei noastre lunare, e Marea Ploilor (şi cine plânge mai uşor ca o cucoană) alături de care se află Golful Rouei şi Golful Irişilor.

Atât de a dracului şi de rea pare baba sulemenită şi decoltată, cu ochiul ei fix şi buzele subţiri, încât îţi vine să o

iei la goană pocnind-o cu ce ţi-o cădea în mână. Probabil că acelaşi sentiment l-au avut şi puii negri de vârcolaci din spaţiul interplanetar glacial, căci vulcanii împrăştiaţi în neregulă în oceanul şi mările lunare înconjurând silueta babei, par bulgări mari de zăpadă cu care picii drăcoşi au zvârlit în Lună, luând baba sulemenită la ochi.

Şi astfel, splendidul circ lunar al lui Tycho cel împrăștiator de raze pare a fi un bulgăr mare de zăpadă împroşcat pe pieptul babei, Copernic, Eratostene şi Kepler par alţi bulgări mai mici, căzuţi nu departe de nasul babei, şi tot astfel Arhimede, un bulgăr căzut aproape de fruntea ei, Platon, unul căzut lângă Alpi, deasupra capului, iar Aristarh şi Herodot au căzut, obosind probabil vârcolacii, tocmai la marginea discului lunar.

XXV. Vârcolacii, ediţia a II-a

De ceea ce m-am temut n-am scăpat: de o eclipsă totală de Lună după una totală de Soare!

Cu acest prilej m-am convins o dată mai mult că omul e dintre toate animalele cel mai adaptabile; se învaţă cu orice: şi cu titluri de rentă, sau jetoane de prezenţă, şi cu mizeria ori boala, ba chiar cu moartea sunt convins că s-ar

obişnui de ar da poruncă Atotputernicul ca omul să moară de două ori!...

De unde urmărisem cu atâta emoţie fazele primei eclipse, am asistat la repetarea aceluiaşi fenomen astronomic cu semi-plictiseala cu care priveşti pentru a doua oară un film de cinematograf.

Totuşi, numai banal nu era spectacolul privit din punctul interplanetar în care mă aflam, căci eclipsa a fost de astă dată triplă pentru mine. Eclipsă de Soare întâi pentru că Pământul s-a interpus cu toată masa lui enormă în faţa discului de foc stingându-i razele pentru ore întregi. A fost în al doilea rând o întunecime de Pământ pentru că deşi globul natal sta chiar în faţa mea, îmi arăta însă partea lui cea întunecată şi doar atmosfera pământească, luminată de Soarele ascuns, ardea, în jurul gropii de întuneric săpată de Pământ în cerul scânteios, ardea într-o fantasmagorie de culori ca un brâu larg de foc injectat cu sânge. A fost, în sfârşit, iarăşi în porţiuni uriaşe, eclipsa obişnuită de Lună, datorită faptului foarte natural, şi care teoreticeşte s-ar putea repeta la fiecare Lună plină, că larga şi lunga dâră de umbră lăsată în urma sa de globul terestru s-a proiectat pe Luna plină, întunecând-o treptat cu totul.

Din clipa în care am văzut pălind Luna, „muşcată de vârcolaci”, intrată în penumbra Pământului, şi mai ales Soarele dispărând aproape în aceeaşi clipă în dosul lui, un singur gând m-a stăpânit: teama ca eclipsa să nu ţie mult, să nu suferim iar de frigul groaznic de acum 14 zile şi să nu fiu nevoit să cheltuiesc prea multă energie electrică pentru

încălzitul aerosfredelului, teamă mai ales să nu răcească bietul Coco, care de câteva zile era bolnav, ca şi mine de altfel. Cu necaz priveam deci spre Pământul acela enorm, negru, cu creastă de sânge în jurul lui, ce mă persecuta parcă, furându-mi Soarele, creând pentru mine chinul frigului şi al nopţii, căutând cu gheara lui de umbră rece să mă prindă chiar din Lună.

Era însă şi o parte de haz în necazul meu: căci de unde atâţia astronomi se duc, pentru a vedea în bune condiţii o eclipsă, cu mari sacrificii băneşti, din Londra sau Paris prin Sahara, sau la antipozi cu aparatele lor costisitoare şi li se întâmplă ca tocmai când le e lumea mai dragă un nor afurisit să le eclipseze eclipsa, eu asistam ta un spectacol fără asemănare, în condiţii cum nici nu le-ar putea visa un astronom. Departe de a fi mulţumit, abia priveam eclipsa şi bombăneam necăjit că-mi cheltuiesc de pomană energia electrică cu încălzitul aerosfredelului; nerecunoscător, adresam Pământului cele mai nemeritate epitete. Bietul Pământ cât i-or fi ţiuit urechile!

A ţinut eclipsa o veşnicie şi frigul a fost groaznic până ce soarele s-a îndurat să săgeteze iarăşi razele sale sfinte spre noi, ieşind ruşinat din groapa murdară a Pământului.

Contracţia frigului, întâi, starea de surescitare prin care trecusem, funcţionarea neregulată a oxigenatorului din cauza frigului, toate urmate de căldura succedând aproape fără tranziţia frigului, îmi provocară un aflux de sânge la creier de parcă totul s-ar fi învârtit în jurul meu. Mai contribuia la aceasta şi faptul că Soarele, acum faţă în faţă

cu Luna plină, ne lumina în chipul cel mai straniu: în loc ca razele lui să cadă în creştetul meu, ca pe Pământ, ele îmi luminau dimpotrivă tălpile aşa că, stând drept şi privind în jos, vedeam Soarele răsturnat, sub picioarele mele... Uitasem apoi să opresc curentul caloric, aşa că pe nesimţite căldura devenise tropicală, tâmplele îmi zvâcneau puternic şi făceam sforţări nebune de voinţă ca să cuget şi mai ales să nu leşin. În faţa ochilor se lăsase ca o perdea, pe mine o ceaţă, o slăbiciune imensă mă cuprinse şi căzui în nesimţire.

Mi-ar fi greu să precizez cât am stat astfel, ştiu însă că pe cât a fost de dulce, de adânc odihnitoare insensibilitatea totală a fiinţei mele în timpul leşinului, pe atât au fost de groaznice şi dureroase sforţările trupului şi minţii pentru a scăpa de starea de semi-catalepsie în care căzusem şi a reveni la viaţă, la conştiinţă, gonind halucinaţiile obsedante ce s-au impus creierului meu bolnav în aceste clipe de luptă pentru trezire la viaţă.

M-a readus în simţire o durere oribilă de cap: a fost ca şi cum tot sângele trupului meu s-ar fi strâns şi ar fi fost injectat cu violenţă în creierul meu ce sta să plesnească sub presiunea enormă a sângelui clocotind. Atunci, sub biciuirea acestui duş intern chinuitor, creierul adormit începu iar să funcţioneze dezordonat, răscolind până în fund, cu grabă nebună, celulele cerebrale, scoţând de acolo la iveală valvârtej toate visurile urâte uitate, din nopţile de friguri. Trupul meu, ca să le gonească, făcea sforţări deznădăjduite.

Din vârtejul haotic din visuri incoerente, se desfăceau

mai clare ca un dublu laitmotiv obsedant, două halucinaţii: vedeam adunate toate insectele strivite de mine în viaţă: defilau câte patru-patru, aşa mutilate, târând aripi rupte, elitre smulse, un pântece strivit, defilau într-o jalnică coloană nesfârşită ce se pierdea subţiată la orizont: coropişniţe cleioase, păianjeni cu cruce pe spate şi cu pântecele plesnit, omizi păroase strivite, negre insecte nocturne ce fug lăsând scurte dungi ca zgura când aprinzi noaptea un băţ de chibrit, miriade de fluturi şi gâze ce învie periodic în aceleaşi luni de vară şi mor, toate rănite, pierzând aurul aripilor lor delicate, smaraldul, safirul, rubinul, nestematele elitrelor multicolore, treceau, oribil convoi de mutilaţi, târându-se şi ţipând jalnic spre mine: „Nu ne mai strivi!”

Din timp în timp, o muscă mare, cu un bâzâit scurt, pică drept în faţa mea privindu-mă ţintă. Musca începea să se umfle, să crească din ce în ce, trupul şi aripile i se umpleau de păr hidos prin care mişuna o lume de microbi patogeni, picioarele se încălţau cu gheare monstruoase şi musca ajungea la proporţiuni uriaşe, în vreme ce eu, om, mă tot ghemuiam, ajungând eu mic ca o muscă sub piciorul ei monstruos... „Striveşte-mă acum de poţi, om nemernic şi laş!” suna bâzâitul muştei, mai groaznic ca freamătul furtunii, şi gheara se ridica să se înfigă în trupul meu moale de om. Brusc musca se făcea iarăşi mică şi eu reluam proporţiile mele normale, pentru ca pe dată să crească iarăşi musca şi tot aşa până ce, cu o ultimă sforţare, zbătându-mă nebun, izbutii să gonesc halucinaţia şi revenii

la viaţă conştientă, zdrobit, apă de năduşeală salvatoare.

Fără forţă să mişc măcar un deget, gustam trist plăcerea de a reveni la viaţa conştientă, şi gândeam: aşa trebuie să fie moartea; somn veşnic, nespus de dulce şi de odihnitor pentru cei drepţi; somn chinuit de groaznice visuri perpetue pentru omul păcătos!

XXVI. Un ludion model nou

Mi-au trebuit mai multe zile până să recapăt ceva putere. Mă obosea orice sforţare, de cugetare mai ales. Mă gândeam cu groază la posibilitatea unei noi congestii cerebrale, aşa că mă menajam. Îmi era de altfel uşor aceasta, căci, de unde altă dată era o necesitate pentru mine să mă mişc, să fac gimnastică, să fluier, să vorbesc cu Coco şi în pseudo-monoloage cu dânsul, să dau liber curs închipuirii, să creez ipoteze cu privire la cele ce vom întâmpina pe Lună, acum stau zile în şir într-o apatie totală, mulţumindu-mă numai să supraveghez, mai mult maşinal, buna funcţionare a oxigenatorului.

Dacă însă creierul meu era greoi de pe urma congestiei, trupul meu suferea o transformare, de la picioare spre cap, din cele mai stranii: parcă zi cu zi mi s-ar fi făcut mai uşoare

membrele inferioare, parcă ar fi început să mi se golească oasele umplându-se cu aer, ca la păsări, parcă s-ar fi transformat substanţa cărnoasă şi osoasă a trupului meu într-o materie nouă poroaso-gazoasă, tot mai subtilă, cu cât de la cap cobora spre tălpile picioarelor. Capul îmi părea de plumb şi enorm ca dimensiune. Aveam uneori impresia că trupul meu seamănă leit cu un fel de Turn Eiffel răsturnat, capul fiind baza ciclopiană a turnului, iar picioarele mele strânse, vârful ascuţit al caraghiosului folositor „coş de fabrică”, cum îi zice Maupassant. Atât de puternică era senzaţia aceasta, încât mă pipăiam pe cap, trup şi picioare ca să mă conving că e o iluzie. Foamea dispăruse cu totul şi nu ştiam din ce trăiam. Câteva seminţe de floarea-soarelui mi-ajungeau pentru toată ziua.

De altfel şi Coco prezenta aceleaşi fenomene morbide: nu mânca, sta pe agăţătoarea lui în vârful picioarelor, cu aripile umflate, ca şi cum l-ar fi atras în sus ceva, dar fără să aibă putere să zboare, Chef de vorbă avea încă şi mai puţin ca mine.

Cu cât treceau zilele, cu atât era mai pronunţată această inexplicabilă dispoziţie. Dacă ridicam mâna în sus, parcă mi-era greu să o mai las în jos şi nu mă oboseam să stau cu mâinile în sus, ca la cake-walk [11], ore întregi.

Au mers accentuându-se aceste fenomene bizare până în ziua când, vrând să stau, iar scaunul meu mobil dându-se în lături, în loc să cad ridicol pe spate cu picioarele în sus, am rămas aşezat în gol, plutind nereţinut de nimic, în mijlocul aerosfredelului, aşa cum se zice că ar pluti la Mecca

coşciugul lui Mahomed, prin puterea a patra magneţi ascunşi cu dibăcie în fiecare colţ al criptei pătrate...

Atunci deodată mintea mi se lumină, pricepui cauza bolii mele stranii, înţelesei totul şi de bucurie trăsei un chiot formidabil! Ajunsesem la punctul de egală atracţie dintre Pământ şi Lună, la punctul unde orice greutate dispare, obiectele fiind solicitate cu egală forţă din două părţi deodată.

De bucurie parcă-mi reveniră şi forţele şi cheful de glume. Scosei cu grabă din buzunare: ceasornic, briceag, batistă, creioane, hârtii şi dându-le drumul în mijlocul odăii strimte, priveam cum plutesc ca fulgul fără să cadă. Coco sta ca un bleg pe agăţătoarea lui, îi dădui un brânci zdravăn şi biata pasăre se învârti de două ori pe loc şi rămase fără să cadă în mijlocul odăii, cu picioarele în sus, cu aripile fleaşcă, cu ochii speriaţi.

Văzând strania gimnastică a lui Coco, începui să fac şi eu pe acrobatul: ridicai genunchii, îi cuprinsei cu braţele şi aşa începui să mă dau peste cap în mijlocul odăii, apoi să mă sucesc în lături ca o sfârlează ori alte figuri gimnastice atât de extraordinare, încât ar fi rămas marţ văzându-mă cel mai straşnic elev al lui Moceanu şi Velescu [12] la Tir, ori cel mai îndrăcit clovn al circului Sidoli. Apoi, săturându-mă să fac pe acrobatul, făcui şi pe baletista: îndoind braţele şi picioarele cu deosebită graţie, mă răsuceam cu ondulaţii de sirenă luând la poze academice de o eleganţă atât de specială, încât ar fi râs de mine toate curcile de pe Pământ de m-ar fi putut vedea. Convins de talentul meu coregrafic

eterat, şi în lipsă de admiratori, îmi veni gustul să-mi admir singur graţiile în oglindă şi, întrerupând o clipă piruetele, scosei din port-notes sticla scumpă cucoanelor şi surâzând graţios mă privii în oglindă. Oroare!... Părul crescuse vâlvoi în jurul cheliei mele, ochii mi-erau infectaţi de sânge şi-mi crescuse o barbă atât de ţepoasă, încât nu s-ar fi apropiat pui de muscă sau ţânţar de mine jos pe Pământ de frica ţepelor! Splendid băiat! Boboc! Măi Coco, să ştii că o să se prăpădească după mine lunaticele!

Îmi pierise însă gustul să mai fac graţii... şi-mi scosei necazul tachinând pe Coco. Bietul papagal, cu totul dezorientat, bătea stângaci din aripi, căuta să se agaţe de obiectele ce pluteau, uşoare ca nişte bule de săpun, în jurul lui, şi cu un briceag într-o labă, cu un creion în cealaltă, tot zgârcea şi întindea picioarele de ai fi zis că-şi face muşchi cu haltere, ori că se antrenează la box, apoi de necaz cerca să muşte, ţipa asurzitor şi înjura cazon.

Pe nesimţite însă atât Coco, toate obiectele din aerosfredel nelegate de pereţi, cât şi eu însumi ne-am ridicat spre plafonul aerosfredelului lipindu-ne de dânsul. Atracţia Lunii întrecea deci pe a Pământului şi punctul neutru era trecut, cădeam de acum spre Lună.

Opintindu-mă cu mâinile de pereţi, agăţându-mă cu picioarele de şaua scaunului mobil, mă coborâi spre fund, apoi, dându-mi. drumul, urcai iar încet până ce capul mi se lipea de podeală ca un balon de la Moşi lăsat liber într-o cameră. Iar mă dam la fund proptindu-mă de pereţi pentru ca să execut o nouă înălţare spre plafon, ceva mai grăbită,

întocmai ca un ludion model nou, ca acea figurină ce tot urcă şi coboară într-un vas cu apă, după cum exerciţi sau nu presiune pe dopul de piele căptuşind vasul în care joacă ludionul.

XXVII. Lume răsturnată

Am stat eu cât am stat cu capul lipit de plafon şi cu picioarele bălăbănind în gol, dar în cele din urmă m-am cam plictisit să nu simt nimic solid pe ce să calc. Dacă, enervat, dădeam o dată din picior să cad, rezultatul era că mă săltăm puţin în jos, mă dezlipeam o clipă de plafon, pentru ca să mă lovesc imediat cu capul de el, mai tare sau mai încet, după energia cu care-mi manifestasem necazul!

Lucru curios: nu-mi trecu prin gând să mă întorc pur şi simplu pe loc ca să stau cu picioarele pe tavan - dacă o dată era lumea răsturnată - decât după ce-l văzui pe Coco că a procedat aşa. Într-adevăr, ticălosul se întorsese şi-şi revenise perfect în fire, se plimba de colo-colo pe plafon, foarte sigur pe mişcările lui, şi îndruga la verzi şi uscate.

Totuşi, cu frica de necunoscut, cum e omul, a trebuit să mă autoconving că aşa e normal să umbli acum; cu picioarele pe tavan, printr-o serie de argumentări cam de

felul acesta: „Mă prostule, tu nu înţelegi că s-a isprăvit cu Pământul? Nu pricepi că de acum înainte eşti - fie şi de la distanţă - lunatic sau, ca să nu te superi, selenit, locuitor al Lunii? Pe Pământ cum umbli? Cu capul în jos? Nu. Ei, de ce vrei să umbli cu capul în jos pe Lună?... Să ţi se suie sângele la cap? Acu' nu prea simţi tu pentru că Luna e tare departe şi că nu prea i-e mare puterea de atracţie, dar stai să vezi... Şi apoi, mă prostule, Coco cum a făcut? Nu vezi că-i prieşte să umble cu picioarele pe plafon, nu vezi că e mai deştept ca tine?" În sfârşit mă hotărâi să mă întorc pe loc şi să umblu şi eu cu capul în jos, cu picioarele pe tavan, ca o vulgară muscă pe plafonul unei case din Bucureşti.

Nu-mi convenea însă de fel să-mi văd locuinţa aşa răsturnată. Lasă că mă tot încurcam cu picioarele în electromagnet, lampă, sârme şi în toate obiectele care se adunaseră sus, lipindu-se de pereţi, şi mi-era frică să nu sparg ceva, dar, din cauza formei conice a tavanului aerosfredelului, nu prea ştiam cum să calc şi unde să stau. Mai mult, mi s-a pus şi un cârcel zdravăn în pulpa dreaptă şi iar începui atunci să blestem ceasul când m-am gândit să plec în Lună.

Plecându-mă spre a-mi masa niţel piciorul, mă izbii cu fruntea de comutatorul de iuţeală. Îl lăsasem deschis la maximum şi lăsasem deschis şi curentul aducător de căldură ca şi cum n-ar fi încetat întunericul eclipsei, ca şi cum n-ar fi intrat în sfera de atracţie a Lunii şi aş fi avut curent electric la dispoziţie indefinit! Întorsei deci repede ambele comutatoare, lăsând ca Soarele să ne dea gratis

căldura şi Luna să ne atragă iubitoare tot mai puternic la sânul ei.

Atunci, pe încetul, în virtutea atracţiunii crescânde a Lunii, care se exercita evident mai puternic pe partea mai grea a casei mele, adică asupra fundului aerosfredelului, simţii că locuinţa noastră execută, foarte încet, o mişcare de răsturnare totală. Mă pomenii întâi culcat pe brânci de-a lungul aerosfredelului, iar când să mă dumiresc de cele ce se întâmplă, brusc fundul aerosfredelului fu atras spre Lună şi căzui cu capul în jos, iar peste mine, grindină toate obiectele ce cu o clipă înainte stăteau lipite de tavan.

Cu tot cucuiul ce mi-l făcui, mă sculai de jos fără necaz, ba dimpotrivă răsuflai uşurat că-mi revăd iar casa ca lumea şi începui menajul odăii ca cea mai perfectă gospodină.

Mă simţeam atât de uşor; Soarele, Luna, Pământul şi stelele trimiteau atâta lumină în casa noastră, încât mi se înveseli sufletul şi începui să cânt. Cântai cu atâta foc, încât amuţi până şi Coco şi doar în surdină îmi ţinea isonul cântând mereu pe nas: „Brree! Bree!”

Dintr-un cântec stupid de Variété, dădui în romanţa sentimentală, apoi în doină şi... cântecul îngheţă pe buze. Priveam noaptea cea veşnică ce de atâtea zile mă împresura şi mintea-mi zbură spre Pământul părinţilor mei. Un dor nebun de a fi liber mă cuprinse, dor să scap din colivia strâmtă în care nici nu puteam întinde braţele ca lumea fără să-mi plesnesc degetele de pereţi, stâlcindu-mi unghiile, dor de bolta albastră a cerului ţării mele, dor de norii cei groşi, albi ca vata, pe care vântul îi destramă, îi

rostogoleşte mânioşi, ori, sculptor divin, îi modelează ca pe o pastă moale dându-le chipuri fantastice, dor de munţi, de izvorul ce curge prevestind văilor de zăpada munţilor, dor de flori şi chiar de oameni...

Ciudată lighioană e omul! Veşnic nemulţumit orice i-ai face, orice i-ai da, dorind ce nu are, batjocorind ce i s-a dat. Pe Pământ mi-era necaz că noaptea nu e mai lungă şi mai neagră, că nu sunt casele Bucureştilor mai joase ca să văd mai bine stelele şi acum...

Îmi plesnii o palmă pe obraz şi reluai cântecul de café-concert; urlai cupletele lui stupide pe rând. Nu ştiu însă de ce, în mijlocul ultimei strofe mi se puse ca un nod în gât, vocea începu să-mi tremure şi cât p-aci să mă podidească lacrimile.

— Imbecilule! Muiere! Marş de te culcă!

XXVIII. A giorno

N-am putut dormi liniştit din pricina luminii prea mari. Era într-adevăr luminată „a giorno” strâmta noastră odăiţă zburătoare, cu un belşug de lumină cum n-ar fi putut visa nici chiar domnul director al lui „K. K. Privat-Allgemeine-Aktien-Elektrizitäts Gesellschaft” în persoană.

Lumina aceasta venea nu atât de la Soare, care rămăsese tot aşa de mic şi de anemic cum îl vedem iarna noi pământenii; ci valurile de lumină albastră, ca ale globurilor cu arc voltaic, veneau de sus şi de jos, de la Pământul în primul pătrar, de la Lună în ultimul pătrar.

Exact de aceeaşi colosală mărime, cele două semi-discuri uriaşe şi gemene formau ca un tavan şi o podea fosforescentă întinsă deasupra şi dedesubtul aerosfredelului, mascând aproape tot firmamentul şi lăsând numai pe lături să se vadă, ca o perdea circulară cusută cu mii de nestemate multicolore, negrul cerului. Atât de perfect egale ca mărime erau Pământul şi Luna, încât ai fi zis că nu sunt în realitate două astre, ci numai unul sus care s-ar oglindi jos în apele unui lac absolut negru şi înfiorător de adânc şi de calm.

Era atât de mic bietul Soare, ce sta sfios departe, exact la egală distanţă între cele două uriaşe reflectoare, Pământul şi Luna, încât priveai cu milă dispreţuitoare la lumina galbenă ce ţi-o trimitea cu timiditate parcă.

Deci şi aici, atât de departe totuşi de domeniul reclamagismului, Pământul, tot aparenţa, tot focul bengal, fardul, se impunea, îţi lua ochii, te făcea să nedreptăţeşti, să umileşti pe modestul care nu poate sau nu vrea să iasă la iveală prin şarlatanească reclamă, şi precum sunt în Bucureşti şi aiurea, atâţia oameni care te salută şi te consideră după croiala hainei ce porţi fără să întrebe vreodată de sufletul, de cinstea celui ce o îmbracă, aşa făceam şi eu astăzi cu Soarele! Îmi fu ruşine, şi îi cerui

mintal iertare, închinând în suflet un imn de recunoştinţă modestului dătător de viaţă şi creator de lumi. Când privii din nou la Pământ şi la Lună, îi măsurai cu ochiul aşa cum face omul cinstit când priveşte la una din multiplele noastre lichele cocoţate cine ştie prin ce mijloace în cutare grasă sinecură, ori care a furat prin protecţie locul ce pe dreptate trebuia să-l aibă altul mai demn, şi parcă mi se făcu scârbă de toată podoaba hainei de lumină împrumutată. Băgai din nou de seamă că atât lumina semi-discului în formă de D a Pământului în creştere, cât şi lumina în formă de C a Lunii în descreştere era departe de a fi imaculată şi că atât „tenul” Pământului, pătat de verdele oceanelor, din mânjeala norilor desfigurând continentele galbene, şi stricat de zbârciturile munţilor, cât mai ales „tenul” Lunii buboase, care-ţi face absolut impresia unei piei de caracatiţă bătrână şi uscată, aveau urgentă nevoie de cantităţi colosale de pudră şi cremă Flora pentru a drege fie cât de puţin „des ans l’irréparable outrage”.

XXIX. Mamă tânără şi frumoasă, fată bătrână şi buboasă

Mama şi fiica, Pământul şi Luna, de o parte şi de alta îmi

făceau curte, ademenindu-mă.

De obicei, la oameni, o soacră este pentru un ginere imaginea fidelă a ceea ce va fi logodnica lui dulce, ca fizic, peste 20-30 ani, când va fi trecut prea scurta perioadă plină de înflorire a tinereţii care dă „frumuseţea drăcească” chiar şi celui mai ingrat profil de femeie. La astre însă nu e tot aşa şi se poate prea bine ca fata să îmbătrânească cu mult înaintea mamei şi să fie ea pentru astronomi imaginea exactă a ceea ce va deveni mama peste câteva milioane de ani. Zic milioane, căci secolele sunt clipe în faţa nemărginirii.

Chiar aşa s-a întâmplat cu Terra, fiica Soarelui; cu Luna, fiica Pământului. Precum din uriaşa masă incandescentă a Soarelui s-au împroşcat în nemărginire, învârtindu-se în orbite concentrice, stropi aprinşi care au format planetele, tot astfel, din masa nebuloasei terestre spre pildă, s-a rupt, prin forţa centrifugală, partea uşoară a materiei terestre, dând naştere Lunii. Şi precum Pământul - care pe vremuri a fost şi el un soare luminos, dar de 1.300.000 ori mai mic ca părintele său - s-a stins pe încetul devenind astrul negru cu coajă groasă, solidă, locuită de noi şi este oglinda destinului viitor al Soarelui îmbătrânit, tot astfel şi Luna, de 49 de ori mai mică decât Pământul, s-a stins şi-a pierdut lumina proprie, s-a răcit mai repede ca dânsul, a îmbătrânit mai repede, ba chiar, după unii, ar fi murit şi e veşnic un fel de „memento mori” pentru bietul Pământ.

Precum Pământul se învârteşte astăzi în jurul axei sale în 24 de ore - şi s-a învârtit desigur înainte vreme cu mult mai

repede - tot astfel şi Luna trebuie să se fi învârtit la început în 3-4 ore numai în jurul ei, şi, dacă mişcarea sa de rotaţie a tot crescut aşa că astăzi îi trebuie Lunii 27 de zile 7 ore, 43 minute şi 11 secunde ca să se răsucească o dată, aceasta se datoreşte numai simpatiei dintre mamă şi fiică. Iată cum: cine ştie din pricina cărei certe de familie, Pământul şi-a gonit fata din casa părintească. I-a făcut un vânt atât de zdravăn, încât s-a dus biata fată învârtindu-se tocmai la 384000 km, şi la distanţa aceasta a început să dea târcoale casei natale. Curând însă i-a trecut Pământului necazul, i-a părut rău de fapta lui, i s-a făcut dor de copila lui, pierdută de acum, şi ar fi vrut s-o aibă iarăşi la sân.

Din această tendinţă reciprocă de apropiere, de săltare unul spre altul, s-au născut mareele, umflarea şi ridicarea cu dor spre Lună a părţii lichide a globului nostru când Luna trece deasupra oceanelor terestre. Evident că pe satelitul nostru mareele au fost de 49 ori mai puternice, aşa că la început scoarţa lui gelatinoasă, apoi oceanele lunare - pe vremea când nu secaseră încă - s-au umflat şi ele într-un flux uriaş ori de câte ori trecea în faţa Pământului dorit. Din pricina acestor maree, acestor gâlci ce se ridicau faţă în faţă pe suprafaţa celor două astre, acţionând de la distanţă ca nişte adevărate frâne magnetice, mişcarea de rotaţie a Pământului, dar mai ales a Lunii, a tot scăzut până ce a ajuns să nu-şi mai întoarcă ochii de pe Pământ şi de atunci Luna arată oamenilor veşnic aceeaşi faţă tristă.

Tot din pricină că Luna nu se învârte zilnic în jurul axei sale, îi trebuie Soarelui, de când răsare şi până apune pe un

punct al satelitului, 14 zile de ale noastre de câte 24 ore şi urmează apoi o noapte lungă iarăşi de 336 ore. Aceste nopţi şi zile, mai colosale ca norocul lui Schröder, formează, împreună cu lipsa de atmosferă pe Lună, susţinută de majoritatea astronomilor, principalele argumente pentru a pretinde că nu pot fi oameni acolo, deoarece căldura, în ziua aceea fără sfârşit, în vara aceasta lunară, trebuie să ajungă la peste 70 grade şi în schimb noaptea, adică iarna lunară, frigul trebuie să fie de peste o sută grade minus, variaţii de temperatură la care nici o fiinţă n-ar putea rezista.

La toate acestea mă gândeam privind cele două uriaşe felii luminoase de Pământ şi de Lună între care zburam. Cu cât ochii mei scrutau mai de aproape detaliile şi mi se învedera mai precis deosebirea atât de adâncă dintre fizionomia orografică a Pământului şi a Lunii, cu atât părerea celor ce susţin că ea nu poate fi locuită mi se impunea mai convingătoare şi mai canonitoare.

Tocmai atunci partea sudică din lungul şir de munţi ai Cordilierilor, din cei doi V suprapuşi formând continentul american, se pregătea să intre în umbră. Munţii luminaţi puternic dinspre apus se detaşau strălucitori ca nişte dinţi mărunţi de ferăstrău ştirbit, pe negrul limitei nopţi pământeşti, târând cu încetul în umbră munţii care mărginesc coasta Guatemalei, Mexicului, Americii de Nord ca un lanţ continuu întins din gheţurile Polului Nord până la aisbergurile Oceanului Antarctic, ca să oprească parcă oceanul să încalece uscatul. Asemenea acestui lung şir

muntos e tot relieful pământesc. Nicăieri vârfuri izolate, pierdute, ci mereu catene întinzându-se pe sute şi mii de kilometri, toate cu coamele rotunjite, îndulcite de ape de vânt şi de gerul ce macină stânca. Formaţiunea lor iarăşi mi se părea vădită: zbârcituri ale coajei terestre îmbătrânite, contractată prin răcire, cute asemenea celor ce le face coaja unui măr când se usucă ori haina sătulului pe trupul flămândului. Nimic asemănător pe solul necăjit al Lunii, găurit ca un burete de nenumăraţi munţi singuratici, rotunzi, scobiţi ca o măsea tare găunoasă. Întreaga suprafaţă a Lunii părea din pricina acestor scobituri inelare o roată de Schweitzer de pe care s-ar fi tăiat coaja ca să se vadă bine toate ochiurile brânzei.

Aceste ochiuri, aceste „circuri lunare” şi „cratere” risipite rar ca insule pierdute în şesurile lunare răsăritene, ce sunt mai întinse ca Sahara sau Siberia noastră, se înmulţesc spre partea apuseană a Lunii, se înşiră formând catene asemănătoare unele cu o regiune vulcanică terestră spre a mărgini coasta „mărilor lunare”, iar la pol, la cel sudic mai ales, circurile sunt atât de numeroase, încât se înghesuie, se stâlcesc, se încalecă, se împreună câte două-trei, iar altele mai mici îşi fac loc şi ies la iveală de pretutindeni. Cum ochiul meu descoperea noi cratere tot mai mici, mai rotunde şi mai negre, avui impresia o clipă că acum, în faţa mea chiar, se nasc şi cresc craterele, că tot solul Lunii se umple de băşici, se umflă pentru a crea viaţă, dar când de la mişuneala de cratere mărunte ochii mei se opriră iarăşi asupra lui Tycho cel splendid, brusc iluzia de viaţă pieri şi

Luna îşi reluă imobilitatea cadaverică.

Ici, colo, printre cratere, solul se crăpase aşa cum se spintecă uneori şi Pământul după cutremur pe o scurtă întindere însă crăpăturile pe Lună erau atât de lungi şi de largi, de vreme ce le zăream aşa de limpede, încât îmi venea să cred că Luna stă gata să se spargă în bucăţi, să se împrăştie în tot Universul într-o ploaie de bolizi, soartă ce aşteaptă astrele moarte.

Orbitor de luminoşi sub razele perpendiculare ale Soarelui, munţii în formă de cupă ai Lunii păleau şi se îmbrăcau cu o dantelă tot mai lată de umbră neagră ca tuşul, cu cât ochiul pleca de pe marginea răsăriteană a Lunii, spre mijlocul discului unde începea acum lunga noapte lunară, în domeniul căreia, ca nişte faruri, luminau încă vârfurile foarte înalte de munţi primind ultimele raze piezişe ale Soarelui.

Privind conturul acestor umbre, din care ieşeau prelungiri conice, mai ascuţite ca ţurţurii de gheaţă de pe burlanele de sobă iarna, umbre lungi şi tăioase ca silueta brazilor, a chiparoşilor cimitirelor turceşti, ori ca silueta impunătoare a unei catedrale gotice cu multiple turle ascuţite şi cu suliţă în vârf, îţi dădeai limpede seama că depresiunea acestor ochiuri scobite în solul lunar e mărginită de un înalt perete muntos cu creste atât de scrijelite şi de tăioase cum nu le poţi afla pereche în cele mai sălbatice colţuri de

munte pe Pământ. O umbră conică singuratică, în centrul mai fiecărui inel, dovedea că în chiar mijlocul brâului de munţi-baionetă se află un pisc pe atât de înalt pe cât de ascuţit.

Simţeam o adevărată plăcere ca după forma umbrelor, pe care cu mintea le ridicam în picioare, să reconstitui relieful şi toată sălbăticia peisajului lunar. Făcui această evocare metodic, pornind din vârfurile de peste 7.000 metri înălţime ai munţilor Leibnitz şi Doerfel de la Polul sudic, şi coborând, paralel cu linia de umbră fixând noaptea lunară a ultimului pătrar, peste circurile uriaşe, Clavius, Maginus şi Stoefler, peste Arzachel, Alfons şi imensul Ptolemeu, peste Triesnecker cu multiplele sale crăpături, Apeninii cu înspăimântătoarele vârfuri de 6000 metri, peste Autolicus, Aristil şi Cassini, Alpii cu valea lor îngrozitoare şi până la munţii Polului Nord, veşnic luminaţi de o rază de soare şi unde doream să cobor.

XXX. Smântâna laptelui şi craterele lunare

Vulcani stinşi să fie înaltele cratere şi largile circuri lunare, cum au crezut cei care pentru prima oară au putut privi Luna cu ocheanul, ori scobituri făcute pe coaja moale a satelitului de o ploaie de meteoriţi, cum au susţinut alţii?

Dacă ultima părere îmi pare absolut caraghioasă, prima, deşi în aparenţă plauzibilă, este totuşi o imposibilitate. Te convingi de aceasta de îndată ce cugeţi la lărgimea acestor „vulcani”: pe când Vezuviul nostru, sărăcuţul, are un diametru de 12 km numai, Copernic, de la sudul Carpaţilor lunari, are un diametru ca de la Bucureşti la Câmpina; Herschel, din mijlocul Lunii, se întinde ca de la Bucureşti la Cernavodă; Clavius, de lângă Polul Sud, ajunge de la Cluj la Caransebeş; iar Maurolycus, Stoefler, din aceeaşi regiune sudică atât de chinuită, s-ar întinde din capitala de azi a ţării până aproape de Alba Iulia! Un crater vulcanic mai mare ca toată Oltenia noastră, mai mare ca Transilvania, e greu de admis oricât de îngrozitoare ne-am închipui că au fost erupţiile vulcanice pe Lună, oricât am şti că densitatea solului lunar e mai mică, iar puterea de atracţie de 6 ori mai slabă ca a Pământului şi că s-a putut deci zvârli mult mai departe de gura centrală lava mai uşoară a vulcanilor lunari. Originea acestor ciudaţi munţi inelari, cu fundul de cele mai multe ori şes cum e Bărăganul nostru, dar mai

întins ca dânsul, cu piton central la mijloc, în majoritatea cazurilor, rămâne încă o enigmă.

Cu cât priveam relieful Lunii, cu atât o asemănare între chipul cum au trebuit să se formeze vulcanii lunari şi felul cum se formează... smântâna laptelui, mi se părea mai firească.

Când laptele, pus să fiarbă, a prins o slabă pojghiţă pe toată întinderea vasului, gazele ce nu mai pot ieşi libere la suprafaţă, acumulându-se, unindu-şi puterile, ajung de ridică întreaga pojghiţă ca o boltă, umflând-o şi întinzând-o până crapă în 3-4 bucăţi, gazele scapă şi pielea ce fusese ridicată foarte sus se prăbuşeşte. Atunci o invazie de băşici sferice, pungi de aburi de toate mărimile, ies la suprafaţă cu grabă şi se adună îmbrâncindu-se în punctul unde s-a dezlipit întâi pojghiţa de masa lichidă şi de jur împrejurul vasului, apoi de-a lungul liniilor de ruptură a coajei plesnită în bucăţi. Cu cât se răceşte lichidul, cu atât sunt mai numeroase şi mai mici băşicile de gaze care, ieşind din fundul vasului şi învelindu-se cu un strat subţire de lapte, se opresc la suprafaţă. Capacul subţire lăptos al acestor băşici, venind în atingere cu aerul mai rece, se crapă şi rămâne cealaltă jumătate a băşicii ca o scobitură perfect circulară şi cu muchiile niţel mai ridicate prin scurgerea pe margini a bolţii subţiri de lapte. Astfel se formează ochiurile smântânii, unele mari, altele mici, majoritatea mărunte ca o înţepătură de ac, unele groase ţinând ca o doică în braţe băşici mititele, altele grupate idilic câte două, altele, moderne, adunate trei la un loc. Bucăţile de piele rămase

întregi încep să se zbârcească, formând munţi-miniatură, se crapă pe lungi distanţe ori formează cute ce pornesc ca un mănunchi de raze dintr-o băşică centrală care n-a putut plesni. Într-un cuvânt, întregul relief al Lunii îl ai în miniatură în smântâna unei oale cu lapte...

Tot astfel cred că s-a întâmplat, dar în titanice proporţii, când minusculul soare incandescent care a fost într-o vreme Luna a prins o pojghiţă subţire de roci în formaţie şi când gazele interne, dar mai ales puterea de atracţie a Pământului, provocatoare de uriaşe maree, au ridicat coaja lunară abia formată într-o gâlcă ce a tot crescut până ce s-a dezlipit de masa încă lichidă a Lunii într-un punct situat în regiunea Polului sudic lunar.

Au scăpat atunci, explodând şi aprinzându-se gazele fierbinţi, enorm dilatate, şi coaja boltită, umflată a Lunii s-a prăbuşit jos, deodată cu toată greutatea, de la mii de metri! Astfel s-au format Oceanul Furtunilor, Marea Ploilor şi golfurile adiacente, astfel s-a format ceva mai târziu Marea Crizelor.

În punctul de rupere a coajei de suprafaţa lichidă şi în jurul liniilor de spintecare ale coajei în bucăţi, a ieşit la suprafaţă invazia de băşici. Plecate din adâncimea solului în fuziune, şi trecând prin stratul de pastă din ce în ce mai cleioasă, au ajuns la suprafaţă învelite într-un strat subţire de materie topită. Unele din aceste băşici, uriaşe, de sute de kilometri diametru, au crăpat de îndată ce au ieşit la suprafaţă, gazele ce conţineau au scăpat, iar materia solidă a capacului boltit al băşicii s-a prelins pe lături înălţând

marginile ochiului format ca un brâu de munţi foarte înalţi. Alte băşici mai mici n-au putut sparge coaja lor întărită şi atunci, pe măsură ce prin răcire se condensau gazele din mijlocul lor, coaja semisferică, convexă, lipsită de reazem, a început să se lase până ce s-au format la mijloc două pungi proptite pe o muchie medială în chiar centrul fiecărei băşici. Aceasta e originea craterelor cu pivot central.

Au fost, evident, într-o perioadă şi mai târzie, vulcani asemenea celor pământeşti, dar aceştia sunt atât de mici, încât nu-i pot vedea astronomii cu cele mai puternice ocheane cum n-ar putea un iubitor al cerului din Lună să vadă Vezuviul.

Răcirea şi mai tare a coajei lunare şi mai cu seamă variaţiunile enorme de temperatură au produs crăpăturile, „rilele" şi „razele luminoase" ca cele care pleacă din Tycho, Copernic, Kepler şi alţii care sunt probabil tot crăpături foarte lungi ale solului, umplute însă cu cuarţ vitrifiat, acid boric etc, şi strălucesc ca zăpada când razele Soarelui le luminează perpendicular..

De s-ar putea să spinteci Luna, să priveşti o secţiune a solului ei, ai vedea o nesfârşită suprapunere de găuri uriaşe, absolut sferice, din ce în ce mai gigantice cu cât te-ai apropia de inima Lunii. Sunt băşici umplute cu gaze, „cratere" avortate, care s-au oprit la diferite distanţe, pe toată adâncimea solului lunar, nemaiputând străbate coaja prea repede solidificată şi să mai iasă la suprafaţă spre a forma noi ochiuri lunare, ci au înţepenit, la înălţimi variate, formând rezervoare uriaşe de aer, de gaze, formând grote

de sute şi mii de kilometri, grote absolut sferice, căptuşite cu roci din ce în ce mai grele cu cât sunt mai adânci, străbătute unele de filoane de metal.

Aurul însă, şi metalele grele, nu se găsesc pe satelitul nostru, au fost reţinute prin forţa centrifugă în fundul adânc al Pământului egoist, spre fericirea omenirii creată de dânsul.

XXXI. Cadavru-cimitir

Dacă Luna a rămas până astăzi în perioada arhaică prin care a trebuit să treacă şi Pământul la începutul carierei sale şi dacă ni s-a mumificat satelitul în această fază primitivă de evoluţie, cauzele sunt multiple:

Prima ar fi micimea Lunii. Răcindu-se de 49 ori mai repede ca Pământul, n-au mai fost cu putinţă noi frământări şi transformări ale pastei lunare, căci ea, întărindu-se, încetase a fi maleabilă. Nu s-au putut forma deci pe Lună noi scofâlciri şi prăbuşiri a crustei subţiri iniţiale care să provoace revărsarea în fluvii de foc a rocilor topite peste depresiunea rocilor solidificate mai de mult, prăvălirea potop a oceanelor fierbinţi dintr-o parte a coajei într-alta, încreţituri ale solului maleabil, injectări vulcanice aducând

la suprafaţă, din miezul globului, materiile grele şi răsturnând stratificaţia iniţială. Coaja Lunii, prea repede solidificată, casabilă, n-a putut decât sau să se crape ca o tencuială de ghips, sau să se prăbuşească în bloc locului. Cât despre modificările vulcanice, ele abia au lăsat urme. A mai ajutat la anchilozarea Lunii în starea de acum milioane de ani densitatea mai slabă a elementelor ei constitutive. Prin forţa centrifugală, elementele cele mai grele căzuseră spre fundul Pământului, au rămas deci pe margini elementele cele mai puţin dense şi din acestea s-a rupt acel inel primordial care a dat naştere Lunii. S-a făcut apoi şi pe Lună o selecţie identică după greutate şi evident că elementele mai uşoare de la suprafaţă au trebuit să se solidifice mult mai repede decât straturile superioare terestre.

Dispariţia atmosferei pe Lună, în fine, susţinută aproape de toţi, a contribuit în cea mai mare măsură la mumificarea solului lunar, căci fără atmosferă n-a fost apă. Apa sub toate formele ei, apa mâncătoare de coaste, prăbuşitoare de stânci, apa care pătrunde, mineză, roade, dizolvă rocile, sapă prăpăstiile, îngheaţă şi se dilată fărâmiţând granitul cel mai tare, apa care astupă fundurile, îndulceşte crestele, roade asperităţile, rotunjeşte, nivelează, apa în fine care dă viaţă plantelor, animalelor, aşternând peste scheletul rocilor sterile stratul în care mişună viaţa.

Cadavru ambulant, momâie străbună, iată ce e astăzi Luna, acest copil născut mort al Pământului!

E cadavru, dar e şi cimitir, ţintirim-panteon al omenirii

ahtiate după ridicola nemurire ce abia dăinuieşte câteva secole, o clipă în scurta viaţă ce este dat Pământului să trăiască faţă de nemărginirea universului, unde zilnic mor şi se nasc astre.

Dovada că Luna e un adevărat cimitir o ai privind o hartă lunară: astronomi, oameni mari ai antichităţii, savanţi, toţi morţii iluştri îşi au numele pe câte un crater al Lunii întocmai ca epitafele săpate în pietrele unui cimitir.

Având în vedere că cine împarte parte îşi face, este natural ca cei mai frumoşi munţi să poarte nume de astronomi: Tycho-Brahe, Copernic, Kepler, Cassini, Gassendi, Grimaldi, Riccioli etc. Numai bietul Galileu, marele duşmănit, care cel dintâi a privit Luna cu ocheanul, i-a căzut ca parte un mititel crater pierdut în colţul nord-estic al Lunii.

În al doilea rând, sunt protejaţi oamenii mari ai antichităţii: Platon, Aristotel, Eudoxiu, Autolycus (nu hoţul strămoş al lui Ulise, ci probabil astronomul), Archimede, Eratostene, Aristarh, Herodot etc. şi la urmă de tot la împărţeala nemuririi vin modernii, de la Guttenberg, Lavoisier, Gay-Lussac până la savanţi atât de iluştri, încât numele li se mai ştie doar de cei ce studiază foarte de aproape o hartă lunară.

Dat fiind că naşul numirilor actuale lunare, călugărul Riccioli, a trăit prin veacul al 17-lea, astronomii şi savanţii de atunci încoace, precum şi cei care vor mai veni după noi, au fost şi vor fi siliţi să se mulţumească cu cratere tot mai de la periferie, vizibile doar când balansarea aparentă a

Lunii în spaţiu, când libraţiunile, prin urmare, îngăduie să putem zări mai bine regiunile mărginaşe ale satelitului, sau să-şi nemurească numele botezând cratere atât de mititele, încât nu pot fi văzute decât cu lunete din ce în ce mai puternice, ori să n-aibă de fel cinstea a se vedea pomeniţi pe o hartă a cadavrului-cimitir-ambulant, afară numai dacă nu s-o milostivi vreo cometă să se ciocnească cu Luna, să o sucească niţel, aşa ca să ne arate şi cealaltă faţă, rămasă virgină până astăzi, şi să poată începe „epoca contemporană” a botezării munţilor lunari. Noroc că un astfel de accident nu prea e probabil în epoca noastră de politicianism acut şi noroc mai ales că astronomia nu prea e o ştiinţă eminamente naţională, căci altfel, la o nouă nomenclatură lunară, în loc de panteon de savanţi, Luna, săraca, ar deveni panteon al marilor noştri bărbaţi electorali şi iluştrii şefi de partide. Apoi, cum probabil că o dată cu primenirea partidului de la putere s-ar schimba şi nomenclatura decretată de opoziţia infamă, aşa cum se procedează cu botezarea străzilor bucureştene, studiul cartografiei lunare ar prezenta reale dificultăţi pentru amatorii selenografi. Deci tot mai bine ar fi să-şi vadă cometa de treabă şi să rămână Luna cu demodata şi părtinitoarea nomenclatură a călugărului italian.

XXXII. Băiat sau fată?

Toate bune, dar dacă Luna e „cadavru”, dacă Luna „momâie”, dacă apă pe ea nu este, dacă aer nu găseşti, eu ce caut acolo?

Şi de unde până atunci, scrutând solul satelitului, mă bucuram parcă să tot îngrămădesc argumente care mă aduceau la concluzia că Luna e un astru mort, acum că mi se făcuse pe deplin convingerea în acest sens, mă găseam absolut năucit de siguranţa constatării făcute.

Pe Lună - trecută acum de ultimul pătrar - întunericul creştea şi nu ştiu cum, sub impresia lui doborâtoare, şi prin asociaţie de idei poate cu „cimitir, cadavru, pământ mort”, o groază mă cuprinse la gândul să viu în atingere cu această lume a morţii pe care doliul nopţii se întindea tot mai negru şi atunci ochii mei căutară rugător în sus, cu dor de scăpare.

Deasupra-mi strălucea splendid, aproape plin, Pământul, ca un glob luminos de cincizeci ori mai mare decât astrul ce luminează nopţile pământeşti, dar spre deosebire de dânsul, îşi schimba faţa continuu, răsucindu-se greoi, cu calculată încetineală, şi ca un orologiu straniu al spaţiului înstelat făcea să treacă exact la aceeaşi oră aceleaşi continente în dreptul aceluiaşi meridian. Europa cea mică şi diformă, desfigurată de nori, se afla tocmai în plină lumină, Europa total neînsemnată văzută din Lună, dar în care,

dacă nu cu ochii, cu inima, recunoşteam ţara mea. Atunci un dor nebun de casă mă cuprinse, fără voie mâna mi se duse spre comutator, şi o voce parcă mă îndemna tot mai stăruitor: „Opreşte, întoarce-te, pleacă! Moartea te pândeşte, moartea oribilă a sufocării, a frigului, a foamei, a setei, într-un pustiu cât o lume, pleacă! Fugi!” Degetele mi se încleştaseră pe comutator şi era să mă supun poruncii inimii, când o altă voce răsună zguduindu-mi creierul: „Laş, eşti un laş!”

O clipă rămăsei ca paralizat, apoi, violent, băgai mâinile adânc în buzunare, privirea mi se plecă iar jos pe Luna sinistră şi lăsai să mi se împlinească destinul: să mă soarbă, să mă atragă spre sânul ei cu grabă tot mai mare Luna.

Nu ştiu cum, dar pe încetul mi se făcu milă de biata Lună: săraca, poate că voi fi eu prima vietate care va fi trăit şi murit pe ţărâna ei, poate că drept mulţumită că i s-a dăruit şi ei un copil la bătrâneţe, va şti ea să-mi găsească atâta aer şi atâta apă ca să mă ţină la sânul ei vreo săptămână, două şi să scap cu viaţă.

Şi la urma urmei, de ce n-ar fi atmosferă pe Lună? „Ocultaţia stelelor?” Iată marele argument: faptul că o stea, când se ascunde în dosul Lunii, reapare de cealaltă parte a discului în timpul matematic exact necesar ocultaţiei, iar nu mai repede ceva, cum ar fi trebuit din faptul frângerii razelor stelei de către atmosfera lunară. Dar oare pe Gauri Sankarul munţilor Himalaia o fi atmosferă tocmai din belşug? Nu prea cred. Ei bine, toată marginea Lunii, unde s-a putut studia ocultarea stelelor, toată are munţi

proporţional mai înalţi decât Himalaia. Acolo da, acolo se prea poate să nu fie aer suficient, dar în fundul văilor, craterelor, de ce ar fi tot astfel?

„Nu sunt nori pe lună”, al doilea mare argument. Aşa e. În lunga zi lunară, din ce în ce mai caldă, nu s-au văzut niciodată norii ştirbind profilul Lunii. De unde ştim însă că nu se formează nori, că nu cade hermina zăpezii în lunga noapte lunară? În tot cazul, norii pe Lună nu pot fi decât foarte subţiri, căci imensele fabrici terestre de nori, oceanele, care ne îneacă Pământul, sunt secate de mult pe Lună, apa a fost suptă în adâncimile solului ei, găunos ca un burete, rămânând doar în fundul craterelor, prea puţină, evident, ca să-şi mai poată blonda Diana acoperi cu un văl de nori obrazul ei delicat. Şi pe rând îmi trecură prin minte toate argumentele aduse de cei ce cred în posibilitatea de viaţă pe Lună: dispariţia craterului Linné, pata albă care ascunde periodic cele două mici cratere Messier, pata albă de 7 km lungime văzută deasupra craterului de lângă muntele Theetet, schimbările de culoare în Mocirla Putrefacţiei, culoarea neagră a fundului craterelor Platon, Grimaldi şi alţii, ce se observă la Lună plină, când fondul tuturor celorlalte cratere e alb ca zăpada, variaţiuni de culoare ce au făcut pe unii astronomi să creadă în posibilitatea unei vegetaţii pe fundul acelor cratere.

Şi apoi, chiar dacă stratul de aer de pe Lună ar fi, după cum e şi natural, mai subţire, proporţional cu masa mai redusă a Lunii, cu puterea ei mai slabă de atracţie, chiar dacă atmosfera ar fi aproape inexistentă, aşa că oameni,

asemenea celor de pe Pământ, să nu poată trăi acolo, trebuie să deducem că nu poate fi de loc viaţă pe Lună? Dar oare viermilor, urechelniţelor, coropişniţelor, miliardelor de insecte care mişună în scoarţa Pământului le trebuie aerul bogat de pe marginea Oceanului spre a trăi? Nu s-ar mira oare animalul-peşte de ar putea să afle că sunt colegi de ai lui în regnul zoologic care trăiesc foarte bine pe uscat şi că sunt vulturi care plutesc dincolo de vârfurile cele mai înalte ale munţilor sfâşietori de nori? De ce să admitem numai ceea ce vedem şi pipăim?

Voi găsi deci viaţă pe Lună! Aceasta e sigur. Cum o fi, nu mi-o pot închipui şi chiar dacă aş încerca, ar fi iar o pastişare pe care ar făuri-o fără să vrea închipuirea mea slabă de om.

Şi apoi la ce să-mi amărăsc viaţa pentru ipoteze? Ajung necazurile ce cad pleaşcă pe om, de care nu se poate feri, pe care doar cel tare ştie să le înfrunte ocolind fatalitatea. Să vie deci întâi necazul şi apoi să stăm de vorbă. Până atunci, jos ipohondria laşilor! Că o fi sau nu aer şi viaţă pe Lună, om vedea, că doar de aceea mă duc eu acolo... Şi apoi, de nu mi-o place, m-oi întoarce, că doar n-o să deraieze trenul meu special!...

XXXIII. De ce vreau să cobor la pol

Iluzia optică a imobilizării dimensiunilor Lunii, senzaţia pe care o aveam de mai multe zile în şir că orizontul lunar nu mai sporeşte, încetase şi acum, dimpotrivă, mi se părea că Luna creşte cu o neastâmpărată grabă, că urcă solul ei spre mine, venindu-mi în cale. Mă simţeam de acum cu totul prins de Lună, plutind foarte aproape de solul ei, întru atât crescuse în dauna Pământului din ce în ce mai mic.

Încet, de 28 ori mai încet decât la suprafaţa Pământului, Soarele apunea înspre marginea răsăriteană a Lunii, iar de cealaltă parte noaptea lunară se lăţea cu aceeaşi încetineală, umplând pe nesimţite văile cu o umbră mai neagră ca păcura, stingând pe rând imensele, înaltele circuri lunare.

Dispăruse de mult Platon cel negru, Tycho cel orbitor de alb, îngrozitoare falie în formă de sabie a Zidului Drept. Noaptea se întinsese şi peste Golful Iris, cel cu caracteristic profil de femeie înaripată, peste splendidul şi giganticul Copernic, răspânditor de raze ca şi Tycho şi care domina Carpaţii lunari. Ochii mei se opriră îndelung asupra formelor lor atât de bizare, atât de fundamental deosebite de forma scumpă a Carpaţilor noştri.

Se stinsese şi celălalt frumos crater răspânditor de raze, Kepler, şi tot mai mult se îngusta, sub presiunea înceată, dar sigură, a nopţii victorioase, secera uriaşă a Lunii şi tot

mai mult se subţia, ascuţindu-se spre poluri coamele ei aurite.

Pe măsura în care noaptea se întindea, negrul în care stătuse cufundat până atunci restul discului Lunii pierdea din intensitate, devenea tot mai cenuşiu, până ce, diafan ca o apariţie, începu să se întrevadă din ce în ce mai clar, până departe, la marginea orizontului, întreg relieful pustulos al Lunii scăldat în razele verzui ce le varsă pe Lună globul pământesc, atârnat ca o candelă mare pe cerul înstelat al Lunii ca să mai sperie oroarea negrului deplin.

Nu ştiu din ce pricină, dar căderea mea pe Lună se făcea nu vertical spre ecuatorul Lunii, ci pieziş, înspre emisferica nordică şi în direcţia înspre care fugea lumina. Dovada o aveam în forma din ce în ce mai ovală şi mai lunguiaţă ce o luau, sub efectul perspectivei, craterele lunare din regiunea sudică şi sud-vestică a Lunii. Era deci ca şi cum m-ar fi atras Soarele, ca şi cum m-ar fi supt lumina.

De n-aş fi ştiut că nu e aer pe Lună şi mai cu seamă de n-aş fi fost încă atât de sus, aş fi putut crede că trebuie să existe pe Lună un fel de vânt circular continuu, provenind din năpădirea aerului greu, rece, de pe emisfera întunecată înspre regiunile emisferei încălzit de Soare. Evident însă că adevărata explicare îmi scapă. Oricum ar fi mă bucura faptul pentru că mă apropiam, fără cheltuială de energie electrică, de regiunea Polului Nord, de ţinta mea de aterizare.

într-adevăr, să aterizez chiar la pol, aceasta mi-era ţinta, la polul lunar, în punctul de veşnică lumină, unde Soarele

nu apunea niciodată şi care, acum când întunericul se întinsese peste întreg discul Lunii, lumina singur ca un far aprins în noaptea lunară pentru aterizarea mea.

Voiam să cobor la pol şi iată de ce: pericolul pentru mine era nu lipsa de aer, căci cu pastilele mele oxigenatoare îl puteam fabrica artificial, ci lipsa de căldură, sau mai exact variaţia bruscă şi enormă de temperatură pe lângă care clima României, atât de capricioasă, e nimica toată. Trebuia deci să găsesc mijlocul ca să scap de frigul cel groaznic al nopţii lunare care ţine 14 zile de câte 24 de ore şi la care, evident, n-aş fi putut rezista, urmat de căldura ultra-toridă a zilei lunare tot atât de fatală organismului meu de om. Din această pricină nu voiam să cobor spre ecuatorul Lunii. Cu totul altfel era să fie la pol deoarece, precum la polul pământesc Soarele stăruie 6 luni de zile pe cer, pentru ca timp de alte şase luni de zile să fie noapte continuă, la polul lunar, atât cel nordic, cât şi cel sudic, între care pare a se învârti Soarele în jurul Lunii, în 18 zile pământeşti, există vârfuri de munţi luminaţi de Soare nu 6 luni, ci continuu, munţi care de sute şi mii de secole n-au văzut Soarele apunând. Coborând, prin urmare, pe unul din aceste puncte veşnic încălzite de razele piezişe ale Soarelui, trebuia să aflu căldură suficientă ca să poată trăi un om mai voinic, cum sunt eu. Dat fiind că Luna este mult mai mică decât Pământul, regiunea polului lunar trebuia să corespundă cam cu latitudinea Danemarcei sau a nordului Germaniei la noi, aşa că, aterizând în acel punct polar al Lunii, îmi făceam socoteala că voi avea o primăvară eternă, în ceea ce

priveşte căldura, bineînţeles.

În al doilea rând, alegând polul ca centru de explorare, îmi era uşor, coborând numai cu câţiva metri spre ecuator, fie pe emisfera vizibilă celor de pe Pământ, fie pe cel pe care oamenii nu l-au văzut niciodată, să mă ţin după Soare în mersul lui aparent în jurul Lunii, şi pornind aşa mereu după Soare, ferindu-mă să mă apuce noaptea, să explorez o regiune destul de întinsă în jurul polului, ba să mă cobor chiar înspre ecuatorul Lunii, atât cât îmi va permite căldura îngrozitoare ce trebuie să domnească acolo din cauza razelor perpendiculare ale Soarelui, încălzind timp de două săptămâni în şir o regiune total lipsită de apă şi vegetaţie.

Preferam, în sfârşit, să aterizez la Polul nordic, iar nu la cel sudic, pentru că terenul aici e mai puţin accidentat şi speranţa că şi stratul de aer să fie mai des, şi apa mai uşor de aflat, creştea.

Imensitatea orizontului spre care mă coboram îmi dovedea că mă apropii de sfârşitul călătoriei mele cu iuţeală crescând. Era deci timpul să mă gătesc de aterizare în bune condiţii.

XXXIV. Chitila - Bucureşti

Luai deci ca ţintă punctul de lumină veşnică al polului şi pusei în mişcare electromagnetul de direcţie, lăsând ca peretele sudic al aerosfredelului să devină anihilator de atracţie şi să fiu astfel atras spre nord. Atunci, din combinarea mişcării de cădere perpendiculară pe Lună cu mişcarea de atracţie laterală spre pol, rezultanta fu căderea piezişă, în diagonală, direct spre pol, pe care o voiam.

Dovada că mă îndreptam cu viteză spre pol o aveam în faptul că globul pământesc, care până atunci rămăsese ca pironit în acelaşi punct al cerului lunar, începu să coboare văzând cu ochii spre sudul Lunii, iar punctul de lumină al Polului Nord să crească.

Spre marea mea mirare însă, acest punct luminos începu să ia formă arcuită, foarte subţiată la capete, să ia forma de seceră a Lunii noastre noi, întinzându-şi coarnele însă de la est spre vest. Tot mai largă şi mai lungă devenea această seceră de lumină şi nu ştiam cum s-ar putea explica... Când, dintr-o dată, pricepui şi inima începu să-mi zvâcnească puternic. Ochii mei zăreau regiunea de dincolo de pol, luminată actualmente în plin de Soare; eram primul om care zărea acea emisferă a Lunii, pururea ascunsă celor de pe Pământ...

Cu nesăţioasă grabă de a şti, căutam să ghicesc cum poate fi solul lunar în această regiune virgină, dar prea era depărtată încă de mine şi prea puternic luminată de Soare - căci era Lună plină pe acest emisferă - aşa că lipsa de umbre mă oprea să pot recunoaşte vreun detaliu. Mă apropiam însă cu iuţeală de emisfera luminoasă a Lunii,

căci dunga de întuneric ce mă despărţea de dânsul se tot îngusta. Priveam chinuit de gândul să aflu mai repede: o fi apă, o fi aer în acest semi-glob necercetat încă de ochiul omului? S-ar putea să fie adevărată teoria astronomilor care au susţinut că acolo s-a refugiat aerul de pe Lună, că acolo poate fi apă, viaţă, oameni?... Şi cu ochii uscaţi, arşi de prea mare lumină, căutam să fur ceva din taina acestei regiuni.

Fu o deziluzie mare când trebui să mă conving că nimic, dar absolut nimic, nu deosebeşte acest semi-glob al Lunii de cel pe care l-au studiat telescoapele oamenilor până în cele mai mici amănunte; aceleaşi mări secate, aceeaşi lipsă de nori, aceleaşi cratere, albe ca argintul sub lumina directă a Soarelui, aceeaşi aparenţă de totală lipsă de viaţă...

Ajunsesem exact deasupra liniei de demarcaţie despărţind întunericul de lumină, exact deasupra polului. Oprii atunci curentul de direcţie ca să cad iarăşi, prin simpla putere de atracţie a Lunii, drept în jos.

Coboram cu enormă iuţeală, îmi dădeam seama despre aceasta după împuţinarea, la marginea orizontului, a numărului craterelor - ovale din cauza perspectivei - după umflarea peisajului de sub picioare, care-mi venea parcă în cale, urcând cu grabă mare spre mine, după restrângerea tot mai multă a orizontului în jurul meu. Brusc, solul, în loc de bombat cum îl vedeam până atunci, îmi apăru scobit adânc, ca un imens ceaun de aur bătut cu ciocanul îşi învăluit drept la jumătate într-o stofă neagră. Iluzia însă dură puţin şi brusc concavitatea dispăru, iar solul îmi apăru neted precum ne pare nouă Pământul la şes. Şi tot mai mult

se îngusta orizontul strângându-se în jurul meu, înghesuindu-mă, parcă din toate părţile; ai fi zis că o maşină stranie nevăzută tăia mereu, repede, din marginea Lunii, micşorând-o. Apoi, din tot orizontul, ochii mei nu mai văzură decât, jos sub mine, un crater imens, negru, în mijlocul unei regiuni de aur în fuziune. Craterul sta parcă gata să mă înghită; gura lui imensă creştea continuu, monstruos, iar dinţii lungi, ascuţiţi, în număr infinit de mare, se vedeau înfipţi de jur împrejurul înfiorătoarei gropi...

Era timpul să încetinesc căderea, de nu voiam să ajung cataplasmă pe Lună.

Încet, împinsei comutatorul şi curentul electric, acţionând treptat asupra azbestoidului anihilator de atracţie şi căderea încetinii.

Atunci gura de crater negru, deasupra căruia cădeam, fără să înceteze a creşte mereu, pierdu cu totul caracterul înfricoşător ce-l avuse, şi foarte liniştit acuma, pereţii circulari ai craterului se tot depărtau de mine, făcându-mi loc parcă, lărgindu-se în jurul regiunii plate, negre, a fundului craterului.

În curând am ajuns la nivelul piscurilor lanţului de munţi circulari de pe muchia craterului, şi, pe măsură ce, foarte lin, coboram, ochii mei vedeau ridicându-se tot mai sus, în jurul meu, o titanică, haotică încălecare de stânci sălbatice, crăpate, rupte, spintecate, îmbrâncindu-se, strivindu-se, sfâşiindu-se în aşchii ascuţite, într-o luptă a piscurilor tinzând tot mai ameninţătoare în sus, absolut albe sau absolut negre. În mijlocul acestui peisaj de o feerie

fantastică, într-un amestec orbitor de lumină intensă şi de umbre de un negru bătând în albastru, coboram tot mai încet, până ce uşor, aşa cum se așează un fluture pe o floare, aterizai pe Lună.

PARTEA a III-a. Pe Lună ~ I. Civilizaţie.

Pe Lună! Sunt pe Lună!...

Nu-mi venea să cred şi nu-mi venea să mă bucur... şi tare mititel mă simţeam pe Luna aceasta imensă, în colivia mea strâmtă, imobilizată acuma. Nu-mi venea să fac o mişcare, să privesc pe fereastră spre a-mi da seama unde mă aflu şi stăm nemişcat pe scaun, cu teamă nervoasă ca din clipă în clipă să aud ciocănind pe aerosfredel şi să văd apărând la geam un ochi de monstru, fixându-mă. Liniştea era atât de copleşitoare încât urechile îmi vâjâiau şi auzeam ţăcănitul inimii şi tictacul ceasornicului meu.

Era ridicolă această toropeală de om fricos. Ca să fie zgomot, să aud glas omenesc, fie chiar şi al lui Coco, îmi sculai tovarăşul care moţăia pe agăţătoarea lui:

— Coco! Măi Coco! Am ajuns! Hai! Hop! Hamal! Träger!

— Mă, să fie al dracului! binevoi să aprobe Coco,

scuturându-şi penele şi începând să fluiere.

— Acu’ e acu’, măi Coco, am ajuns noi pe Lună, adică în aerosfredel pe Lună, ceea ce nu e totuna, dar vorba: acu’ ce ne facem? Ieşim sau ba din colivie?!

Eu zic, Coco, să o luăm metodic: să vedem mai întâi cam pe unde ne aflăm şi cum se prezintă solul acesta lunar care a avut cinstea să fie atins pentru întâia dată de oameni, adică mai exact de un papagal şi de un om...

M-apropiai de geam: în fund orizontul îmi era închis de îngrămădirea de stânci, radiind orbitor lumina Soarelui, a munţilor circulari închizând craterul de această parte. Am trecut repede la geamul opus: aceiaşi munţi, depărtaţi şi negri, iar până la dânşii, un şes întins, rotund, de o ciudată culoare verde-oliv, bătând în negru cu cât privirea fugea mai departe spre orizontul muntos ce mă împresura.

Prin urmare, un şes întins, înconjurat în depărtare de munţi, aşa se înfăţişa interiorul craterului în oare căzusem, nu chiar la mijloc, cum mi se păruse la aterizare, ci lângă una din marginile lui muntoase. Treceam de la un geam la altul, rotindu-mi privirea cât mai departe, căznindu-mă să disting ceva mişcând, o fiinţă, oricum ar fi, să văd ceva trăind, să văd o urmă de casă, ceva care să-mi arate că trebuie să fie viaţă pe Lună, că e cu neputinţă să nu trăiască nimic pe această vastă planetă, pământ din Pământul nostru, pe care acelaşi Soare îl încălzeşte şi-l luminează... Ridicai ochii spre dânsul şi scosei un ţipăt de bucurie: stelele dispăruseră şi ochii mei zăreau iarăşi bolta albastră şi scumpă oamenilor, botezată de dânşii CER...

Era deci aer pe Lună! Şi în bucuria mea nebună era să deschid larg în două aerosfredelul, să iau în stăpânire Luna... Mă oprii însă la timp şi făcui bine. Dispăruse, e adevărat, negrul înfiorător al cerului interplanetar, cu stele nenumărate, ziua ca şi noaptea, luminând alături de un Soare cu coroana şi protuberanţe de foc. Îşi recăpătase Soarele strălucirea redevenind perfect rotund, dar albastrul firmamentului lunar era tare deosebit de albastrul atât de curat al cerului patriei mele şi stele de prima mărime tot luminau alături de astrul zilei... Aerul pe Lună era deci vădit mai rar ca pe Pământ şi era o întrebare de-l puteau răbda plămânii noştri...

Cum stăteam nedumerit ce să fac, simţii că, pe încetul, un gând urât, atavic, se strecura în cuget şi mă ademenea să deschid repede un geam, să zvârl pe Coco afară, să mă conving astfel de este aer... Simţeam cum ochii mi se injectează de sânge sub puterea gândului rău, cum degetele mi se crispează, luând forma de gheare, cum muşchii gâtului mi se contractă şi cum un râs bestial îmi ridica colţul gurii când priveam fix spre Coco...

— Coco! Ce mai face Coco?

— Bonjur, mă! zise duios de dulce biata pasăre.

Trecui mâna peste frunte şi redevenii om!

Sărmane Coco! Ce faptă rea, criminală, era să păcătuiesc... Şi tu mi-eşti doar mai scump ca un om, căci tu să invidiezi şi să faci rău nu poţi şi nu ştii decât să ţii la mine din toată puterea instinctului tău de pasăre. Pe tine să fi avut laşitatea a te sorti morţii? Sărmane Coco!... Şi uitai

de Lună, de tot, spre a-mi mângâia bietul tovarăş.

Dar repede mi se impuse iarăşi realitatea. Îl aşezai pe Coco la loc pe agăţătoare şi mă apropiai de geam privind lung, întrebător, albastrul straniu al firmamentului şi pământul lunar. Băgai de seamă atunci, ceea ce nu observasem încă, cum că, deşi căzusem lin, fără zguduituri, eram cufundat destul de adânc în solul acesta ciudat... Ce Dumnezeu! să fie moale ca o cocă coaja lunară?... Observai apoi că culoarea solului, care de la distanţă părea uniformă, privită cu atenţie, se descompunea într-un fel de mozaic straniu de pietre perfect rotunde, verzi, eu o mică pată roşie de sânge la mijloc...

Deoarece, din cauza geamurilor duble, nu puteam privi clar decât în depărtare şi drept în faţa mea, deschisei geamul interior - lucru la care nu mă gândisem până atunci - şi putui privi la un metru în jurul meu: frunze largi, groase, ţepoase, perfect rotunde, cu o floare roşie la mijloc, urcau până aproape de geamul aerosfredelului; frunze atât de dese încât se îmbinau, formând un covor vegetal ce se întindea pe toată lărgimea nesfârşită a şesului...

Este, deci, viaţă pe Lună şi dacă sunt plante vor fi insecte şi vor fi oameni!

Voii să deschid larg geamul aerosfredelului, să respir mirosul acelor flori de sânge, să respir aerul nou al Lunii. Geamul însă rezistă, şi când izbutii să-l crap niţel, un sâsâit prelung, ca zgomotul aburului scăpând din maşină, mă făcu să închid repede geamul la loc. Era schimbul între aerul lunar şi cel din aerosfredel, care avusese loc şi sâsâitura

dovedea o deosebire însemnată de presiune şi nevoia de a fi prudent...

O nouă încercare putea îi convingătoare, anume: să văd dacă e aer suficient pe Lună ca să poată întreţine arderea. Luai deci o foaie de hârtie, o răsucii puţin, ca să ardă mai încet, îi dădui foc, şi, prin geamul repede întredeschis, o lăsai să cadă... Învârtindu-se de două ori, hârtia căzu aprinsă pe o frunză, unde, cu o mică flacără albastră continuă să ardă pâlpâind...

Când fu aproape să se stingă, dintr-o dată frunza pe care căzuse hârtia luă foc şi arse toată într-o clipă, cu o scăpărare splendidă de scântei roşii; apoi o a doua frunză se aprinse la fel, arzând tot aşa de repede, apoi alta dedesubt, altele alături se aprinseră şi focul se lăţi cu şerpuituri neaşteptate, cu scăpărări continue de scântei, cuprinzând cu grabă crescândă totul în jurul meu, până ce, în câteva minute, mă aflai într-o mare de flăcări...

Priveam uluit cum se întinde incendiul, priveam jocul nebun al scânteilor, ca ochi de demoni, turtindu-se de geamul la care înmărmurit rămăsesem. Deodată, de căldură geamul crăpă. Atunci numai mă zguduii din extazul cvasi hipnotic în care mă aflam...

Imbecilule! Iată-ţi opera de om! Ai adus civilizaţie pe Lună!... Acu', scapă-ţi barem pielea de poţi!

Şi trebui să dau drumul curentului electric ca să mă înalţ mai sus de flăcările ce tot mai departe şi tot mai frumoase se lăţeau. Sufletul mi se umplu de scârbă pentru fapta mea, şi mă gândeam cu groază la panica mută ce trebuie să fi

cuprins biata lume de insecte lunare, fugind neputincioase în faţa flagelului nou, distrugător, adus de civilizaţia Pământului pe Lună!

II. Cu biberonul

Din nou vederea mea trecea dincolo de pereţii muntoşi ai craterului incendiat şi zăream o vastă regiune plată, galbenă, tăiată în două parcă de o largă brazdă neagră care, pornind de la craterul meu, trecea printre două urâte mici cratere înfipte în şesul lunar ca două măsele găunoase, şi se pierdea la orizont, legându-se acolo de un crater foarte mare.

Ce fac acum şi unde să cobor? Nu mă atrăgea de loc şesul nemărginit ce împresura craterul meu, iar cei doi munţi gemeni decapitaţi, încă şi mai puţin. Parcă tot craterul acesta al meu, unde descoperisem viaţă şi o nimicisem, unde flăcările îşi mântuiau acum opera de distrugere, singur mă mai atrăgea... Ar fi fost însă copilărie să plutesc până să se stingă de tot flăcările ca să cobor apoi tot în punctul de unde plecasem, în loc să mă folosesc de cheltuiala nouă de energie electrică?pe care eram silit să o fac spre a căuta să aterizez într-un alt punct al Lunii din

vecinătatea polului. Dar, iarăşi şovăiala caracterului meu, care de atâtea ori m-a păgubit în lupta pentru trai, mă făcu să pierd timpul ezitând întru alegerea noului loc de aterizare şi să invoc mintal fel de fel de argumente în favoarea coborâri în vechiul crater.

Îmi fu necaz de atâta şovăială şi ca pedeapsă îmi impusei să cobor tocmai la antipaticele cratere gemene, hotărât acum să ies imediat din aerosfredel, chiar de ar trebui să mă plimb pe Lună cu sacul de oxigen la subsuoară, sugând dintr-însul ca dintr-un biberon.

După ce trecui dincolo de prăpăstioasele încălecări de stânci mărginind craterul, slăbii acţiunea curentului electric ca să cobor mai aproape de şesul lunar, urmând pe cât posibil brazda cea neagră, ca albia unui râu, ce şerpuia cu cotituri bruşte pe câmpia lunară. După toate aparenţele era o largă crăpătură a solului, datorită vulcanismului, umplută astăzi cu aceeaşi vegetaţie ca cea observată în fundul craterului meu. Mă apropiam cu iuţeală de cele doua cratere gemene alese ca ţintă pentru o nouă aterizare.

Spre deosebire de largul crater incendiat, cu prăpăstioasele sale stânci circulare şi cu fundul şes, muchia celor două mici cratere era lină, dar, în schimb, gura centrală, ca o pâlnie neagră, se afunda adânc în inima fiecărui munte. Originea vulcanică a acestor doi munţi era vădită şi cu cât mă apropiam de ei cu atât semănau mai mult ca aspect cu Vezuviul nostru. Un fum subţirel, ca cel ce se vede noaptea, iarna, ieşind ca fantasme din hornurile caselor pământeşti, se înălţa abia vizibil dintr-unul din

vulcani. Atât de subţire era coloana de fum, încât cu greu mă lăsai convins de dovada că în sânul Lunii mai clocoteşte căldura centrală!

În jurul bazei fiecărui vulcan pământul se crăpase în neregulate ramificaţii împletite. Vârfurile celor doi vulcani gemeni erau unite printr-o serie de ondulaţiuni stâncoase şi o îngrămădire de bolovani uriaşi. Hotărâi să cobor în valea dintre aceşti doi vulcani, la baza stâncilor care legau cele două trunchiuri de con.

Mi-am calculat rău iuţeala, însă, căci de astă dată aterizarea fu violentă; din cauza izbiturii, geamul crăpat căzu afară şi, cu un şuierat prelung, se făcu înfrăţirea dintre oxigenul Pământului şi aerul lunar.

Repede astupai cu paltonul geamul spart, temându-mă de asfixie şi într-adevăr începeam să gâfâi. Deschisei mare robinetul oxigenatorului, bătăile dezordonate ale inimii se potoliră şi începui să respir ceva mai omeneşte, aşa ca un astmatic ajuns la capătul unei scări.

Tot nu-mi venea a crede să nu poată fi aer suficient pe Lună pentru nişte bieţi plămâni pământeşti şi hotărâi o nouă încercare. Umplui un balon cu oxigen şi cu ţeava de cauciuc la gură, ca un biberon, m-aşezai în dreptul geamului spart. Apoi, dând la o parte treptat paltonul-tampon, începui să fac exerciţii de respiraţie: pe nas trăgeam în piept aerul Lunii, în acelaşi timp sugeam vârtos din biberonul cu oxigen. Pe încetul scăzui porţia de biberon respirând mai adânc pe nas şi cercam astfel să mă înțarc, obişnuindu-mi plămânii prin acest mişmaş de gaze cu aerul

redus de pe Lună şi... parcă-parcă ar fi fost speranţe de aclimatizare. Dădusem cu totul paltonul deoparte şi din biberon sugeam acum rar de tot şi tacticos, cum trage din lulea un morar olandez.

— Coco! Vin, bre, la fereastră! zisei între două înghiţituri din sacul de oxigen. Vin să-ţi dea tata biberon!

— Mă, să fie al dracului! aprobă Coco sărind de pe agăţătoare pe degetul ce-i întindeam. Dar când îl apropiai pe Coco de fereastra deschisă, cheful de vorbă îi pieri deodată şi începu să se clatine pe deget biata pasăre. Îi dădui repede pe la nas cu puţin oxigen şi Coco, încleştându-şi tare ghearele pe degetul meu, îşi păstră echilibrul, dar începu să gâfâie. Îi dădui iar oxigen, reîncepând şi cu Coco experienţele de aclimatizare care-mi reuşiseră întrucâtva. Începu iar lighioana drăcoasă să încerce să vorbească, dar vorbele i se înecau în gâtlej şi deschidea ciocul tare caraghios.

— Mai na, Coco, oxigen! Ţine, băieţaş, suge, băieţaş! Trage, bre, din lulea! Gâfâind şi râzând fără voce, Coco, cu totul afon, se da în lături acuma, ferindu-se de curentul de oxigen ce-i dam cu de-a sila. Mă ţineam însă de el şi Coco se înfuriase, îmi strângea degetul cu ghearele de mă durea, cu ciocul cerca sa muşte ţeava de cauciuc ce-i tot treceam prin dreptul nărilor, ţinându-şi echilibrul pe deget, bătând din aripi: apoi, deodată, fără să-l fi putut opri, Coco zbură afară, pe geam, departe!

III. Puricele şi Hercule

A zburat atât de sus, de se făcuse mic ca o vrabie şi apoi a început să cadă, încet, rostogolindu-se, cu aripile întinse, de ai fi zis că e o foaie de hârtie multicoloră furată de vânt, şi dispăru în dosul stâncilor din jurul craterului stâng, la o depărtare mare de mine.

Cu inima strânsă urmărisem zborul şi căderea păsării. Apoi, mânat de un singur gând, să alerg să-mi scap prietenul de se mai poate, fără a mai cugeta la pericol, deschisei larg aerosfredelul şi sării pe Lună...

Mă luă întâi ca o sfârşeală şi genunchii mi se îndoiră: avui însă puterea să iau sacul cu oxigen şi astfel îmi revenii în fire pe deplin. Atunci am vrut să alerg înspre Coco, dar primul pas pe Lună fu o săritură gigantică, 10 metri cel puţin în sus, după care urmă, de la această înălţime mare pentru un om, o cădere de tot înceată, ca şi cum aripi nevăzute m-ar fi susţinut. Neîncercând a pricepe, cu gândul doar la scăparea lui Coco, făcui o nouă săritură înainte înspre stânci, încordându-mi toate puterile, dar iarăşi, ca şi cum solul Lunii ar fi fost o trambulină, fui azvârlit mai sus ca o casă cu două etaje, pentru ca de acolo, încet, ca în vis, să cad binişor, păstrându-mi greu echilibrul cu braţele.

Atunci, dintr-o dată pricepui şi cauza zborului atât de sus al lui Coco şi săriturile mele gigantice: era atracţia Lunii, de 6 ori mai slabă ca cea terestră, care-mi sporea înşesit forţa,

schimbând o săritură de doi metri pe Pământ într-una de 12 metri pe Lună!

Fie sub efectul oxigenului, fie din bucuria animalică a muşchilor de a regăsi spaţiul liber, după lungi săptămâni de claustrare între pereţii strâmţi ai aerosfredelului, salvarea lui Coco trecu pe planul al doilea, iar singura dorinţă ce mi se impuse fu cea de mişcare, de destindere a muşchilor mei deprinşi cu gimnastica. Începui o serie de sărituri din ce în ce mai uriaşe, să fi jurat că sunt nu om, ci purice!Dacă între două sărituri găseam în drum vreun bolovan de lavă, îl luam şi-l aruncam cu atâta putere de parcă aş fi azvârlit o pietricică cu o praştie şi tot mai mari bolovani căutam să ridic şi să zvârl. Simţeam o beţie în această sporire enormă a forţei muşchilor mei. Dintr-o lovitură de umăr rostogoleam la vale o masă de piatră pe care zece oameni n-ar fi urnit-o din loc pe Pământ. În câteva sărituri printre bolovanii tot mai numeroşi, aruncaţi acum cine ştie câte mii de ani de cei doi vulcani, ajunsesem la stâncile în dosul cărora văzusem papagalul căzând. Atunci din nou, şi cu mustrare de cuget, mă stăpâni gândul salvării lui Coco. Urcai stângaci pe un vârf de stâncă şi de acolo căutai să privesc în jurul meu să văd biata pasăre. Amestecul de umbră şi lumină intensă din jurul fiecărei stânci, fiecărei cute de teren îmi lua ochii însă şi nu am putut distinge nimic. Îl strigai atunci pe Coco, cât putui mai tare, dar glasul meu nu răsuna. Degeaba puneam mâinile pâlnie la gură şi strigam de mi se rupeau plămânii, vocea mea, din pricina rarificării aerului, suna slab, înăbuşită ca o voce de pe altă lume.

Surdo-mut aproape, pe jumătate orb, mă enervam căutând fără folos, şi-mi venea să plâng de necaz!

Fiecare pas era o săritură stângace, ori prea mare, ori prea mică, neizbutind să-mi coordonez mişcările supuse unor legi noi de gravitaţie.

Neputându-mi păstra echilibrul, cădeam la fiecare pas şi mi-aş fi rupt la sigur gâtul să fi fost pe Pământ, dar aici mă simţeam uşor de parcă venele, oasele, trupul tot ar fi fost injectat cu hidrogen sub presiune şi fără voie, ca un balon, săream iarăşi peste stânci şi bolovani, încăpăţânându-mă să strig fără glas: Coco! Coco! În această stare de enervare crescândă, mă sileam ca metodic să explorez fiecare petic de loc, pipăind cu mâinile în părţile de întuneric. Mă frecam apoi cu pumnii la ochi, ca doar-doar să mi se lumineze vederea, să mi se deprindă cu mozaicul de alb şi negru intens care mă ameţea, mă împiedica să apreciez distanţele. Zicându-mi că poate a căzut şi mai departe Coco, făceam o nouă săritură printre titanica presărare de bolovani de lavă din jurul craterului fumegând, până ce, deodată, făcând fără voie o săritură mai mare, văzui cu groază, în aer fiind, deschizându-se în faţa mea, larga, imensa gură a craterului, simţii cum terenul dispare de sub picioarele mele şi căzui, învârtindu-mă, înghiţit de vulcan.

IV. Tobogan

Cât o fi ţinut căderea mea în gol, n-aş putea spune, dar ştiu că mi s-au părut veac clipele strecurate până ce picioarele mele să atingă iarăşi solul. Un sfert de secundă a ţinut oprirea pentru ca imediat să reînceapă o alunecare, de-a lungul povârnişului în formă de pâlnie a craterului, spre groapa din fund plină cu fum.

Căzut pe spate, cu braţele şi picioarele întinse ca un crucificat, încercam zadarnic să zgârii solul, să mă agăţ de ceva, să opresc căderea finală în cuptorul de foc. Degeaba însă, căci tot mai repede cădeam. Deodată, brusc, călcâiele mele loviră o ieşitură de stâncă, sau fundul craterului, nu ştiu, şi zdruncinat puternic, mă oprii...

Mult timp stătui absolut nemişcat, de teamă să nu reînceapă căderea în inima vulcanului, să pier în lava clocotindă. Când mă convinsei că m-am oprit cu adevărat, cercai să-mi dau seama de locul unde mă aflu.

Pe cât mi se păruse de neagră gura craterului când am crezut că mă prăbuşesc într-însa, pe atât eram de surprins acuma de lumina ce mă înconjura. Instinctiv ridicai ochii: lumina nu putea veni în fundul gropii mele cu atâta putere prin gura de sus şi îmi dădui seama că lumina e proiectată în toate părţile de coloana largă de fum colorat care, în splendide spirale leneşe, se înălţa drept în sus, din ce în ce mai albă, panaşându-se peste gura craterului, ca o umbrelă

diafană prin care se întrezărea cerul din nou plin de stele.

Îndrăznii atunci, încleştându-mi mâinile de stâncă, lipindu-mi strâns corpul de peretele craterului, să privesc în jos cât de largă e bucata de lavă ce mă oprise să cad în fundul vulcanului, să văd cât mai e de adâncă prăpastia de la mine în jos. Nu ştiu cum mi se răscoli sufletul când văzui că sunt în afară de pericol, că picioarele mi se reazemă pe un prim fund al craterului, ce se întindea larg şi solid în jurul hornului central al vulcanului, din care ieşea fumul luminos! Suspinai uşurat din adâncul plămânilor, şi, zdrobit de puteri, cu mâinile însângerate, m-aşezai jos, lipsit de voinţă.

Deodată tresării: scăpasem balonul cu oxigen în timpul căderii şi totuşi respiram foarte normal, aproape cu aceeaşi uşurinţă reflexă cu care respiră omul pe Pământ!... Să mă fi înşelat cu privire la lipsa de aer pe Lună, să mă fi autosugestionat că nu e aer suficient pe Lună, sau, cum e mai probabil, aerul, foarte rar la suprafaţa Lunii e din ce în ce mai condensat cu cât te afunzi în galeriile din scoarţa lunară cea găurită ca un burete? Evident că aceasta era explicaţia. Ca să mă conving dacă, fiind aer, răsuna iar vocea mea ca o voce de om, strigai puternic: Aaaa! Oooo! şi ecouri, care acum pentru prima oară se deşteptau pe Lună, repetară clar, de şase ori în şir, vocalele sonore, după care urmă o linişte cumplită, apăsătoare, de mormânt. Gândul mi se duse atunci la bietul Coco, pierit cine ştie unde, colo sus, din lipsă de aer, şi, ca să rup tăcerea îngrozitoare, îi strigai numele tare: Coco! Coco! Când ecoul termină de repetat numele, un râs strident, omenesc,

răsună lângă mine şi cu zgomot de aripi şi ţipete nebune de bucurie, Coco, papagalul meu, îmi zbură pe umăr, debitându-şi întreg repertoriul, repetat cuvânt din cuvânt de ecourile craterului, doritoare parcă să înveţe ocări româneşti. De bucuria regăsirii dragului meu Coco îi răspundeam, mângâindu-l şi se făcu o gălăgie acolo în pântecele Lunii, prin amestecul de voci, ţipetele şi râsetele noastre, prin întreruperile ecoului, de ai fi jurat o şedinţă a Camerei când nu prezidează domnul Pherekyde! [13]

Minune să fie regăsirea lui Coco în fundul craterului? Nu, ci lucru foarte firesc: gura craterului, având vreo trei kilometri lărgime, ce lucru mai natural ca pasărea, ca şi mine, incapabili de a ne calcula mişcările, să fi căzut, şi unul şi altul, acolo unde era groapa mai largă!

V. În pântecele vulcanului

Trecu repede bucuria regăsirii, gonită fiind de grija sorţii ce ne pândea.

Aer din belşug aveam acuma şi căldură iarăşi, prea multă poate, dar gândul că s-ar putea să fim prinşi pe vecie în cursă de şoareci, strânşi între înaltele, abruptele maluri de lavă, în jurul unei gropi de foc, nu prea era liniştitor.

Mă simţeam tare obosit, cu creierul zdruncinat de comoţia căderii şi absolut incapabil să încerc măcar ascensiunea uriaşului perete oblu al craterului. M-aşezai, şi, mai mult fără voie, privii cu luare-aminte, pereţii gropii uriaşe în care căzusem. Erau albi, cu luciri de cristal ca râpa unui munte de sare. Capacul de lavă al fundului craterului pe care şedeam era acoperit în întregime, de jur împrejurul puţului central, larg de vreo 20 metri, de mii de blocuri de lavă de toate mărimile, de toate formele, mitralie scuipată de spasmul final al vulcanul obosit de erupţie. Din loc în loc, în jurul înfiorătoarei coloane de fum sulfuros şi până în fundurile mai întunecate ale grotei, ori suind râpa albă a craterului, sute de fumerole exalau în tăcere fumuri subţiri şi albe, ori fumuri galbene vâscoase, ca şi cum demoni ascunşi după pietre ar fi presărat pe jăraticul unor cădelniţe pucioasă, cinstind altarul cel mare. Pe chiar marginea gropii din mijloc, două blocuri mari de lavă, gata de prăbuşire, păreau siluete de oameni privind împietriţi de groază prin vălul roşiatic al coloanei de fum, misterele jertfelor altarului satanic...

Din nou mă stăpâni teama ca dopul acesta de lavă, găurit la mijloc, să nu se cufunde sub greutatea mea, şi a miilor de blocuri de lavă, îngrămădite pe crusta subţire; dar larga coloană centrală de fum, coloană otrăvitoare, de gaze clorhidrice desigur, aici ca şi pe Pământ, roză la bază, ruptă la ieşire de marginea neregulată a hornului, se forma din nou atât de rotundă, se înălţa atât de lin, cu atât de frumoase spirale incandescente, schiţând fantastice siluete

de oameni şi demoni, contururi de hărţi geografice, încât teama pieri, şi, răpus de oboseală, cu gândul la norii cei groşi şi albi ca pachete destrămate de vată pe cerul albastru dorit al patriei mele, adormii.

Fui deşteptat de ţipetele lui Coco.

Deschizând ochii buimăcit, văzui cu groază, plecat deasupra-mi, un selenit de statură gigantică... Dintr-o săritură fui în picioare, cu pumnii încleştaţi, în apărare! La mişcarea bruscă ce o făcui ca să mă ridic, lunarianul o rupse la fugă şi dispăru în vreo trei sărituri ca intrat în pământ.

Deci, oameni pe Lună I Oameni, extraordinar de agili, asemenea întrucâtva cu noi, pământenii, dar mult mai mari şi mai tari, fricoşi cu toate acestea şi deci răi, cruzi!...

De ce să fi fugit lunarianul? Unde o fi dispărut? Cu ce gând îmi pândise somnul? Ce mi s-ar fi întâmplat de nu m-ar fi trezit Coco cu ţipetele lui? Dar dacă vin acuma cu sutele, cu miile, cu ce mă apăr când nici măcar o armă nu am asupra mea?

Şi cu atenţia încordată, reţinându-mi respiraţia, mă căzneam să prind vreun zgomot de paşi, ori, privind printre pietre să văd de ce nu se apropie, târându-se, ascunşi după blocurile de lavă, ca să sară asupră-mi, seleniţii... Nici cel mai slab zgomot nu întrerupse însă tăcerea lugubră.

Un gând mă stăpâni atunci: să ies cât mai repede din nou la suprafaţă, să ajung la aerosfredelul meu, fortăreaţă zburătoare, şi apoi, pregătit de apărare, să cobor din nou la seleniţi.

Cu Coco pe umăr, începui să urc grăbit râpa uriaşă a craterului, dar, după câţiva paşi, solul deveni moale sub picioare, se măcină sub greutatea trupului meu şi piciorul lunecă. Mai urcai câţiva paşi călcând astfel ca să intre muchia ghetei în cenuşa albă ce acoperea peretele de lavă, dar solul mi se fărâmiţă sub picioare şi căzui în genunchi.

Atunci, deodată, îmi fu frică, o frică nebună că vin seleniţii, că mă vor ajunge din urmă şi că, râzând cu hohote, mă vor târî în adâncimile împărăţiei lor... şi-mi pierdui sângele rece. Proptindu-mă în genunchi, în coate, ori înfigând o mână în solul prăfos, făceam sforţări să urc cu orice preţ, repede, să scap. Ţărâna, însă, prăfuindu-se, îmi fugii de sub picioare şi căzui târâş înapoi, jos, pe blocurile de lavă. După o ochire în urmă să văd de nu vin seleniţii, reîncepui să urc şi iar se prăfui solul sub mine şi căzui rostogolindu-mă pentru ca din nou să urc sub aceeaşi stăpânire a fricii, zbătându-mă să scap, cu sforţări neînchipuite, ca o biată insectă căzută într-un vas adânc, până ce, sleit cu totul de puteri, apă de năduşeală, fără voinţă, ca un pachet inert, mă lăsai în voia sorţii.

Chinul foamei şi al setei mă treziră pe încetul din toropeala nedemnă de brută în care stăteam afundat şi, o dată cu revenirea conştiinţei prin suferinţă, teama năvalei lunarienilor îmi năpădi iarăşi sufletul.

Am încercat să mă ridic, să fug, dar eram fără putere şi crampe de foame îmi răsuceau măruntaiele. Gura mi-era uscată, trupu-mi ardea şi glandele salivare nu mai secretau. Avui conştiinţa că mor dacă nu beau. Cu deznădejde

ascultam, încercând să prind cu urechea vreun susur de apă, dar aceeaşi linişte îngrozitoare învăluia totul împrejurul meu. Cu o ultimă sforţare a voinţei, mai mult târându-mă, ajunsei iar la malul craterului, dar îmi fu cu neputinţă să încerc din nou urcarea râpei şi, deprimat, mă lăsai să cad pe brânci, neputincios. O nouă crampă îmi îndoi trupul de durere, şi când trecu, îmi dădui seama tot mai clar că mi se apropie sfârşitul... Acum aş fi dorit să vină lunarienii, să mă prindă, să mă închidă ca pe un pui, dar să-mi dea apă, hrană!

Un gând mă învioră o clipă: dacă mi-a rămas prin buzunare ceva de mâncare? Tremurând, căutai, răscolindu-le: câteva seminţe de floarea-soarelui fu tot ce găsii! Cu grabă mâncai câteva şi mă oprii: erau hrana lui Coco, ale lui erau! Şi-l strigai cu voce stinsă. Nu răspunse... Îl strigai iar, cu toată încordarea deznădejdii, degeaba! Mă târâi să-l caut, şi-l găsii în sfârşit, cu o aripă întinsă, culcat pe cealaltă, cu ciocul întredeschis, cu ochiul stins! Coco murise de sete!...

VI. Omul lunar

Ce s-a întâmplat nu ştiu. Ca prin vis văd cum încet, pas

cu pas, o umbră s-a apropiat de trupul meu chinuit, de fiinţa mea zdrobită, cum, ca pe un fulg m-a ridicat pe umeri, şi cu mine s-a scufundat în bezna nopţii.

Când, după un lung leşin, deschisei ochii, ameţit încă, era iar lumină şi spaţiu larg deschis în jurul meu. În faţa mea o coloană de apă ţâşnea ca o trombă, la peste o sută de metri înălţime, împrăştiind aburi mulţi. Şi, cum priveam halucinat coloana largă de apă clocotindă, o văzui cum scade treptat, se face tot mai măruntă, până ce izvorul pieri ca într-un vis...

Mă frecai pe ochi, îmi trecui mâna pe frunte. Fruntea mi-era udă de apă, şi barba de asemenea; setea îmi pierise.

Proptindu-mă cu cotul şi mâinile de pământ, mă ridicai greoi şi m-aşezai. încet mintea mi se lumină, recunoscui peisajul lunar, mi-adusei aminte de toate, şi speriat privii în jurul meu. Alături de mine un lunarian uriaş, cu o mână trecută după ceafă, proptind astfel un cap enorm, diform, se uita la mine cu doi ochi mici, scăpărători, ca două diamante negre. Am dat să fug, dar lunarianul întinse o mână spre mine, mi-o puse pe umăr încet, şi, apăsând blajin, mă aşeză jos. Din gura-i minusculă, fără buze aproape, cu falca de jos cu totul atrofiată, ieşiră câteva sunete stranii, iar ochii cei mici, ca două scântei, găurind o frunte imensă, bombată, sub care se lăsa o faţă scurtă, triunghiulară, absolut spână, mă priviră cu atâta bunătate şi superioară inteligenţă, încât orice urmă de frică pieri.

Cu infinită curiozitate priveam selenitul: înalt de aproape 3 metri, avea capul triunghiular, ca o enormă pară întoarsă:

pieptul îi era anormal dezvoltat, ascuţindu-se spre pântecele supt ca de viespe, apoi iar se lăţea trupul la şolduri şi se termina prin două picioare înalte, zvelte, cu muşchi eleganţi. Să fi zis, ca siluetă, o suprapunere a trei triunghiuri de inegală mărime, fiecare cu baza sus, cu vârful jos şi exact la mijlocul bazei triunghiului inferior! Peste trupul acesta ciudat, o îmbrăcăminte - de o culoare nouă, nevăzută încă pe Pământ - strâns lipită de corp, cam ca un tricou de acrobat, îi lăsa o libertate deplină a mişcărilor.

Îngenunchind lângă mine, selenitul îmi dădu să beau, dintr-un vas turtit şi foarte subţiat la capăt, o apă efervescentă cu gust de pucioasă. Îmi dădu apoi cu degetele lui lungi şi subţiri un fel de cărbune negru, mic ca o boabă de cafea. Cum mă codeam să-l iau şi priveam bănuitor, lunarianul luă în gura lui minuscula bucată de cărbune şi o înghiţi. Prin imitaţie luai doctoria şi parcă pe dată mă simţii cu puteri noi. Privind atunci spre selenit cu recunoştinţă, îi zisei: „Mulţumesc, eşti bun”. Selenitul, care mă privise cu o scârbă adâncă atunci când mă văzu bând apa cu nesaţ şi deschizând gura - monstruoasă, evident, faţă de a lui, din pricina buzelor cărnoase, dinţilor mari şi ascuţiţi - mă privi cu o mirare extremă când auzi sunete ieşind din gura aceasta oribilă, bărboasă. Nu ştiu de ce, în mod stupid, ca şi cum m-ar fi putut înţelege mai bine selenitul astfel, în loc să-i mulţumesc prin semne m-apucai să ticluiesc o limbă păsărească ad-hoc, imposibilă, în care intrau cuvinte din toate limbile cunoscute mie. Îmi dădui pe dată seama că sunt stupid, şi începui să râd.

Râsul meu, cu răsucirea buzelor arătând dinţii toţi, mărginind o gură enormă şi roşie, interesă pe lunarian în cel mai mare grad. Nu ştiu ce-mi spuse în limba lui atunci, vorbe scurte, repezi, fără vocale parcă. Urmă o clipă de tăcere.

Apoi, cum mi se făcuse iarăşi sete, luai vasul cu apă, şi zisei: „apă! bun!” După mine selenitul repetă: „îpî! bîn. Şi, nu ştiu cum, stâlcirea acestor două cuvinte, de fiinţa aceasta stranie, locuitor de pe altă lume, făcu să-mi treacă prin suflet un fior asemenea celui ce te străbate când auzi un cântec din patrie în ţară străină. Cu vocea mişcată, zisei iar: ”apă! bun!„ şi selenitul repetă mai clar: ”îpî! bîn!"...

Apoi stai, neicuţule, dacă e vorba aşa, te-nvaţă taica româneşte!... Şi râsei cu hohote; dar brusc îmi amintii de râsul lui Coco, de moartea tovarăşului meu sărman, şi, fără să mă pot reţine, lacrimi mă podidiră...

VII. Şîrî

Mirarea vădită, nemăsurată a lunarianului faţă de râsul şi plânsul meu de om - necunoscut probabil în stadiul civilizaţiei seleniţilor - mă făcu să înăbuş durerea ce mi-o pricinuise moartea bietului meu papagal şi să cuget la

soarta mea pe Lună, la scopul călătoriei mele.

M-am ridicat. De n-ar fi fost o dureroasă greutate în respirare şi o uşoară împăienjenire a puterii de cugetare, m-aş fi simţit fiziceşte aproape normal. Privii întâi în jurul meu să văd de e singur selenitul, de nu se vede în apropiere vreun oraş, vreo locuinţă?

Nicăieri urmă de viaţă! Nu ştiam ce să cred şi nu-mi puteam explica de ce m-a adus selenitul în loc pustiu, iar nu în mijlocul semenilor săi?... Apoi gândul mi se duse la aerosfredel, şi îngrijorat, mă căzneam să recunosc locul de aterizare: cei doi vulcani gemeni, craterul în care căzusem şi din care mă scosese selenitul, dar alta era în amănunte aici înfăţişarea peisajului lunar.

Faţă de enervarea ce o arătam, parcă şi pe faţa lunarianului, atât de fundamental deosebită de a noastră, se citea îngrijorare, ca şi cum s-ar fi mirat şi el de liniştea totală, netulburată ce ne împresura. Aş fi dorit năvala subită a unei gloate zgomotoase care să mă ia, să mă ducă cu chiote în fundul vreunui crater, ori ştiu eu unde îşi ascund locuinţele seleniţii.

Plictisit de apatia noastră, am încercat prin gesturi să-l îndemn să mă ducă la ai lui, să-l fac să înţeleagă cine sunt şi iarăşi, pentru ca gesturile mele să fie mai bine înţelese, fără voie le însoţeam de vorbe scurte, alese instinctiv sonore, convins că mă va pricepe mai bine dacă schimonosesc nevinovata fonetică şi sintaxă a limbii mele dulci. Cu convingere îi ziceam deci răspicat, ţipând tare ca unui surd - cum de altfel, din pricina rarificării aerului

devine oricine pe Lună - „Eu nu Luna; tu Luna!... Eu sus, Terra; Terra mare, ronda! Eu buf, jos Luna! Eu venit aici jos Luna! Hai mergem jos Luna, hai! Hop!” Dar, ciudat, aceeaşi mimică, mai potolită mi-o întorcea lunarianul, ca şi cum ar fi vrut să-mi spună că el şi nu eu a venit de undeva de sus aici pe Lună. Cu admirabila lui memorie repeta din cuvintele mele, pronunţând însă toate vocalele „î” - se vedea că „î” e singura vocală din limba lunarienilor - şi cu gesturi cumpătate schiţa forma unui glob foarte sus şi foarte mare şi căderea, săgeată, aici jos pe Lună...

Nu mai pricepeam nimic... De stat locului mă plictisisem. Lunarianul nici gând n-avea să o pornim, se aşezase jos, şi, dintr-o traistă din aceeaşi stofă-tricou ca şi hainelor lui, scoase doi cărbuni din aceia de care-mi dăduse să mănânc după leşin, înghiţi unul şi mi-l dădu pe celălalt. Luai ciudata bomboană mai mult de politeţe, apoi, pentru că nu ne prea înţelegeam cu vorba şi pentru că, vădit, nu era de fel dispus lunaticul să-mi facă onorurile planetei sale, devenii obraznic: îl trăsei de mânecă, făcându-i semn să mă ducă la ai lui!

Se uită întâi mirat la mine, apoi se ridică, îşi azvârli sacul pe spate şi pomi hotărât, făcând paşi mari, elastici, siguri, de vreo cinci metri unul. Alături de dânsul făceam nişte sărituri stângace, enorme, rău calculate, nereuşind să-mi potrivesc pasul după al tovarăşului meu, mă împiedicam ori mă izbeam de dânsul ca şi cum aş fi fost în stare de beţie, iar el un felinar... Lunarianul se oprise locului şi privea la mine cu uimire, bălăbănind capul lui masiv, apoi îşi duse

mâna dreaptă după ceafă - gestul lui favorit se vede - şi-şi frecă craniul chel în vreme ce mă sfredelea cu ochii lui de şoarece. Râzând îi spusei, ca şi cum m-ar fi putut pricepe: „De, dragă, mai iartă şi mata, aşa suntem noi, pământenii, graţioşi”, şi iar îl trăsei de mână să pornim mai departe. Lunaticul mă tot măsura din cap până în picioare, apoi, grav, punând mâna lui lungă pe umărul meu - se vede că de meserie o fi detectiv -- începu să-mi vorbească repede în limba lui şuierată, amestecând şi vorbe româneşti, făcând gesturi largi, cumpătate, expresive. Ca şi cum n-ar fi înţeles nimic din cele ce mă căznisem să-i spun până acum, pricepui că mă întreba de unde vin, cine sunt? începui iar să-i dau cu: „Eu Terra, Terra mare, ronda etc.” şi văzdit că de astă dată selenitul începea să priceapă, căci mă privi cu deosebită mirare şi interes.

Convins că s-o fi hotărât acuma să mă duc la ai lui, să fiu şi eu primit o dată cu alai împărătesc, ca o minune şi să văd în sfârşit gospodăria lunaticilor, obiceiurile lor, oraşele lor, felul lor de iernare, îl luai iar de mână să o pornim. Selenitul îmi făcu însă semn cu mâna că nu, şi, arătându-se pe dânsul şi folosindu-se de câteva din cuvintele româneşti furate, zise clar: „Î nî Lîni! Î bîf jîs Lîni!”

Adică cum? Nici el nu e lunatic? Şi el a căzut „buf, jos pe Lună!”... Nu ştiam ce să mai cred.

Selenitul stătu gânditor câtva timp, apoi ca şi cum ar fi luat o hotărâre, privi lung cerul lunar, stelele de prima şi a doua mărime care alături de Soare se vedeau licărind pe cerul de plumb al Lunii, aşa cum se vede ziua Luceafărul pe

Pământ. Apoi arătându-mi în zare un vulcan mai înalt ca ceilalţi, spre marginea regiunii de întuneric a Lunii, mă luă de mână blajin, ca pe un frate mai mic, şi pornirăm într-acolo.

Pe încetul, ţinut aşa de mână ca un copil de uriaşul meu prieten, pasul meu căpătă siguranţă, aprecierea distanţelor deveni tot mai exactă şi în scurtă vreme umblam ambii aproape în pas milităresc - pas milităresc de câte cinci metri unul, cum e pasul normal pe Lună - iar înaintea noastră alergau grăbite, gigantice, umbrele trupurilor noastre.

Ajunserăm repede la poalele muntelui şi începurăm a-i urca coasta de bazalt. Pe măsură ce orizontul începu să crească, în jurul nostru, dunga de întuneric din regiunea nopţii lunare se desemna tot mai largă şi stelele nenumărate se aprindeau ca faruri pe marea de adânc întuneric şi frig de la limita orizontului.

Urcam încă vreo 50 de metri şi atunci deodată, cu o emoţie nespusă, văzui răsărind, încet, ca un imens glob de foc, Pământul... Mă oprii, şi ca în extaz strigai: Terra! Pământul! Ţara mea iubită!...

Tovarăşul meu resimţi emoţia de care eram stăpânit şi mi-o respectă. Îmi făcu semn apoi să mai urcăm puţin şi atunci, la rândul lui, cu o mână ce tremura îmi arătă într-o linie cu Pământul o stea enormă, roşie, fără licărire, ce tocmai răsărise... Marte! strigai şi din mimica tovarăşului meu pricepui că Marte e patria lui, Marte, „Şîrî”, cum îi zicea cu duioşie, şi că pe pustiul globului lunar doar două fiinţe cugetătoare trăiau: el, marţianul, şi cu mine.

Mă simţii legat din acea clipă de acest frate de pe altă planetă, rătăcit ca şi mine pe satelitul nostru pustiu şi aş fi voit să-l fac pe marţian să priceapă că, dacă trupeşte suntem diferiţi, sufleteşte suntem apropiaţi, că n-am uitat că mi-a scăpat viaţa şi că sunt gata să-l ajut, să mă jertfesc pentru el. Şi, ca să-l fac să mă priceapă mai bine, îi luai mâinile şi i le strânsei cu putere, privindu-l în ochi. Desigur că mi-a ghicit gândul, marţianul, căci m-a strâns la pieptul lui, arătându-mi grav Pământul şi Marte.

VIII. Îpî bîn!

Deodată marţianul, încrucişând mâinile pe trup, făcu gestul că se cutremură de frig şi-mi arătă Soarele, foarte jos la orizont, îmi arătă noaptea lunară târându-se încet spre noi.

Pricepui, şi ca să vadă că l-am înţeles îi făcui semn să meargă spre Soare, zicându-i: „Haide, frate la Soare, la cald, la pol! Vine noaptea, frigul!...”

Aruncând o ultimă privire spre Pământ şi spre Marte, începurăm coborârea în aceleaşi salturi uriaşe, urmate de planări încete ca şi cum aripi nevăzute ne-ar fi susţinut, salturi cu care nu mă puteam obişnui, şi repede ajunserăm

la poalele vulcanului. Apoi, în acelaşi pas zburător, sărind ca o minge, căzând ca un fulg, ne îndreptarăm înspre Soare ca să-i urmăm goana veşnică în jurul polului, fugind de urmărirea nopţii aducătoare de moarte. Trecurăm iarăşi prin acelaşi drum necăjit, prin aceeaşi îngrămădire de bazalt şi piatră ponce, de roci haotic încălecate şi fără pic de vegetaţie din această regiune lunară. Şi totuşi drumul, acum la întoarcere, mi se păru mai prietenos. Când mă văzui scăpat de teama ca ghearele reci ale nopţii lunare să mă cuprindă, mi se făcu chef straşnic de vorbă, căci grija de soarta aerosfredelului mă nelinişstea mai puţin decât dorinţa să aflu cum a venit marţianul pe Lună, unde îi e aparatul zburător, pe ce principiu este alcătuit, ce căuta marţianul în vulcanul în care căzusem, de unde îşi procură apă, alimente, ce a crezut despre mine, ce ştie despre Pământ, cum e planeta misterioasă, cei doi sateliţi ai lui Marte. Punând mari speranţe pe memoria minunată a marţianului, ca şi pe dorinţa lui vădită de a afla cine sunt şi cum am venit pe Lună, hotărâi să-mi dau toată silinţa ca să-l învăţ româneşte cât mai neîntârziat. Să dai lecţii de dicţie când comiţi acrobatice sărituri şi plutiri în văzduh era însă tare greu, mai ales că, din cauza rarificării aerului,, trebuia să ţip să-mi sparg pieptul până ce să mă poată auzi elevul meu. Mă încăpăţânam totuşi întru aplicarea principiilor metodei Berlitz până ce, din cauza durerilor ce le resimţeam în coşul pieptului, trebuii nu numai să renunţ a mai vorbi, dar să mă opresc ca să răsuflu.

— Apă, dă-mi, frate, puţină apă! zisei marţianului.

— Îpî bîn! răspunse el, dar îmi arătă că e goală plosca aceea de formă ciudată din care băusem până atunci şi îmi făcu semn să mergem, căci ajungem acolo, departe, la „îpî bîn”.

Pornirăm iar. După vreo treizeci de sărituri un junghi mi se puse în spate şi trebui să mă opresc. Elevul luă atunci în braţe pe profesor ca pe un copil şi o porni înainte. Mă temeam să nu obosească şi-l făcui să priceapă teama mea. Drept răspuns mă ridică sus şi mă aruncă apoi ca pe o minge în aer, prinzându-mă iar în braţele-i întinse.

Dacă e vorba să fiu copil mic, zisei, apoi stai, neicuţule, şi mă urcai călare pe spatele marţianului, râzând cu hohote şi strigând: „Hi, calule, hi!” O porni astfel marţianul cu mine în sărituri şi mai ciclopice. Fără voie mă întorceam să văd extraordinara siluetă a umbrelor noastre îmbinate, umbra mea cilindrică, îngustă, peste umbrele triunghiulare suprapuse ale marţianului. Ai fi zis silueta unui imens sfeşnic, cu lumânarea lui cu tot, căpătând subit picioare şi luându-şi lumea în cap.

Era de tot hazul să vezi cum la fiece pas umbra aceasta nesfârşită se rupea niţel de Pământ, îşi schimba forma şi iar recădea încet, lipindu-se de solul lunar, lungindu-se la infinit, ori, când săritura se făcea peste o îngrămădire de bolovani, cum umbra se rupea înghesuindu-se, deşirându-se, urcând şi coborând şerpuind peste fiecare neregularitate a solului.

Am mers aşa, dus în spinare ca un copil, până ce în faţa noastră zării o înaltă coloană de fum.

Făcui semn tovarăşului meu să se oprească, să privească.

Duse mâna pâlnie la ochi şi zise: „Îpî bîn!” şi o pomi şi mai repede într-acolo... Apă? Cum zise aşa?... şi nerăbdător priveam cum se conturează tot mai bine şi se înalţă tot mai sus, ţâşnind din pământ, o uriaşă coloană de apă. Atunci îmi amintii dintr-o dată coloana de apă dispărută ca într-un vis când mi-am revenit în simţire după leşin şi, cu o bucurie de copil, strigai cât putui: „Gheizer! Un gheizer ca în Islanda cea clocotind de vulcani.”

Dintr-o săritură am fost jos de pe umerii marţianului şi luându-l de mână alergai înaintea lui strigând mereu: „Un gheizer!”

— Îpî bîn! zicea marţianul şi eu repetam:

— Da, apă! Un gheizer! Înţeleg acuma...

Gheizerul era în toiul activităţii sale, ţâşnea poate la 300 de metri înălţime într-o coloană largă de vreo 20 de metri diametru şi cădea cu un zgomot asurzitor chiar şi pentru aerul rarificat al Lunii, umplând cu apă clocotită scobitura largă de câteva sute de metri săpată de erupţiile periodice ale gheizerului acesta uriaş. Prea plin, bazinul se scurgea într-un râu alb ca argintul, pierzându-se departe spre apus.

Setea mi-era atât de mare încât mă simţeam îndemnat să duc la gură cu mâna apă clocotindă. Noroc că încercai apa muind un deget doar. Mă fripsei atât de tare, încât îmi trecu setea pentru moment... Marţianul îmi făcu semn să o luăm pe cursul râului fierbinte în jos, până s-o răci apa. Umblarăm, sau mai bine zis zburarăm câteva sute de metri de-a lungul albiei largi, argintii, săpată de apa gheizerului.

Din loc în loc creşteau câteva tufe din acele pliante cu largi foi rotunde, ţepoase, cu floarea roşie în mijloc, asemenea florilor din fundul vulcanului în care am aterizat întâi. Aici vegetaţia era tare anemică şi numai unde se prelingea apa la vreo cotitură putea creşte. Râul îşi iuţea cursul şi parcă ne simţeam îndemnaţi de rostogolirea repede a apelor să iuţim şi noi tot mai mult pasul. De la o vreme uitai că sunt pe Lună, că râul acesta repede trece prin locuri pustii, că singura fiinţă alături de mine era dihania aceea triunghiulară, picată şi ea de pe altă lume, şi m-am visat în ţară, în preajma Bucureştilor, pe Dâmboviţa dulce, mai sus de moara Ciurel.

Eram vesel, cântam cât puteam şi vorbeam cu marţianul ca şi cum l-aş fi scos de mult calfă de româneşte. Îi propuneam râzând să facem o baie: unul din noi să păzească hainele ca să nu ni le fure, cum se cam întâmplă la Ciurel, sau să ne facă nod la izmenele udate vreun pungaş... când, deodată, la câţiva metri în faţa noastră, râul pieri... Mă oprii ca împietrit, apoi, nerăbdător să aflu unde dispare cu zgomot mare gârla, voii să alerg să văd, dar marţianul mă reţinu, mă sili să înaintez încet, târşind picioarele. În punctul unde apa dispăruse, solul, pe o linie dreaptă de zeci de kilometri, era scufundat la o adâncime ameţitoare şi se forma astfel, între platoul abrupt la marginea căruia ne oprisem şi câmpia prăbuşită de la picioarele lui, o treaptă gigantică de câteva sute de metri înălţime, peste care râul gheizerului sărea în prăpastie, formând cea mai minunată cascadă ce se poate închipui.

Jos, la picioarele acestui zid ciclopic, râul se forma din nou, cu spume, alegea de albie o crăpătură largă a solului, şerpuia în fundul ei şi dispărea între munţi noi, rezemaţi pe coasta unui vulcan lunar ca nişte contraforturi. La spatele acestui vulcan, se observa un al doilea vulcan din care se înălţa, până la stele parcă, un fum diafan... Cu mare emoţie am recunoscut vulcanul în care căzusem, în care-şi găsise moartea bietul Coco şi de unde mă scăpase marţianul... Că aşa era, o ghiceam din răspunsul lui la mimica mea.

Aerosfredelul meu era deci aici aproape, dincolo de acest vulcan! Uitând de setea ce mă ardea, aş fi voit să zbor într-acolo şi trăgeam pe marţian de mână să-mi arate drumul de trecere, să-mi pot găsi aerosfredelul meu mântuitor. Tovarăşul meu îmi arătă însă prăpastia, falia uriaşă de sub picioare, îmi arătă cascada şi-mi făcu semn că acuma nu se poate trece.

Trebui să ascult de sfaturile lui înţelepte şi m-aşezai jos lângă el. Apa râului gheizerului se răcise îndeajuns ca să o putem bea. Marţianul îmi dădu trei din hapurile acelea negre care îi constituiau hrana şi apoi, răpus de oboseală, adormii.

IX. Goana după Soare

M-a deşteptat tovarăşul meu, arătându-mi Soarele gata de apus... Înţelesei nevoia de a porni iar la drum, de a începe veşnica rătăcire, la câţiva kilometri mai jos de pol, de nu voiam să pierim surprinşi de lunga noapte lunară de 336 ore în şir, în goană neîntreruptă după Soare.

Cuvântul pe care l-a învăţat mai repede elevul meu a fost „frig” şi când spunea „frig”, se vedea din mimica lui, din felul cum îşi învelea pieptul cu braţele încrucişate, că de frig a suferit mai mult în viaţa lui marţianul. Dacă, cu gesturi şi cu vorba îl întrebam de e frig la el acasă, dădea din cap afirmativ şi din cele ce-mi spunea parcă aş fi priceput că tocmai din pricina frigului tot mai stăpân pe planeta lui, mai mică şi mai îndepărtată de Soare ca Pământul, şi deci răcită mai repede, mai aproape de moarte, s-a abătut pe aici, pionier trimis de ai lui în căutarea planetei mai tinere în care să poată emigra în masă ultimii marţieni. Fără îndoială că şi neputinţa lui de a pronunţa vocale era o dovadă a climei reci de pe Marte, căci şi pe Pământ, cu cât te urci spre ţările nordice, cu atât vocalele cedează locul consoanelor: ce limbă armonioasă cu vocale pline au italienii, de pildă, şi ce şuierat vorbesc englezii, de parcă se tem să deschidă gura larg, de frica ceții aproape permanentă în ţara lor de igrasie...

Tovarăşul meu nu-mi lăsă însă răgaz să fac noi ipoteze şi

mă îndemnă la drum.

Amintindu-mi deodată de aerosfredel, mă sculai voios şi vorbăreţ: „Hai, marţianule, hai, neicuţule, să-ţi arăt şi eu acuma ce putem noi, oamenii! Tu cu ce te lauzi, specie ciudată de pustnic ce eşti? Cu câţiva cărbuni, singura ta hrană, şi ai ajuns să fii o dihanie fără fălci, fără dinţi şi aproape fără gură! Decât să ajung ca tine mai bine să redevin carnivor sadea. Hai, vin să-ţi gătesc o fleică, pe grătar electric, vin să-mi vezi aerosfredelul! Dar îmi dai voie să mă spăl întâi niţeluş pe mâini.”

Râul gheizerului secase însă şi în locul apei zgomotoase şi repezi de ieri rămăsese o albie orbitor de albă, ca şi cum fulgi de zăpadă i-ar fi umplut matca. Cu bucuria copilului când vede prima ninsoare, luai un pumn din albele cristale: nu era zăpadă însă, ci doar acid boric...

Iar mă trase de mânecă marţianul posac, arătându-mi Soarele, umbrele ce tot mai dulci se târau în toate părţile cuprinzând totul.

— Haide! fuga! zisei, m-oi spăla şi altă dată, dar prăpastia, peretele acesta uriaş, cum îl sărim? Ei, drăcie! Acu’ să te vedem.

Marţianul se apropie încet de locul unde în ajun era splendida cascadă, dispărută azi: apa săpase aici o serie de trepte din ce în ce mai ieşite în afară şi cu cea mai mare uşurinţă, în vreo 20 de sărituri, din treaptă în treaptă, eram jos.

Explicaţia acestei scări miraculoase era din cele mai simple: gheizerul, ţâşnind periodic, din ce în ce mai eu

putere şi apoi descrescând, izvorul ce pornea de la dânsul curgea întâi lin, săpa o primă treaptă mică, apoi, apa, venind tot mai multă, tot mai repede şi mai caldă, săpa alte trepte din ce în ce mai largi şi mai depărtate şi tot aşa până la maximum de putere şi de erupţie a gheizerului, după care urma faza de descreştere. Fenomenul, repetându-se mereu, la interval de câteva ore, de mii, de milioane de ani poate, a săpat această splendidă scară fără pereche în lume.

Ajunşi jos, la poalele nesfârşitului perete abrupt, aceeaşi albie sclipitoare ne călăuzea spre vulcanii gemeni şi într-acolo voia să mă ducă marţianul tot spunându-mi: „Frîg! Frîg! Bîf jîs! Îpî bîn jîs!” arătându-mi că ne ajunge noaptea lungă, frigul. Eu mă suceam şi încercam să-l târăsc unde ştiam că-mi zace aerosfredelul, dar prea luase marţianul puţine lecţii de româneşte ca să mă poată pricepe şi nu-l puteam convinge. Văzând că cu de-a sila mă târăşte spre interiorul vulcanului, mă smucii din mâna lui şi, ca să scap, făcui o săritură în lături cât am putut mai mare. Sării aşa de sus, de mi se tăie respiraţia şi căzui atât de încet, încât marţianul mă prinse din zbor ca pe o rachetă de fulgi şi plută... Apoi, punându-mă jos, se uită în ochii mei cu milă, îmi arătă iar noaptea cum se apropie, se căznea să mă facă sa înţeleg că nu mai putem fugi, că noaptea o să ne apuce, că trebuie să intrăm la cald, la: „îpî bîn” - acesta era argumentul lui suprem - în inima vulcanilor gemeni, să aşteptăm acolo să vină iar ziua lungă lunară, ca apoi sa ieşim iar sus, la cald, să mergem departe, şi-mi făcea semn

că atunci, amândoi, într-o minge mare, să zburăm sus, pe „Şîrî”.

Bietul om, pricepeam eu, dar să stau 14 zile şi 14 nopţi pământeşti pe întuneric beznă, două săptămâni ca o cârtiţă fără să-mi văd aerosfredelul, nu puteam. Şi ca un copil ce se roagă, îngenuncheai împreunând mâinile, îl rugai să vină cu mine, niţel, că apoi, da, mă întorc cu dânsul, fac ce vrea el! Mă căzneam să-l fac să priceapă că mi-e dor de aerosfredelul meu, că acolo am merinde, că nu mă pot sătura cu cărbunii lui, că acolo am lămpi, arme, cărţi, că acolo e tot ce mi-a rămas din patrie şi dacă mi-oi revedea o clipă măcar aerosfredelul o să fie ca şi cum o clipă aş fi văzut ţara mea!

În sfârşit, marţianul privi lung spre Soare, măsură cu ochiul umbrele tot mai întinse ale dealurilor, stâncilor, ale trupurilor noastre şi-mi făcu semn că pot să plec. Îi strânsei mâna zicându-i: Mă întorc într-o fugă. Aşteaptă-mă la crater, mă iau după albia râului şi vin. Marţianul, care poate crezuse că mă voi codi să plec singur, după o clipă de gândire, cu mâna dată peste cap, scărpinându-şi ceafa cum îi era obiceiul când cugeta, se hotărî să se ia după mine, mă ajunse, mă luă de mână şi împreună o pornirăm iar în pas regulat zburător cu salturi imposibile. Nu ştiu dacă din cauza răcirii temperaturii se rarificase aerul, dar marşul era din ce în ce mai obositor pentru mine. Nici nu am trecut de primul din craterele gemene şi mi se puse un junghi în splină de-mi venea să ţip. Degeaba apăsam cu mâna cât puteam regiunea dureroasă, junghiul nu încetă şi trebui să

mă opresc. Atunci marţianul încercă iar să mă târască spre gura craterului. Cu luptă mă opusei şi pornii înainte strângând buzele să nu ţip de durere. După puţine clipe trebui să stau iarăşi. Cu încăpăţânare refuzai să mă întorc spre albia sclipitoare a râului gheizerului. Atunci marţianului i se făcu milă de mine şi, cu toate că-mi dam seama că socoteşte nebunie fapta mea, mă luă în braţe, mă puse iar călare pe umerii lui spătoşi şi o porni cu mine în fugă.

Cam ruşinat la început să mă ducă aşa în cârcă şi cam fără voia lui, îmi făcui repede socoteala că pentru marţianul atât de voinic şi de înalt faţă de mine este o jucărie să mă poarte pe umeri, că lui i-a fost uşor să se aclimatizeze cu aerul rar de pe Lună, cu condiţiile de atracţie de aici, căci Marte e de 6 ori mai mic ca Pământul şi după toate probabilităţile şi pe Marte aerul e foarte rar.

Se făcuse tare răcoare şi un vânt foarte rece sufla dinspre semisfera de întuneric a Lunii spre cea luminată de Soare. Sub razele lui piezişe, de apus, fumul diafan, abia vizibil până atunci, ce ieşea din inima vulcanului, se luminase într-un roşu de sânge, iar sus, ca o mantie largă, plutitoare, vălul de sânge se lărgea deasupra înaltei coloane de fum peste toată regiunea.

Trecurăm şi de vulcanul acesta, în care suferisem atâta, în care-şi dormea somnul de veci bietul meu Coco, şi mergeam acum prin ciclopica îngrămădire de stânci presărate în jurul vulcanului, în această regiune întâia oară călcată de piciorul unui locuitor al Pământului. Pierdut în gânduri, uitasem de marţianul cu suflet de elită şi nu

băgăm de seamă cât de mult i se încetinise pasul şi cât de greu înainta. Deodată căzu în genunchi, încercă să se ridice, dar căzu iar cu faţa la pământ. Speriat, am sărit jos. Marţianul leşinase. Cu pumnii mă loveam în cap, strigându-mi: „Egoist! Brută îngâmfată! Egoist fără suflet!” şi, îngenunchind lângă marţian, neştiind de trăieşte, îl zguduiam şi-l chemam cerându-i iertare. Nimic nu folosea. Desperat priveam în jurul meu, căutând zadarnic ajutor. Vântul sufla tot mai tăios, iar noaptea lunară, lipsită de crepuscul, încet, dar sigur, îşi întindea umbrele de gheaţă înspre noi. Zguduii iar puternic pe marţian, îl fricţionai, îi suflai aer cald pe obraz, pe gură. Marţianul deschise ochii, privi îngrozit în jurul lui, nu ştiu ce zise în limba lui, făcu o sforţare ca să se scoale, dar nu putu.

Ce să fac acuma?! Pierim prin încăpăţânarea mea neghioabă!... Să mai ajungem la aerosfredel e cu neputinţă!... O singură scăpare putea fi: să ajungem la gura vulcanului şi să cădem în fundul lui. Marţianul, atât de voinic din fire, era mai slab ca un copil şi în absolută neputinţă, cu toată revolta voinţei lui, să facă un pas. Încordându-mi puterile, luai la rândul meu în spinare pe marţian şi târându-l cum putui o pornii cu vântul în faţă înspre coloana însângerată de fum a craterului. Înaintam cu desperare printre stânci, ştiind că o clipă de oprire putea să fie moartea noastră. Cu degetele înţepenite de frig abia puteau reţine greutatea corpului zvârlit pe spinare, picioarele marţianului atârnau pe jos, se agăţau de bolovanii de lavă şi-mi îngreuiau tot mai mult mersul.

Regiunea umbrelor ne ajunse, frigul deveni groaznic, aburii respiraţiei se depuneau în ţurţuri de gheaţă şi pe mustaţa şi pe barba mea. Fulgi de zăpadă începură să cadă, tot mai deşi, orbindu-mă şi o perdea vijelioasă îmi ascunse calea... Zăpada trecuse de glezne şi mă făcea să lunec la fiecare pas. Căzui şi mă ridicai cu nespusă greutate, iar când, cu totul zdrobit, am căzut pentru a doua oară şi era să scap sarcina din spinare, eram la marginea craterului. Cu o ultimă sforţare l-am împins pe marţian pe povârnişul din jurul coloanei de foc şi m-am lăsat să cad după el, în fundul craterului.

X. Noapte sublunară

Mare lucru este să ştii: cu câtă groază nebună mă prăbuşisem în acelaşi crater prima dată şi cu câtă beatitudine mă rostogoleam acum de bunăvoie într-însul, la căldură, la viaţă. Şi dacă prima cădere mi s-a părut o eternitate, acum nici nu-mi venea să cred să fi ajuns atât de repede în fundul adâncului crater mântuitor. De n-ar fi fost grija tovarăşului meu, ameţit de cădere - căci slab cum era nu-şi păstrase echilibrul ca să cadă lunecând pe târşite ca mine - m-aş fi simţit, cred, perfect mulţumit. Leşinul

marţianului însă, sau mai exact un fel de somnolenţă ciudată, persistentă, de animal hibernant, mă neliniştea mult şi fără voie mă gândeam la posibilitatea să-l pierd şi pe el, să rămân pentru a doua oară îngropat, pe veci de astă dată, în fundul aceluiaşi crater blestemat, din care doar marţianul m-ar fi putut scoate, şi să pier de foame şi de sete.

Groaza mi se mări când mă convinsei că plosca cu apă rămăsese sus, că în sacul marţianului alt vas cu apă nu era şi că din nou şi fără cruţare chipul setei mă va sugruma... Atunci cu ţipete, zguduind pe marţian, îl imploram să-şi vie în fire, dar din somnolenţa lui stranie nu-l putui deştepta...

Cum stăteam jos, lângă dânsul, privind oribila lui faţă, imobilă, luminată fantastic de coloana de fum fosforescentă a vulcanului, simţii pe mână ceva rece. Mă cutremurai retrăgând-o repede: era un şipot subţirel de apă. Zăpada nopţii lunare ce viscolea deasupra noastră, topindu-se în gura craterului, se prelingea până jos, şi acolo, şerpuind printre blocurile de lavă, se arunca în fundul viitoarei.

— Apă, avem apă din belşug acuma! strigai tare, zguduind pe marţian cu desperare şi stropindu-l pe obraz. Apoi, întredeschizându-i cu greu gura minusculă îi dădui cu de-a sila să bea şi să înghită unul din hapurile acelea negre, aşa cum îmi făcuse şi el mie când m-a readus la viaţă. Frecai cu putere mâinile lui, trupul lui îngheţat şi pe încetul, o dată cu căldura, îşi reveni în fire spre bucuria mea fără margini.

Ca să nu recadă în toropeala lui, mă sileam prin gesturi,

cu vorba, punând mâna pe dânsul, zguduindu-i braţul prieteneşte să-i biciuiesc mintea şi îi spuneam:

— Ai scăpat! Nu ne mai pasă acum de noaptea lunară, de frig! Apă avem, mâncare, hapuri de ale tale avem de ajuns, vor trece repede două săptămâni până să vie iarăşi soarele, să ajungem în fine la aerosfredelul meu drag. Şi ştii cum o să ne treacă vremea mai repede? O să te învăţ româneşte! Dar perfect!

— Îpî bîn! Frig nî, frig moarte!

— Da, frigul e moarte! Dar de frig am scăpat! După ce vom mai prinde puteri mergem şi la râul gheizerului, mergem prin locurile pe unde ai stat tu în cealaltă noapte şi, când o să ştii mai bine româneşte, mi-oi povesti cum ai venit pe Lună, cum îţi e aparatul zburător, unde l-ai lăsat? Ţi s-a spart? L-ai pierdut? Păcat numai că n-am putut ajunge la aerosfredel, am fi luat de acolo acumulatoare, am fi avut lămpi şi am fi putut explora puţin şi interiorul lunar, iar nu numai pustietatea rocilor vulcanice de la suprafaţa solului.

Şi precum, când te bucuri şi e veselie în casa omului, se aprind lămpi multe ca să fie lumină cât mai mare, tot astfel şi în grota noastră din jurul craterului se făcuse pe încetul lumină ca în poveşti. Pe nesimţite coloana mediană de fum devenise atât de strălucitoare, încât nu era colţ al craterului care să nu radieze lumină. Explicaţia era următoarea: râuleţul de adineauri se făcuse torent şi, reflectând lumina coloanei colorate de fum, părea o cascadă de diamante, apoi, curgând spre centru, alte 8 torente se formaseră sus,

în regiunea cuprinsă de gheţuri, unde frigul era atât de îngrozitor, încât chiar aerul se solidifica şi se rostogoleau cu zgomot în cascade luminoase şerpuind printre fumerole galbene şi leneşe, se adunau la gura vulcanului şi acolo săreau toate în groapa de foc, în lava clocotindă unde se prefăceau în aburi mai luminoşi ca argintul, îngroşau coloana roşie de fum şi îmbinau într-însul toată fantasmagoria de culori a curcubeului.

Dar pe încetul toate râurile acestea izvorâte din gheaţa iernii lunare începură să schimbe căldura foarte mare din grota vulcanului într-un frig simţitor şi din nou tendinţa spre somnolenţă hibernantă, caracteristică marţianului, începu să se manifeste, îngrijorându-mă.

Zguduindu-se, marţianul se sculă şi zise speriat:

— Frig! Frig! Moarte! şi-mi arătă că trebuie să plecăm, să ne afundăm mai tare în interiorul Lunii!

Pornirăm.

Sărind peste trei din torentele luminoase şi reci şi făcând aproape jumătate din ocolul imensei platforme din jurul hornului central, văzui după o ieşitură a stâncii un fel de tunel întunecos cu pantă repede; era tunelul care lega cei doi vulcani gemeni, drumul pe unde marţianul, atras de zgomotul vocii mele şi a lui Coco şi crezând că noi suntem specimene de locuitori ai Lunii, venise tiptil să ne studieze, şi de unde, după moartea bietului Coco şi când era să pier de sete, venise să mă scape.

Toate acestea le ghiceam din semnele şi vorbele marţianului. Mult aş fi voit, înainte de a pleca, poate pentru

totdeauna, din craterul acesta în care s-au petrecut atâtea lungi şi grele zile din viaţa mea pe Lună, să regăsesc trupul bietului Coco rămas aici neîngropat. Marţianul mă silea însă la drum şi de teamă ca amorţeala frigului să nu-l cuprindă iarăşi ca atunci când cu de-a sila am voit să-l duc spre aerosfredel, era să cedez îndemnului său de a porni fără zăbavă, când, deodată, zării jos, la câţiva paşi în faţa mea, stârvul bietului Coco... Cu inima strânsă îngenuncheai lângă micuţul pacheţel de pene verzi în care zburda nu de mult atâta viaţă. Oribilul proces al descompunerii nu începuse după două săptămâni aproape, şi viermii, atotstăpâni în lumea oamenilor, nu puteau trăi în lumea moartă a Lunii. Adunând câteva blocuri de lavă, făcui o criptă bietului Coco, ferind de strivire corpul lui drag, menit să nu putrezească. Apoi, cu alţi bulgări mai mici, desenai la căpătâiul lui o cruce.

Făptuiam poate un act ridicol ori de impietate, după concepţia egoistă umană, căci din îngâmfare, iar nu din credinţă a gonit omul gândul pieirii totale şi a creat viaţa viitoare, paradisul lui strâmt şi de castă.

Şi dacă admit nemurirea până şi pentru cel mai stupid exemplar din speţa umană, o refuz cu indignare şi batjocură pentru orice altă făptură. Dormi în pace, Coco, viaţa viitoare ai meritat-o la sigur, mult mai pe drept ca atâtea bestii umane cărora li s-au ridicat scumpe cruci trufaşe de marmură, peste trupul lor păcătos.

Şi lăsând să lumineze la căpătâiul lui Coco toată fantastica strălucire de lumină a grotei, sutele de fumerole

şi larga coloană de fum centrală să cădelnițeze fumul lor colorat spre bolta criptei, mă cufundai după marţian în întunericul tunelului.

XI. Interior lunar

După câţiva paşi se făcu noapte cumplită şi liniște mare, doar vuietul îndepărtat al apelor căzând în abis mai ajungea până la noi. Mă miram cum de mai poate vedea marţianul şi, de teamă să nu cad, îl strângeam de mână cât puteam.

Tare rău îmi părea că nu am putut ajunge la aerosfredel: ce lumină splendidă am fi avut şi ce lucru nou ar fi fost să vedem Luna pe dinăuntru...

Simţind că mă tot opintesc, că mă împiedic şi ezit, tovarăşul meu se opri şi nu ştiu ce mă întrebă în limba lui păsărească. Bănuind că-mi vorbeşte de bezna ce ne împresoară, încercai o glumă zicând:

— Grozav întuneric! Mai rău ca în burta unei cârtiţe!... şi râsei singur, prosteşte.

Marţianul răscoli ceva prin traista lui şi deodată se făcu o lumină orbitoare: avea o lampă şi o aprinsese. Foarte curioasă lampă: un tub subţire de metal roşu din vârful căruia ţâşnea un mănunchi de raze mai puternice ca ale

arcului voltaic. Lumina nu era datorită electricităţii, ci, după cum putui constata când făcu lampa mică, unui diamant din care scăpărau continuu bobiţe de lumină rece şi această materie radiantă era pusă în mijlocul a trei prisme îmbinate pe muchii, umplute fiecare cu gaze colorante, aşa că, după cum treceai dinaintea focarului uneia din ele, aveai o lumină alba orbitoare ori o lumină dulce odihnitoare. Cât de primitivă era alături biata mea lampă electrică cu care credeam că mă pot făli... Parcă mi-era necaz să tot fiu inferior în toate marţianului, să nu pot reprezenta mai demn Pământul în faţa acestui frate de pe altă planetă.

Pornind iarăşi încet, priveam cu mirare tunelul acesta straniu de legătură între cei doi vulcani gemeni. Cine ar putea ghici prin ce minune se va fi golit el de lava ce-l umplea odată ca să rămână astfel cum îl vedeam acuma!... Coboram panta lui privind cu ochi mari rocile dure, sclipitoare, mozaicate parcă cu nestemate, ce se aprindeau ca stelele la fiecare mişcare a lămpii, pe toată lungimea galeriei boltite, şi-mi ziceam că desigur alte asemenea tunele nenumărate se vor fi desprinzând, ca ramurile pe trunchiul unui copac, din gura centrală a fiecărui vulcan, urcând, şerpuind, ascuţindu-se, până departe în coaja lunară, tinzând toate spre lumină.

Pe încetul diametrul tunelului crescu, coborâşul se iuţi, căldura spori şi peste puţin ajunserăm fundul craterului frate. Aici însă, deşi coborâţi mai adânc în scoarţa lunară, lava craterului astupase fundul vulcanului stins sau adormit. Pe aici deci nu se putea strecura, din fundul încă

clocotind al Lunii, o coloană de fum luminos, dar un lac mic, cu malurile mai albe ca puful de eider şi neted ca cleştarul la mijloc, îşi întindea forma perfect circulară la picioarele noastre; era apa râului gheizerului adunată aici periodic, care forma acest splendid lac-oglindă. Lacul se mai alimenta din nenumărate surse clocotinde ale unor izvoare feruginoase care, strecurându-se prin crăpăturile peretelui craterului, se scurgeam încet, răspândind aburi calzi de seră, lăsând pe albul cristalelor de acid boric de pe malul lacului o dâră de rugină ca sângele.

În afară de tunelul prin care pătrunseserăm până aici, altă ieşire nu era decât albia râului gheizerului, în sus, spre gura vulcanului, spre noaptea lunară, spre moarte.

Aici, prin urmare, în jurul lacului acesta cu marginile de hermină, pătată ici-colo de sânge ca o emblemă de suveran, eram sortiţi să aşteptăm două săptămâni întregi, până să se întoarcă pe aceste locuri Soarele mult dorit şi care atât de leneş se înălţa pe bolta cerească a Lunii, până ce razele lui biruitoare să topească aerul congelat al Lunii, să îngăduie bietelor ape, împietrite de groaza frigului neiertător, să curgă iarăşi vesele şi să putem din nou şi noi, sărmane fiinţe pierdute pe imensitatea unei lumi pustii, ieşi la lumina caldă a Soarelui cu speranţa de a mai fura câteva din tainele Lunii şi a zbura apoi din nou cu ele în depărtatele noastre tărâmuri. Aş fi voit acuma să fiu picătura de apă care, din fundul lacului-oglindă, se filtrează pe nevăzute în adâncul coajei lunare, îşi face loc cu răbdare printre straturile multimilenare spre larga mare centrală din

inima Lunii, unde fatal s-a retras pe încetul totalitatea apelor oceanelor şi fluviilor Lunii, secate astăzi. Aş fi vrut să pot străbate ca apa imenselor caverne sferice, de sute de kilometri diametru, uriaşe băşici de aer, pornite la naşterea cojii lunare din miezul pastei moale la suprafaţă şi oprite pe veci, la depărtări diferite, împietrite în coaja solidificată prea iute a Lunii... Dar nu se putea, şi, precum noi, terienii, care abia cunoaştem deplin părţi din continentele micii noastre planete, nu ştim mai nimic din alcătuirea cojii tăinuitoare a misterului genezei terestre, aşa eram sortiţi şi pe Lună a nu putea fura nimic din tainele interiorului satelitului găurit ca un burete!

XII. Lecţii de româneşte

Mă îngrozeam la gândul că va trebui să stau în fundul acestei gropi, în faţa acestei ape fără viaţă atâta vreme, având ca singura distracţie somnul şi înghiţirea de două ori pe zi a celor câteva pastile cu care te săturai cum n-ai fi putut să te saturi la cel mai copios banchet. Era atât de caraghioasă senzaţia că te saturi fără să mesteci mâncare multă, încât mă apuca uneori o nevoie canibalică să muşc, să rup, să sfărâm cu dinţii ceva tare: pastrama, oase chiar!

Bun era bietul marţian, dar tare anost şi macabru. De vor fi toţi ca el acolo sus, teribil trebuie să te plictiseşti! Când îmi dădea pastile, ori să-i ţin lampa, mă privea cu atâta milă indulgentă, încât îmi dădeam bine seama că mă socoteşte un copil, ale cărui capricii i le faci, dar cu care nu poţi să încerci măcar a sta de vorbă şi tare mă umilea să-mi dau seama de aceasta, să nu-l pot face să-şi schimbe părerea despre noi, terienii...

Stătea marţianul ore întregi cu mintea pierdută, cu ochii ficşi, încruntat, strângând pumnii într-o sforţare a voinţei ca şi cum prin telepatie ar fi putut să vadă pe ai lui acasă şi vorbi cu dânşii mintal... Tăcerea aceasta mă enerva la culme şi liniştea ce se lăsa în groapa noastră în acele momente era atât de împresurătoare, noaptea nesfârşită ce o ghiceai în jurul tău, dincolo de micul cerc de lumină al lămpii, era atât de strivitoare, încât simţeam că înnebunesc de nu fac să dispară cu orice preţ atmosfera aceasta de înmormântare.

Recursei la singurul mijloc care reuşea totdeauna pe lângă pesimistul meu tovarăş: să râd cu hohote, căci atunci numai sufletul închis şi trist al marţianului se lumina o clipă şi dacă nu râdea şi el, pentru că râsul, divin, dar grotesc, e necunoscut pe Marte, ochii lui urmăreau râsul meu cu dor de imitaţie parcă...

Când, prin gesturi multe, prin vorbire continuă îl făcui să uite gândurile ce-i mobilizau atenţia, hotărâi ca fără zăbavă să încep cu dânsul lecţiile de româneşte ca să-i pot transmite gânduri, să fac să înceteze repulsia ce o avea să

încerce a vorbi lucruri serioase cu un copil fără minte cum mă socotea. Pusei în joc tot talentul meu pedagogic, toată experienţa dobândită în vremea când eram dascăl şi avui marea bucurie să văd că marţianul se interesează de încercarea mea, că-mi ghiceşte gândul şi îşi dă toată silinţa să-mi înlesnească ţinta. Şi de-atunci plictiseala ucigaşă dispăru şi zilele trecură repede. Dat fiind memoria lui fără pereche, intuiţia lui supranaturală, cuvintele româneşti pentru noţiunile uzuale se înmagazinau zi cu zi tot mai numeroase în creierul lui fin, cuvintele formară idei şi după o săptămână şi ceva, stângaci, incomplet, ghicindu-ne gândul, completând cuvintele prin gesturi, puturăm începe a vorbi româneşte. Stâlcite erau cuvintele, oribilă, mutilată pronunţarea fără vocale, dar scânteierea divină a minţii născând ideile căpătase glas în grai românesc, şi dulce mai suna în sufletul meu limba dragă a ţării mele...

Aflai atunci, pe cât am putut înţelege ori ghici, povestea marţianului:

Părăsise planeta lui mai mică, mai depărtată de Soare, mai bătrână ca Pământul, cu munţii tociţi de eroziunea veacurilor, cu mări prea puţine, continente prea vaste, aer tot mai rarificat, apă dulce puţină, frig tot mai dominator, fiind trimis ca sol în căutarea altei lumi ceva mai tânără, mai apropiată de Soare, căci prea devenise grea şi tristă viaţa pe Marte. Degeaba inginerii lor, ca să adune apa absolut trebuitoare omenirii de acolo, săpaseră în decurs de secole o imensă reţea de uriaşe canale de irigaţii care să aducă apa topită vara la pol, să poată creşte podoaba roşie

a florei marţiene în lanuri largi, drepte, dătătoare de hrană. Degeaba învinseseră frigul doftorii marţieni, inventând un vaccin anestezic care cufunda într-un somn adânc pe marţieni la sosirea frigului şi oprea viaţa în loc atâta timp cât ţinea iarna marţiană, de două ori cât a noastră, căci anul pe Marte este de 668 de zile, şi anotimpurile toate sunt duble. Degeaba chimiştii lor realizaseră de secole ideea întrevăzută pe Pământ de Berthelot, a unor pastile conţinând în extract carbonul, azotul, sărurile trebuitoare omului, degeaba dispăruseră bolile, pieriseră decrepitudinea bătrâneții şi moartea fusese răpusă. Căderea periodică în stare de animal hibernant, la care erau siliţi marţienii, revolta mintea intelectualilor lor; dorinţa de o viaţă mai bună intrase despotic în sufletul lor şi cu cât se apropia sfârşitul planetei cu atât erau mai numeroşi acei ce se răzvrăteau în contra religiei milenare de fatalism stoic al marţienilor, care se răzvrăteau în contra pieirii inexorabile a comorilor de ştiinţă adunate de veacuri, în contra pieirii fatale a omenirii în bloc. Niciun răspuns nu căpătaseră de pe Venus, de pe Pământ, la întrebările lor repetate, prin emiterea de unde interplanetare şi atunci, socotind că locuitorii celor două planete favorizate de Soare sunt încă în stare prea primitivă ca să poată pricepe, să poată răspunde chemării lor desperate, au hotărât să trimită, în explorarea acestor depărtate salvatoare pământuri, un sol.

Porni atunci marţianul într-o sferă care, alcătuită dintr-o substanţă anihilatoare de atracţie - analoagă cu cea inventată de prietenul meu Sucevan şi care făcuse cu

putinţă construirea aerosfredelului nostru - porni prin imensitatea neagră a eterului veşnic înstelat, spre Pământ mai întâi, ca apoi să meargă şi la Venus. Marţianul nu putu însă să lupte în contra frigului spaţiilor interplanetare şi, cu toată revolta voinţei lui, vaccinul hibernant îşi arătă puterea: marţianul căzu ca mort, iar mingea zburătoare, lăsată fără conducere, trecu de sfera de atracţie a Pământului, Luna o prinse în mrejele sale şi abia de putu marţianul, într-o semiconştienţă, ajuns foarte aproape de sol, să împiedice zdrobirea sferei de stânci. Ciocnirea fu totuşi violentă şi un oblon se strâmbase, apoi sfera căzuse într-un fund de crater şi cu toată sforţarea marţianului îi fu cu neputinţă să dezdoaie oblonul ca să poată iarăşi zbura şi îi fu cu neputinţă să scoată singur sfera dintre pietre, la loc şes.

Atunci, până să poată primi ajutor de la fraţii din Marte, cu care putea vorbi, căci marţienii, prin concentrarea voinţei, aveau putinţa transmiterii gândului la distanţă, plănui, cum am făcut şi eu, să meargă la pol, singura regiune unde pe Lună poţi scăpa de frigul nopţii dând mereu ocol polului, alergând veşnic după Soare. Îşi luă deci apă, merinde, o lampă şi porni. Când noaptea lunară sosea, se ascundea în fundul unui crater adânc şi hiberna acolo, ca mort, 14 zile, pentru ca din nou să reînvie o dată cu revenirea Soarelui şi să pornească mai departe spre pol.

Ajunse astfel la gheizer şi se coborî pe albia lui, la craterele gemene. Aici, căldura fiind suficientă, fenomenul de letargie nu se mai produse şi zgomotul pe care Coco şi

cu mine îl făceam în craterul vecin ajunse până la dânsul prin tunelul de legătură, şi marţianul, convins că suntem locuitori ai Lunii, veni tiptil să ne studieze, şi veni a doua oară să-mi scape viaţa. Restul se ştie.

XIII. Din nou la lumină

Prin această pătrundere reciprocă a gândului în dorinţa de apropiere a sufletelor pentru a ne împărtăşi secrete tăinuite de veacuri care abia acum, prin noi, se puteau în sfârşit dezvălui, simţeam că tot mai tare se strânge sentimentul de frăţească iubire ce ne lega. Îmi dam seama în acelaşi timp că sunt un sol al Pământului, aici pe Lună, şi că am datoria să-l reprezint cât mai demn. Aş fi voit ca, fiind departe de invidia şi ambiţia umană distrugătoare a fericirii pe Pământ, să pot înfăţişa fratelui acesta, sol ca şi mine al unei planete, tot ce e mai nobil ca putere de jertfă şi avânt generos pe Pământ. Nu mă aşteptam însă ca atât de curând să fiu pus la încercare...

Ultimele zile ale nopţii lunare au trecut repede de tot şi odată, pe când scriam în carnetul meu câte ceva - spre marea mirare a marţianului pentru civilizaţia căruia scrisul devenise lucru inutil de vreme ce maşini înregistrau direct

vorbirea în semne tipărite şi de vreme ce puteau vorbi mintal, de la distanţă, cu oricine - pe albia secată a râului gheizerului, veni iarăşi apă, semn că Soarele revenise pe emisfera noastră, despietrind gheţurile. De bucurie începui să cânt şi să joc, scandalizând probabil seriozitatea înaintaşului nostru în civilizaţie.

„Mergem la aerosfredel, ziceam, ne urcăm în el şi zburăm spre sfera ta. O dregem, vii pe Pământ cu mine, şi, după ce mi-oi vedea ţara, căsuţa mea dorită, cărţile mele, laboratorul meu drag, viu de vrei cu tine în Marte... Îţi convine?... Dar ştii la ce mă gândesc? Să vrei şi tot n-ai putea fără de mine să te întorci acasă! Nici alţi marţieni n-ar putea veni să te scape, căci ar păţi ca şi tine: i-ar adormi frigul şi dacă tu ai avut norocul mare să te prindă atracţia Lunii, cine ştie în ce colţ din nemărginirea universului s-ar putea pierde, cometă perpetuă într-o lume fără sfârşit, alt marţian!... Aşa că, vrând nevrând, trebuie să te duc eu pe Marte, pe ”Şîrî„ al tău, afară numai dacă nu ţi-o plăcea mai bine să rămâi cu mine pe Pământ! Iar dacă e vorba să vă mutaţi cu toţii, marţienii, pe Pământ - vă dăm loc în Sahara - o să trebuiască tot eu să mă fac conductor de trenuri interplanetare... De! Cine v-a pus să născociţi serul vostru hibernant!...”

Eu glumeam, dar vedeam bine că marţianul prindea fiecare din vorbele mele şi le cântărea. Dispăruse de mult dispreţul ce mi-l arătase marţianul, înainte ca să-i fi putut vorbi, când pricepuse cât de mult este legat de fratele acesta mai mic fără de care nu-şi mai putea revedea ţara, şi

parcă ar fi avut remuşcări pentru neatenţia ce mi-o arătase în ultimul timp.

Fu lung drumul pe calea gheizerului până la suprafaţa satelitului, o zi teriană şi mai bine. Ieşind din pasajul subteran al râului, am dat întâi de un lac mic, suprapus celui dintâi, şi apoi se deschise larga pâlnie adâncă a gurii craterului care, din cauza perspectivei şi depărtării, lua exact forma unui ou gigantic, spart la ambele capete şi crăpat de sus până jos, ca şi cum l-ai fi tăiat cu cuţitul pe o muchie. Prin această crăpătură titanică laterală a pâlniei craterului îşi croise loc până spre lac apa gheizerului, şi prin acest fund de prăpastie, de o grozăvie ce n-aş putea-o descrie, am urcat coasta gurii de crater până ce am ajuns din nou la Soare, după două săptămâni de îngropare voită.

Ne-am odihnit puţin şi am pornit fără să ne temem de astă dată că o să ne surprindă noaptea, căci mergeam în calea Soarelui, spre aerosfredel.

Cât de tare îmi bătea inima în aşteptarea regăsirii lui! Parcă mă tot temeam să nu se întâmple ceva rău, ca odaia mea de aluminiu, frântură scumpă din pământul patriei mele, fir tainic de legătură peste atât de prăpăstioase depărtări planetare, să nu fi dispărut sortindu-mă pieirii într-o lume oribilă, pustie...

Graba mea de a ajunge aerosfredelul o împărtăşea marţianul, căci el numai prin mine putea fi salvat. Se arătă gata să mă ia şi de astă dată pe umeri, dar îmi fu frică să nu cadă iarăşi, ca atunci, şi nu primii. Mă luă atunci de mână şi pornirăm împreună, grăbind săriturile cât mai mult,

sprijinit de braţul lui puternic.

În sfârşit, silueta scumpă a aerosfredelului mi se arătă din nou. Sugrumat de emoţie, arătai marţianului aerosfredelul mântuitor...

Lăsându-mi mâna, marţianul iuţi pasul, sub imboldul curiozităţii ştiinţifice, probabil, şi rămăsei puţin în urmă. Atunci - şi nu ştiu cum să explic sentimentele ce-mi stăpâniră sufletul - văzând că marţianul o să ajungă înaintea mea la aerosfredel, fui cuprins de mânie şi ură şi, cu pumnii încleştaţi, urlai marţianului să stea! Nu se opri... Cu o sforţare supremă îl ajunsei în vreo patru sărituri, mă aruncai asupra lui şi, punându-i o piedică, îl doborâi la pământ. Apoi, în trei sărituri uriaşe, fui la aerosfredel, luai dinăuntru tricolorul şi, cu furie, înfipsei drapelul românesc în cenuşa solului lunar luat în stăpânire de mine întâi.

Marţianul se sculase şi venind spre mine încet mă privi lung, trist, cu o milă nesfârşită... Pe Marte, ura aproapelui, graniţele dispăruseră din timpuri imemoriale şi ideea de naţionalism făcuse loc umanitarismului celui mai larg şi mai înfrăţitor de suflete...

Ruşinat adânc de atacul meu brutal şi pricepând toată mirarea îndureratã a marţianului, scosei din pământ tricolorul şi începui să înfăşor încet la loc pânza. Apoi, îmblânzit, zisei marţianului:

— Acum vino; te poftesc, eşti oaspetele meu şi voi face totul ca să te ajut şi să te scap. Sfera ta a căzut pe aici pe aproape, o să o găsim, o să o dregem. Vino! Şi, intrând amândoi în aerosfredel, încet, îi dădui viaţă şi aparatul,

dezlipindu-se iar de solul satelitului, plană în curând sus.

XIV. Fatalitate

Din nou vederea începu să se întindă asupra unei părţi tot mai largi din peisajul lunar. Vedeam acum mult dincolo de vulcanii gemeni, dincolo de craterul negru în care coborâsem întâi şi unde o nouă vegetaţie crescuse, datorită probabil unui rest de umezeală concentrată în fundul păzit al craterului, ori unei compoziţii mai puţin sterile a solului acolo. Vedeam până în marginea şesului nesfârşit ce se lăsa dincolo de regiunea necăjită de vulcani a polului. Ochii mei zăreau iarăşi, de la înălţimea la care planam, partea din Lună ce stă pururi faţă în faţă cu Pământul, şi reapăruse globul terestru, în ultimul pătrar acuma, imobil pentru vecie în acelaşi colţ al firmamentului lunar, schimbându-şi doar pe loc fazele în sens invers cu ale satelitului şi luminându-se reciproc, noaptea. În vreme ce marţianul, tăcut, căuta să se orienteze, să regăsească locul unde îi zace sfera, eu nu-mi puteam scoate ochii de pe sfertul acela de glob luminos pe care, ca într-o oglindă magică, apăreau estompate în argint siluetele continentelor terestre scumpe sufletului meu.

De la o vreme gândul că nu plec definitiv şi că va trebui iar să cobor pe straturile acestea de lavă şi roci sterile, în căutarea sferei marţianului, mă îngrozi şi o luptă începu în sufletul meu: dar dacă nu m-aş mai întoarce? Dar dacă aş da acuma drumul curentului electric la maximum, ca să ne rupem pentru totdeauna de atracţia Lunii, ce ar fi? Revenind printre oameni cu marţianul, cine ar putea pune la îndoială că am fost cu adevărat pe Lună, că n-a fost utopie azbestoidul refractar atracţiei, invenţia bietului meu prieten Sucevan, că e posibil să distrugi firele misterioase ale atracţiei planetare? Şi atunci, după batjocura omorâtoare de ideal, ar veni în fine gloria, gloria deplină de a fi cucerit spaţiile interplanetare, de a fi aflat mijlocul de comunicare între planete, de a fi adus Pământului secretele civilizaţiei marţiene, ar veni recunoaşterea postumă a geniului unui român, pierit prea devreme ca să-şi fi văzut visul împlinit.

Marţianul privea îngrijorat pe geam afară. Îl trăsei de mână şi privindu-l adânc în ochi, ca să-mi ghicească gândul cât mai deplin, încercai să-l conving să renunţe la găsirea sferei, să vie cu mine chiar de acum pe Pământ, căci va găsi acolo, fără îndoială, mijlocul să facă altă sferă ori să perfecţioneze refractita ori acumulatoarele noastre astfel ca să ajungă curentul pentru o călătorie până la Marte.

Gândul mi-l pricepu şi tot ce se petrecea în sufletul meu ghici marţianul, dar trist spuse:

— Vreau, dar nu se poate!... Nu vezi ce îngust e aerosfredelul tău? Abia ne putem întoarce într-însul şi prea

sunt înalt! Cum o să te odihneşti într-însul! Ai uitat apoi că frigul va face în curând din mine un corp inert ce nu-ţi va putea veni o clipă măcar într-ajutor?

— Tocmai de aceea trebuie să vii cu mine, acum!

— Dar priveşte, acumulatoarele tale sunt pe sfârşite, cădem!...

Cădeam... încet, dar cădeam... căci în loc să se lărgească orizontul sub noi, se aduna din toate părţile, încercuindu-ne...

Crezând că din greşeală am atins comutatorul, voii să sporesc curentul, dar marţianul mă opri, împinse în sens invers comutatorul şi zise:

— Nu, degeaba!... E bine să coborâm! Prea mare e greutatea trupului meu şi prea mult ai zăbovit poate pe drum şi cu mine în interiorul Lunii... Pentru tine singur va ajunge cu prisosinţă curentul şi te va duce uşor până în punctul, mai scurt la întoarcere, unde să te soarbă Pământul iarăşi la sânul lui. Îţi voi da pastile, lampa şi vei putea scoate din aerosfredel o mare parte din proviziile tale grele şi vei scăpa. Sunt fatalităţi contra cărora trebuie şi ai datoria să lupţi până la limita extremă, căci ai fi altfel un nedemn, dar sunt şi fatalităţi în contra cărora zadarnic ai lupta. Aşa e odihna finală la sfârşitul oricărui lucru în Cosmosul veşnic reînnoit... Nebunie a fost încercarea mea de a părăsi Marte, pământul bătrânilor noştri, pentru că i se apropie astăzi şi lui ceasul odihnei finale şi pedeapsa, vezi, e fatală... Pentru gândul tău bun îţi mulţumesc cu recunoştinţă, dar e tot ce-ţi pot cere...

Şi marţianul luând conducerea aerosfredelului făcu să aterizăm iar, încet, pe Lună...

Apoi, deschizând aparatul meu zburător, se coborî, începu a scoate dintr-însul tot ce i se părea inutil, toate cutiile golite, toate merindele grele, toate instrumentele, armele ucigătoare ce mă crezusem dator să le iau, cutiile grele cu cartuşe, şi în loc puse un pumn mare din pastilele lui hrănitoare, lampa lui de radiu, îndemnându-mă să plec...

Rămăsesem copleşit în faţa realităţii, cu sufletul zbuciumat între dorinţa de a-mi scăpa viaţa şi ruşinea de a comite o faptă nedemnă.

Mă zguduii şi, hotărât, zisei marţianului:

— Nu! Îţi mulţumesc, dar nu plec! Fatalitatea inexorabilă pe care tu o vezi, eu o resping! Sfera ta, o să o găsim, o să o dregem şi împreună, ca fraţi, ne vom întoarce, sau împreună vom pieri! Doar nu moare tot omul în ţara lui, în patul lui, la adânci bătrâneţe... Pier atâţia, hrană de corbi, pe câmpurile de măcel străine, la un loc cu sute, cu mii de cadavre mutilate, din ambiţia criminală a unui suveran ce şi-a impus voinţa supuşilor... De ce n-aş avea curajul, soldat al ştiinţei, să înfrunt conştient şi de bună voie moartea pentru ea şi să învinge sau să pier?...

Cât despre tine, aerosfredelul meu drag, de ce te-aş ţine degeaba pe Lună până la epuizarea totală a forţei tale de zbor? Prin tine mai pot fi de folos oamenilor, prin tine îmi vor afla de urmă şi ne vor veni poate într-ajutor... Îţi dau drumul deci să te întorci singur spre Pământ, ca sol a ceea ce este mai bun în sufletul meu. Zboară ca visul, aducând

oamenilor însemnările acestea zilnice ale mele. Fie ca în zborul tău să cazi pe pământul românesc iubit ce nu mi-e dat să-l mai sărut o dată, iar vouă, oamenilor, vă iert batjocurile, apatia voastră, vă dăruiesc din toată inima invenţiile mele, puţinul ce ştiu...

Aşa se încheia jurnalul de bord al românului cuceritor al Lunii.

Note explicative

Toate datele ştiinţifice prezentate în acest roman corespund anului apariţiei acestuia, 1914 (n.e.e).

1 Hotelul de Franţa era instalat pe Calea Victoriei, în imobilul din faţa Bisericii Zlătari.

2 Maidanul Duca era locul unde s-a construit ulterior Vama Poştei (lângă fosta Casă a Anticarilor).

3 Fabrica de bere Oppler era la capătul străzii Izvor, acolo - unde începe dealul.

4 Tubul lui Geissler - tub de sticlă, conţinând un gaz rarefiat. Trecerea curentului electric prin tub produce efecte luminoase, care diferă după natura gazului şi presiunea acestuia. Inventatorii lui este fizicianul H. Geissler (1814-

1879).

5 Hotelul Frascatti se găsea pe Calea Victoriei, între Palatul Telefoanelor şi Cafe de la Paix, deasupra actualului Teatru Satiric „C. Tănase”.

6 Gaston Tissandier (1843-1899) a fost un chimist francez, meteorolog, aviator, editor şi aventurier după cum a reuşit el să fugă în balon din Parisul asediat de germani, în septembrie 1870. A fondat şi a editat revista ştiinţifică La Nature şi a scris mai multe cărţi.

Autorul se referă la ascensiunea efectuată de Gaston Tissandier, la 15 aprilie 1875, împreună cu aeronautii Joseph Croce-Spinelli şi Teodor Sivel, într-o a doua încercare de a urca dincolo de 7.300 de metri, tentativă în care cei doi din urmă şi-au găsit moartea.

7 Doctorul Şuţu, cunoscut medic al unui spitalul de boli nervoase din vremea în care a fost scrisă cartea, spital în care a murit Mihai Eminescu.

8 La cafeneaua Kubler se întâlneau scriitori şi artişti renumiţi ai vremii.

9 Manifestaţiile organizate de partidele politice din acea vreme se terminau de obicei cu o defilare în faţa Palatului regal.

10 Autorul numeşte circurile lunare, „vulcani”.

11 Cake-walk, dans american la modă în vremea scrierii romanului.

12 Moceanu şi Velescu, profesori de gimnastică, promotori ai introducerii sportului în ţara noastră.
Gheorghe Moceanu (1831-1909) este considerat părintele

educaţiei fizice şcolare din România, a fost un militant activ pentru introducerea educaţiei fizice în şcoli. În anul 1869 a publicat o prelucrare a faimoasei „Deutsche Turnkunst” a lui Jahn şi Eiselen, cu denumirea „Carte de gimnastică”. Moceanu a fost şi un foarte apreciat coregraf, ior ansamblul de dansuri folclorice condus de el a realizat numeroase turnee la Paris, 1878, Roma, 1882, Madrid, 1884, Calcutta,1886.

13 Mihail Pherekyde (1842-1926) a fost un politician şi ministru de externe român. Pherekyde avea reputaţia de a fi cei mai autoritar dintre liberali şi prezida într-un stil dictatorial adunările corpurilor legiuitoare.

Bibliografia folosită, întocmită de autor

VICTOR ANESTIN, Cum să înveţi stelele, 1913

I. OTESCU, Credinţele ţăranului român despre cer şi stele, 1907

CAMILLE FLAMMARION, La Lune (Astronomie populaire), Voyage en ballon

AMÉDÉE GUILLEMIN, La Lune, 1866

Abbé THÉOPHILE MOREUX, Les éclipses, 1912, Un jour dans la Lune, 1912

PIERRE PUISEUX, La terre et la lune, 1908

ILLUSTRATION, Splendidele hărţi lunare din No. 3661, april 1913 [UNE PROMENADE DANS LA LUNE, http://www.gutenberg.org/files/38002/38002-h/38002-h.htm

n.e.e.]

PH. FAUTH, Was wir vom Monde wissert, 1906

J. NASMYTH & J. CARPETER (Traducerea germană de Klein), Der Mond betrachtet als Planet, Welt und Trabant, 1906

N. S. SCHALER, The Moon, 1903

GARRETT P. SERVISS, The Moon, 1907

O lunetă de 75 mm obiectiv

Scurtă biografie

Henric (Henri) Stahl (29 aprilie 1877, Bucureşti - 18 februarie 1942, Bucureşti). Este fiul Irinei şi al lui Joseph Stahl, pedagog din Bavaria, care, adus de prinţul Ştirbei pe la 1850, întemeiază la Bucureşti un pension şi alcătuieşte un dicţionar german-român, precum şi manuale de limba franceză. Absolvent al Liceului „D. Cantemir" din capitală (1893), Stahl urmează cursurile Facultăţii de Drept, fără a-şi încheia studiile odată cu colegii săi de an, cauza fiind interesul tot mai mare pentru stenografie, în care inovează, ajungând la un sistem propriu. Pentru a-l verifica şi a-l face cunoscut, pleacă în Franţa, unde se şi căsătoreşte. Acolo i se naşte, în 1900, şi primul copil, viitoarea romancieră Henriette Yvonne Stahl, cel de-al doilea, Henri H. Stahl,

ilustru sociolog peste decenii, venind pe lume după un an, la Bucureşti.

În 1901 debutează la „Moftul român", cu sceneta Furtună conjugală, iscălită Stahl. Tot atunci se înscrie la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti, licenţa luându-şi-o în istorie, probabil în 1907. Între timp intrase în corpul stenografilor de la Parlament, al cărui subdirector va deveni în 1919. Scoate revista „Stenograful" (1906-1907), unde inserează şi pertinente caracterizări ale oamenilor politici ai vremii, plecând de la discursurile rostite în Camere, dar şi de la înscrisurile lor. Se ocupă de problemele stenografiei, abordând şi domenii limitrofe, precum expertiza documentelor olografe, grafologia, paleografia şi arheologia.

Profesor la Şcoala Superioară de Război şi la alte şcoli militare, ţine cursuri despre metodele de scriere rapidă, despre „cum se vorbeşte", precum şi despre istoria Ţărilor Româneşti ori despre cea universală. Concomitent, face loc şi preocupărilor publicistico-literare. Însemnări de călătorie, schiţe, „reportaje" având în centrul lor monumente şi zone bucureştene mai puţin cunoscute îi apar în „Revista politică şi literară", „Lupta" (Budapesta), „Neamul românesc", „Neamul românesc literar", „Ramuri", „Drum drept", „Cosinzeana", „Drapelul" (Lugoj), „Convorbiri literare", „Lumina literară" etc.

Majoritatea textelor sunt strânse în volumele Bucureştii ce se duc (1910), De la manevre şi alte schiţe vesele (1912), Macabre şi viceversa (1915). În 1913 „Ziarul

călătoriilor şi al ştiinţelor populare" începe să îi publice „romanul astronomic" Un român în Lună, ce va fi tipărit în 1914. Participant la campania din Bulgaria şi, cu gradul de căpitan, la prima conflagraţie mondială, în timpul căreia este rănit, Stahl va transpune experienţa în cărţile Spion (1925; Premiul Editurii Cartea Românească) şi Cu Parlamentul în URSS (1916-1918) (1941).

„Expert judiciar" în probleme de scriere, profesor la Şcoala Superioară de Arhivistică şi Paleografie (1925-1940), mai dă la iveală, pe lângă manuale de franceză şi engleză, ghidul turistic Covasna (1924), lucrarea Grafologia şi expertizele în scrieri. Anonimul-falsul (1926; Premiul Academiei Române), volumul Schiţe parlamentare (1932), un Manual de paleografie slavo-română (1936, în colaborare cu Damian P. Bogdan) şi Roma văzută - fără Baedeker - de un bucureştean în 1938 (1939). În ultimele două decenii de viaţă colaborează sporadic şi la periodice precum „Bucovina", „Gazeta de Transilvania", „Adevărul literar şi artistic", „Gazeta municipală", „Cuget clar", „Evenimentul zilei" etc.

Prima carte a lui Stahl, Bucureştii ce se duc, năzuieşte să perpetueze în memoria colectivă monumente dărâmate sau pe cale de a fi dărâmate, dar şi „fizionomia" de la începutul secolului al XX-lea a unor cartiere bucureştene. Demersul porneşte atât din spiritul pozitivist al vremii, cât şi dintr-o înclinaţie romantică, manifestată prin pietatea faţă de trecut şi prin gustul pitorescului. În acest sens, descrierea monumentelor ascultă, fără pedanterie, canonul scientist,

în timp ce imaginea oraşului rezultă din tablouri cu virtuţi evocatoare.

Darurile autorului, mai cu seamă spiritul de observaţie, exersat în sesizarea laturilor comice, se întrevăd îndeosebi în zugrăvirea aglomeraţiilor urbane - băile, şoseaua, „paradisul slujnicelor", Calea Văcăreşti, sălile de întruniri politice. Profund înduioşat când evocă urmele de odinioară, cu un umor indulgent faţă de reminiscenţele unei civilizaţii specifice, Stahl e ironic şi sarcastic cu politicienii şi edilii indiferenţi faţă de tradiţie, preocupaţi doar de imitarea Occidentului.

Puţin întrebuinţată aici, înzestrarea de portretist a autorului se reliefează în galeria de crochiuri din Schiţe parlamentare. Sunt de reţinut, de asemenea, cele aproape două sute cincizeci de „caracterizări" cuprinse în lucrarea Grafologia..., întrucâtva „mecanice" (G. Călinescu), de o exactitate adeseori greu de controlat, dar mai totdeauna coerente, verosimile. Şi în celelalte volume sunt cuprinse texte ce focalizează lucrurile demne de văzut din diverse zone şi oraşe româneşti sau străine, precum şi întâmplări vesele la care autorul a fost martor - un „tren mortuar" aşteptat la Râmnicu Vâlcea, episoade „de la manevre" ori „de la mobilizare".

Cu o compoziţie de „schiţă veselă", într-un registru mai mult sau mai puţin impersonal, dar nutrite de o experienţă biografică, uneori deloc comună, sunt şi multe pagini din volumul Spion ori din povestirea Cu Parlamentul în URSS. Urmându-l pe Victor Anestin, Stahl abordează şi epica de

anticipaţie.

În Lămuriri, text aşezat în fruntea „romanului astronomic" pe care îl compune, îşi mărturiseşte intenţia de a da noţiuni ştiinţifice folositoare, îndeosebi de astronomie, „într-o formă literară cât mai îngrijită" şi „fără aberaţiunile de imaginaţie în căutarea senzaţionalului ale imitatorilor lui E.A. Poe". Dacă noţiunile transmise cititorilor sunt relativ neînsemnate, dacă latura SF e de o naivitate patentă, în schimb acurateţea stilului, ritmica povestirii, coerenţa psihologică a personajului fac din Un român în Lună „primul nostru roman clasic SF" (Florin Manolescu).

Opera

- Bucureştii ce se duc, Vălenii de Munte, 1910; ediţia Bucureşti, 1935;
- De la manevre şi alte schiţe vesele, Vălenii de Munte, 1912;
- Un român în Lună, Bucureşti, 1914;
- Macabre şi viceversa, Craiova, 1915;
- Covasna, Bucureşti, 1924;
- Spion, Bucureşti, 1925;
- Grafologia şi expertizele în scrieri. Anonimul - falsul, Bucureşti, 1926;
- Schiţe parlamentare, Bucureşti, 1932;
- Manual de paleografie slavo-română (în colaborare cu Damian P. Bogdan), Bucureşti, 1936;

• Roma văzută - fără Baedeker - de un bucureştean în 1938, Bucureşti, 1939;
• Cu Parlamentul în URSS (1916-1918), Bucureşti, 1941;
• 13 schiţe vesele, Bucureşti.

(crispedia)